

**DATGANIAD O GYFRIFON
PRIF GWNSTABL HEDDLU GOGLEDD CYMRU
2022 – 2023**

Tabl o'r Cynnwys

Adroddiad Naratif.....	3
Datganiad o'r Cyfrifoldebau dros y Datganiad o Gyfrifon.....	24
Gwariant Dadansoddiad o Wariant a Chyllid.....	25
Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.....	26
Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd.....	27
Mantolen.....	28
Datganiad Llif Arian.....	29
Nodiadau ar y Datganiadau.....	30
Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu.....	48
Datganiad o Bolisiâu Cyfrifyddu Datganiad o Bolisiâu Cyfrifyddu.....	49
Rhestr o Dermau.....	65
Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-2023.....	68
Adroddiad Archwilydd Cyffredinol Cymru i Brif Gwnstabl of Gogledd Cymru.....	95

Adroddiad Naratif

Cyfrifon y Prif Gwnstabl – Cyflwyniad gan y Prif Gwnstabl, Amanda Blakeman

Mae wedi bod yn ffrainc fawr etifeddu swydd Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru ym mis Hydref 2022, hanner ffordd drwy flwyddyn ariannol 2022-23. Rwyf yn ddiolchgar fod fy rhagflaenydd Carl Foulkes wedi gael heddlu sydd mewn cyflwr ariannol cadarn, sydd mewn sefyllfa er mwyn bodloni ystod o heriau ariannol sydd o bosib ar y gorwel.

Un o'm dyletswyddau allweddol fel Prif Gwnstabl ydy sicrhau od yr adnoddau o dan fy nghyfrifoldeb yn cael eu defnyddio mor effeithlon ac effeithiol â phosib wrth i ni geisio cyflawni'r gwasanaethau plismona gorau y gallwn i'r cymunedau rydym yn eu gwasanaethu. Ers derbyn y rôl, mae pwysigrwydd hyn wedi bod yn glir i mi. Os ydym i greu ymddiriedaeth a hyder yn ein cymunedau, cyflawni gwasanaeth gwych a sicrhau fod ein sefydliad yn addas er mwyn bodloni'r heriau fydd yn ei wynebu yn y dyfodol, yna bydd angen i ni sicrhau ein bod yn gwneud y defnydd gorau o'r adnoddau sydd ar gael i ni.

Yn ystod 2022-23, gwnaeth yr Heddlu hyn drwy addasu i'r her a gyflwynwyd gan hinsawdd ariannol hynod anodd, gan ddod i benllanw mewn argyfwng costau byw a phwysau chwyddiant sylweddol a pharhaus ar draws rhannau mawr o'r sylfaen gost. Er hyn fe wnaethon ni barhau cyflawni gwasanaethau hanfodol i'n cymunedau, ceisio ymdrechu gwella a chyflawni'r twf targed mewn niferoedd swyddogion, gan wneud ein rhan fel heddlu wrth fodloni'r cynnydd targed cenedlaethol sef 20,000 o swyddogion. Wrth gwrs, wynebodd yr Heddlu sawl her arall ar wahân i'r uchod dros y flwyddyn ariannol. Roedd hyn yn cynnwys cynyddu ein sylw a'n hymdrechion ar faterion ymddiriedaeth, hyder a chyfreithlondeb o ran cyd-destun cenedlaethol hynod heriol.

Fel y nododd fy rhagflaenydd, mae Gogledd Cymru ei hun yn ardal o harddwch, amrywiaeth, diwylliant a phoblogrwydd gwych gyda chymysgedd o bobl sy'n byw, gweithio ac yn ymweld â'r rhanbarth. Rydym yn parhau chwarae rôl bwysig wrth gynorthwyo a gwarchod pob rhan o'r gymuned.

Mae ein poblogaeth oddeutu 0.7m gyda dylifiad sylweddol o ymwelwyr yn cael eu denu i'r rhanbarth am rannau mawr o'r flwyddyn. Mae ein hardal yn cwmpasu chwe sir ddaearyddol sef Gwynedd, Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam. Mae'n cael ei gwasanaethu gan un Bwrdd Iechyd sef Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a chan Wasanaeth ac Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru. Mae'r ardal hefyd yn cael ei gwasanaethu gan y Gwasanaeth Prawf ac Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwylans Cymru.

Mae ein hardal hefyd yn cynnwys ardaloedd gwledig a threfol gan gynnwys dwy ddinas, Parc Cenedlaethol Eryri, dau borthladd o bwys sef Caergybi ym Môn a Mostyn yn Sir y Fflint, rhanbarthau diwydiannol a nifer o drefi prysur. Mae llawer ohonynt yn denu nifer fawr o dwristiaid yn ystod misoedd yr haf a chyfnodau prysur eraill. Mae'r rhain – ynghyd â ffactorau eraill – yn cynorthwyo siapio ein gwasanaethau a'r ffordd rydym yn defnyddio ein hadnoddau orau.

Mae 2022-23 wedi cadarnhau unwaith eto os ydym i gyflawni'r canlyniadau mae ein cymuned yn ei haeddu, hyd at y lefelau rydym yn eu dyheu, yna mae rhaid i ni sicrhau ein bod ni'n defnyddio ein hadnoddau yn y ffordd sy'n cyflawni fwyaf effeithiol o ran ein strategaeth a'n blaenoriaethau.

Wedi derbyn y rôl o fod yn Brif Gwnstabl, rwyf yn gyffrous ynghylch yr hyn all yr Heddlu ei gyflawni yn y dyfodol. Buaswn i'n hoffi cymryd y cyfle hwn er mwyn diolch i dîm ehangach Heddlu Gogledd Cymru am eu hymdrechion a'u hymrwymiad diwyro dros y flwyddyn ddiwethaf.

Cyfrifon – Cyflwyniad gan y Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau, Seb Phillips

Yn fy nghyflwyniadau o'r ddwy flynedd ddiwethaf, rwyf wedi cyfeirio at yr effaith sylweddol cafodd pandemig Covid 19 ar ein gweithrediadau a'n sefyllfa ariannol fel Heddlu. Tra roedd effaith y pandemig dal i'w weld i raddau yn 2022-23, roedd wedi lleihau o'i gymharu â blynyddoedd cynt.

Yn lle'r pandemig oedd sawl her newydd a oedd angen i'r Heddlu ymdrin â nhw dros y flwyddyn ariannol. Un peth gododd oedd yr argyfwng costau byw a oedd yn gwaethygu sydd wedi effeithio'n helaeth ar ein cydweithwyr, ein cymuned a sylfaen costau ein sefydliad. Mae pwysau chwyddiant – yn enwedig o ran ynni, bwyd a thanwydd – wedi

denu llawer iawn o sylw yn y cyfryngau dros y flwyddyn ariannol. Ond y realiti ydy bod chwyddiant o hyd yn mynd i ffigyrau dwbl am rannau sylweddol o'r flwyddyn wedi cael effaith negyddol ar ystod eang o eitemau cyllideb yr Heddlu. Wedi nodi'r pwysau hwn yn gynnar yn y flwyddyn ariannol, maent wedi cael eu rheoli'n weithredol ac yn effeithiol gan yr heddlu.

Bydd yr adroddiad Naratif ar ddechrau'r Datganiad Cyfrifon hwn yn ehangu a rhoi cyd-destun pellach ar hyn a materion eraill sy'n wynebu'r Heddlu. Mae'n werth nodi fod yr adroddiad yn destun craffu annibynnol gan ein harchwilwyr allanol penodedig. Mae hyn er mwyn sicrhau y cyflawnir ein nod o greu allbwn sy'n deg, cytbwys a dealladwy.

I'r diben hwnnw mae'r adroddiad naratif yn dechrau drwy egluro cyfrifoldebau'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl. Symudir wedyn at adrannau sy'n cwmpasu Blaenoriaethau Strategol yr Heddlu, ei Gyflawniad Gweithredol ac Ariannol a'i Ragolwg. Ceir crynodeb o beth o'r cynnwys pwysig o ran y prif Ddatganiad Cyfrifon sy'n dilyn o fewn y ddogfen.

O ran yr adolygiad o gyflawniad ariannol, mae angen cyfeirio at ffigyrau allanol i'r adroddiad hwn er mwyn cyflawni dadansoddiad cyffredinol o'r sefyllfa. Mae'r Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022-2023 (CIPFA/LASAAC) yn rhoi arweiniad i ni ar sut y dylem baratoi ein cyfrifon i gydymffurfio â Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, a hefyd yn unol â deddfwriaeth. Tra bod rhaid i ni gydymffurfio gyda'r gofynion hyn wrth baratoi ein Datganiad Cyfrifon, at ddiben monitro ein hincwm a'n gwariant yn effeithiol, rydym yn mesur ein cyflawniad ariannol yn y flwyddyn drwy gymharu ein cyllideb gyda'n halldro (incwm a gwariant presennol yn y flwyddyn) ac effaith hyn yn y pen draw ar y gronfa wrth gefn ddefnyddiadwy ar lefel Grŵp.

Felly, mae'r adolygiad cyflawniad ariannol yn yr adroddiad Naratif yn dadansoddi cyflawniad o ran y ffigyrau sydd wedi'u cyllidebu. Mae hefyd yn cyfeirio llawer at ffigyrau a ellir eu cysoni yn ôl i Ddatganiad Cyfrifon 2022-2023 y Grŵp (yn hytrach nac un y Prif Gwnstabl). Teimlir bod paratoi'r adroddiad naratif yn y ffordd yma yn rhoi cipolwg gwell ar hanfod cyflawniad ariannol yr Heddlu dros y flwyddyn ariannol 2022-2023.

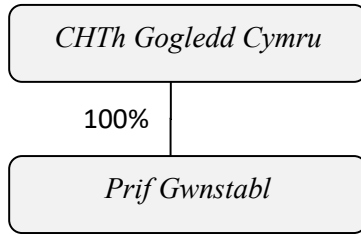
Yn dilyn arweiniad y Prif, hoffwn hefyd fynegi fy niolch i dîm ehangach Heddlu Gogledd Cymru. Rydym wedi parhau addasu i'r galwadau a'r pwysau newidiol rydym yn eu hwynebu fel sefydliad. Ond fel tîm rydym hefyd wedi llwyddo canolbwyntio ar gyflawni o ran ein strategaeth ehangach ac amcanion mwy penodol drwyddo draw.

LLYWODRAETHU A CHYFRIFOLDEBAU

Gwnaeth Deddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol 2011 gyflwyno rôl Comisiynwyr Heddlu a Throsedd yng Nghymru a Lloegr gyda'r strwythur newydd ar waith yn 2012-2013.

O ran egwyddor, gwnaeth y Ddeddf sefydlu'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl fel corfforaethau undyn, gyda'r ddau'n endidau cyfreithiol ar wahân sy'n gallu cyflogi staff, llunio cytundebau a chymryd rhan mewn achosion cyfreithiol. Cyfrifoldeb y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw sicrhau bod yr heddlu yn effeithiol ac yn effeithlon a bydd yn comisiynu'r Prif Gwnstabl i wneud hyn. Mae'r Ddeddf hefyd wedi sefydlu Paneli'r Heddlu a Throsedd ar gyfer pob ardal blismona sydd yn gyfrifol am ddal y Comisiynwyr yr Heddlu a Throsedd yn atebol am eu penderfyniadau a'u gweithredoedd.

Yn ymarferol, mae'n ofynnol i'r corfforaethau undyn baratoi eu Datganiad o Gyfrifon statudol endid sengl ar wahân, yn unol â'r Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol a'r Safonau Hysbysu Ariannol Rhyngwladol perthnasol. Mae hefyd yn ofynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd gynhyrchu set o Gyfrifon Grŵp. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cael ei nodi fel y sefydliad daliannol ac ystyrir y Prif Gwnstabl yn endid sydd yn eiddo'n llawn i'r sefydliad daliannol. Mae adolygiad manylach o'r trefniadau llywodraethu sydd ar waith wedi'i gynnwys yn ddiweddarach yn y ddogfen hon ar ffurf y Datganiad Llywodraethu Blyneddol ond nodir natur strwythur y grŵp yn y ddeddfwriaeth. Mae'r gwaith o baratoi cyfrifon y grŵp yn unol ag arfer cyfrifyddu statudol.

Mae'r Datganiad Cyfrifon ar gyfer 2022-2023 yn rhoi darlun o'r sefyllfa ariannol ar 31 Mawrth 2023 a chrynodeb o'r incwm a'r gwariant yn ystod y flwyddyn hyd 31 Mawrth 2023.

ADOLYGIAD PARTNERIAETHAU STRATEGOL GOGLEDD CYMRU

Ystyrir Gogledd Cymru yn un o'r llefydd mwyaf prydfferth i fyw ac ymweld yn y DU.

Gyda phoblogaeth o dros 700,000, mae ardal Heddlu Gogledd Cymru yn cwmpasu ardal o 6,300 cilomedr sgwâr sy'n ymestyn o Bronington yn y dwyrain i Aberdaron yn y gorllewin ac o Fae Cemaes yn y gogledd i Aberdyfi yn y de.

Mae ardal yr Heddlu yn cwmpasu chwe sir ddaearyddol Gogledd Cymru, sef Gwynedd, Ynys Môn, Conwy, Sir Ddinbych, Sir y Fflint a Wrecsam. Mae'n cael ei gwasanaethu gan Fwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr a chan Wasanaeth ac Awdurdod Tân ac Achub Gogledd Cymru. Mae'r ardal hefyd yn cael ei gwasanaethu gan yr Ymddiriedolaeth Prawf Genedlaethol ac Ymddiriedolaeth Gwasanaeth Ambiwlans Cymru.

Mae'r ardal yn cynnwys ardaloedd trefol a gwledig gan gynnwys tair dinas, Parc Cenedlaethol Eryri, dau borthladd o bwys (Caergybi ym Môn a Mostyn yn Sir y Fflint), rhanbarthau diwydiannol sy'n ehangu a nifer o drefi prysur, llawer ohonynt yn denu nifer fawr o dwristiaid yn ystod misoedd yr haf.

Etholwyd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd (CHTh) Andy Dunbobbin ym mis Mai 2021. Diwygiodd y CHTh y Cynllun Heddlu a Throsedd a gosod blaenoriaethau fel y crynhoir isod. Mae'r cynllun llawn ar gael ar wefan y CHTh.

SHAPING THE PLAN

MY PLAN
My plan sets out my vision for North Wales and how I expect the vision to be achieved. It is informed by public consultation and

MY VISION
North Wales communities are safe, victims and vulnerable people feel supported, crime and reoffending are low, and people have confidence in policing and the criminal justice system

MY PRIORITIES

DELIVERING SAFER NEIGHBOURHOODS

- Tackle and prevent rural and wildlife crime
- Improve the efficiency and effectiveness of police officers and police staff
- Improve Road safety

SUPPORTING VICTIMS AND COMMUNITIES

- Tackle and prevent domestic abuse and sexual violence
- Safeguard vulnerable people including children
- Tackle and prevent cybercrime
- Establish a victims panel
- Tackle and prevent Hate Crime

FAIR AND EFFECTIVE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM

- Introduce a North Wales Female Offender Strategy
- Increase the use of Restorative Justice
- Support and protect children and young people and divert them away from the Criminal Justice System
- Address the root causes of offending and support the rehabilitation of people who have offended

3

Mae pandemig COVID-19 wedi bod yn ffactor arwyddocaol mewn digwyddiadau ers mis Ionawr 2020, er fe wnaeth effaith y pandemig ar blismona o ddydd i ddydd leihau yn 2022-23. Fodd bynnag, fel rhan o'r cynllun ymateb COVID, parhaodd pum canolbwynt pellach a amlinellwyd er mwyn ymdrin â'r argyfwng yn gynnar yn 2020-2021 yn berthnasol yn 2022-2023. Y rhain oedd:

1. Sicrhau bod gan y Prif Gwnstabl adnoddau digonol er mwyn ymateb i'r argyfwng
2. Sicrhau, ar ran ein cymunedau, bod yr heddlu yn ymateb mewn ffyrdd sy'n angenrheidiol, digonol, cymesur ac yn foesol (yn dwyn i gyfrif)
3. Hwyluso partneriaeth effeithiol ymhlith asiantaethau a grwpiau yn gweithio ym maes diogelwch cymunedol a chyfiawnder troseddol
4. Comisiynu gwasanaethau, yn enwedig ar gyfer dioddefwyr trosedd, gan gynnig grantiau at ddibenion plismona a lleihau niwed
5. Sicrhau bod iechyd tymor hir Heddlu Gogledd Cymru yn cael ei warchod drwy fonitro cynllun a gweithgarwch adfer y sefydliad y tu hwnt i argyfwng Covid-19.

Gyda'r blaenoriaethu cyffredinol wedi eu gosod gan y Comisiynydd, bydd Cynllun Cyflawni'r Prif Gwnstabl yn gosod gweithrediadau penodol Heddlu Gogledd Cymru i gyflenwi'r blaenoriaethau hyn. O bwys yw'r pwysigrwydd o weithio mewn partneriaeth i fynd i'r afael â nhw.

Mae holl feysydd blaenoriaeth yn peri problemau sydd tu hwnt i blismona a gellir ond cyflwyno ymateb effeithiol mewn partneriaeth. Adlewyrchir hyn yn y graffeg isod:

Amlinellir 'cynllun ar dudalen' y Prif Gwnstabl ar gyfer 2022-2023 isod:

OUR VISION -
Making North Wales
the **safest** place in the UK

HEDDLU
GOGLEDD CYMRU
NORTH WALES
POLICE

PRIORITIES

PREVENT CRIME   **PURSUE OFFENDERS**   **PROTECT THE PUBLIC**

OUR FOCUS - How we deliver:

PEOPLE	PREVENTION	INNOVATION
Representative with great wellbeing and development	Adopt a preventative mindset across the whole organisation	Create an environment that supports innovation in our workplace
<ul style="list-style-type: none"> Attract a talented workforce which is representative of our communities Provide an outstanding wellbeing offer Support people to reach their full potential 	<ul style="list-style-type: none"> Problem solve issues with our partners Continue to develop our early intervention approach with our partner Work with partners to prevent re offending 	<ul style="list-style-type: none"> Maximise opportunities through digital and agility to allow our people to work effectively Improve accessibility for our communities Use data to help us to adapt to the changing demands our organisation faces

VALUE FOR MONEY - Efficient and effective use of resources

OUR EXPECTATIONS

One Team Approach   Victims First at the Heart of What We Do   Do the Right Thing

WE ARE NORTH WALES POLICE

Yn ystod y flwyddyn, o ystyried dyfodiad y Prif Gwnstabl newydd ar ddiwedd mis Hydref 2022, datblygodd y cynllun ar ddalen. Cafwyd canlyniadau allweddol ffocws yr heddlu sef:

- Cynyddu ymddiriedaeth, hyder a chyfreithlondeb
- Darparu cyflawni gwasanaeth gwych a
- Bod yn addas ar gyfer y dyfodol

CYFLAWNIAD GWEITHREDOL

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn canolbwyntio'n bennaf ar gyflawniad ariannol y flwyddyn. Fodd bynnag, mae hefyd yn bwysig ystyried amcanion a chyflawniad allweddol a osodwyd yng Nghynllun Heddlu a Throsedd 2021-2024. Datblygwyd y blaenoriaethau yn y cynllun mewn ymateb i'r meysydd sy'n wynebu'r bygythiad, risg a'r niwed mwyaf yng Ngogledd Cymru yn dilyn proses ymgynghori helaeth. Er gwaethaf yr amgylchiadau unigryw a wynebodd yr heddlu oherwydd pandemig Covid-19, parhaodd yr heddlu ganolbwyntio ar werth am arian wrth iddo ddilyn ei ymdriniaeth ehangach tuag at gyflawni gwasanaeth.

Gweledigaeth a Blaenoriaethau 2022-2023

Parhaodd gweledigaeth Heddlu Gogledd Cymru yn 2022-2023 yw "Gwneud Gogledd Cymru'r lle mwyaf diogel yn y DU", er mae Prif Gwnstabl newydd ym mis Hydref 2022 wedi arwain at ddatblygu'r weledigaeth hon sef "Gwneud Gogledd Cymru'r lle mwyaf diogel yn y DU i fyw, gweithio ac ymweld."

Er mwyn cyflawni'r weledigaeth hon, cafodd y meysydd blaenoriaeth canlynol eu nodi. Mae'r chwe maes cyntaf wedi'u cynnwys hefyd yng Nghynllun Heddlu a Throsedd y CHTh 2021-24. Cafwyd blaenoriaeth CHTh ychwanegol er mwyn ymdrin ac atal trosedd casineb fel rhan o faes blaenoriaeth Trosedd Effaith Fawr yr heddlu.

- Troseddau Seiber
- Troseddau Cefn Gwlad
- Cam-drin Domestig

- Cam-drin Rhywiol
- Camfanteisio ar Bobl Fregus
- Diogelwch y Ffordd
- Trosedd Effaith Mawr gan gynnwys Trais Difrifol
- Trais yn Erbyn Merched a Genethod (VAWG)
- Troseddau Trefnedig a Difrifol
- Plismona Ataliol
- Trin Cysylltiadau ac Ymateb

Galw

Chafwyd dim cyfnodau clo neu gyfyngiadau COVID19 yn 2022-2023. Fodd bynnag, y prif feysydd galw oedd:

- Gwelwyd gostyngiad o 6% mewn troseddau hysbys cofnodedig yn 2022-2023 dros y flwyddyn ariannol flaenorol. Er, fe wnaeth barhau 6% uwchben lefelau cyn COVID fel y gwelwyd yn 2019-2020. Mae cyfran sylweddol o'r trosedd cofnodedig cynyddol dros lefelau 2019-2020 wedi bod oherwydd cynnydd mewn troseddau Stelcio ac Aflonyddu, yn dilyn pwyslais ar arferion cofnodi effeithiol.
- Mae'r nifer o droseddau cam-drin domestig wedi gostwng 6% yn y flwyddyn ddiwethaf, wrth fod yn sylweddol uwch (+25%) o hyd na chyn COVID. Mae troseddau stelcio ac aflonyddu domestig wedi gostwng o'i gymharu â 2021-2022 ond mae'n parhau'n uwch na chyn COVID.
- Mae Troseddau Casineb a VAWG wedi gostwng hefyd dros y flwyddyn ariannol flaenorol.
- Cofnodwyd lefel galw debyg oherwydd troseddau rhywiol o'i gymharu â 2021-2022.
- Parhaodd y patrwm ar i lawr yn y tymor hirach mewn Byrgeriaethau Preswyl yn 2022-2023. Roedd troseddau cofnodedig 9% islaw'r flwyddyn ariannol flaenorol, a 39% yn is nac yn 2019-2020.
- Mae gan ddata dangosol troseddau cofnodedig yr heddlu yng Nghymru a Lloegr hyd at fis Chwefror 2023 leiafrif o heddluoedd yn cofnodi gostyngiadau bob blwyddyn mewn troseddau cofnodedig.
- Cynyddodd galw o ran galwadau 999 hefyd ac mae wedi parhau ar lefel uwch.
- Mae cyswllt ffôn difrys wedi gostwng o'i gymharu â'r cyfnod cyn COVID, hefo mwy o gyswllt difrys yn dod drwy ddulliau digidol fel sgwrs we ac e-bost.
- Parhaodd digwyddiadau trafndiaeth ar lefel debyg i flynyddoedd blaenorol, gan eithrio'r nifer gostyngol yn 2020-2021 oherwydd y cyfyngiadau clo.
- Gwelwyd cynnydd mewn gwrthdrawiadau traffig ffordd angheuol yn 2022-2023, o'i gymharu â'r flwyddyn flaenorol a chyfanswm 2019-2020. Cymhellwyd y lefel gynyddol yn y flwyddyn ariannol ddiweddaraf gan nifer anarferol o uchel a gofnodwyd ym mis Ebrill, hefo'r nifer ar draws gweddill y flwyddyn yn unol â blynyddoedd ariannol blaenorol.

Mesurau Cyflawniad Cenedlaethol

Yn ystod 2021-2022 gwnaeth y Swyddfa Gartref gyflwyno cyfres o fesurau cyflawniad cenedlaethol o ran yr hyn maent yn dwyn y Gwasanaeth Heddlu yn atebol amdanynt. Mae'r mesurau'n cynnwys dynladdiad, troseddau cyffuriau, troseddau seiber, cam-drin domestig a throseddau cymdogaethau. Y bwriad ydy gostyngiad yn y mesurau hyn fel y sylfaen cyn Covid ym mis Gorffennaf 2019. Rheolir cyflawniad drwy gyfres o gyfarfodydd o fewn y Swyddfa Gartref sy'n cynnwys y Gweinidog Plismona a'r Ysgrifennydd Cartref. Hysbysir y cyhoedd am y mesurau gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Mae data heddluoedd o ran y mesurau cyflawni cenedlaethol hyn fod ar gael i aelodau'r cyhoedd yn ystod 2023-2024 yn fwy hygyrch. Ceir hyn drwy'r Pecyn Troseddau a Chyflawniad Digidol cyhoeddus.

Diogelwch a hyder cyhoeddus

Cynhaliwyd yr arolwg hyder cyhoeddus ddechrau 2023 ac roedd yn cynnwys cwestiynau am ddirnadaeth y cyhoedd am blismona a lefelau hyder.

- Gofynnwyd i ymatebwyr pa mor hyderus ydynt yn Heddlu Gogledd Cymru yn gyffredinol. Gwnaeth 86% o ymatebwyr fynegi hyder yn yr heddlu, gydag ychydig dros chwarter (29%) yn hyderus yn Heddlu Gogledd

Cymru. Er yn uchel o hyd, mae dirnadaethau wedi gostwng ers 2020 o ran yr hyder sydd gan ymatebwyr yn Heddlu Gogledd Cymru yn gyffredinol (86% o'i gymharu â 93%).

- Mae naw allan o ddeg o ymatebwyr yn teimlo'n ddiogel rhag trosedd ac anrhefn yn Heddlu Gogledd Cymru. Mae pedwar allan o bump o ymatebwyr yn teimlo hefyd fod Gogledd Cymru yn fwy diogel o'i gymharu ag ardaloedd eraill o amgylch y DU. Mae'r ddau yn debyg o'i gymharu ag arolwg 2020.
- Cytunodd naw allan o ddeg o ymatebwyr eu bod yn cael eu parchu gan yr heddlu pan maent mewn unrhyw gyswllt â nhw, y lefel uchaf o gytuno o ran dirnadaethau'r heddlu.
- Cytunodd dros 74% hefyd eu bod yn trin pawb yn gyfartal, pwy bynnag ydynt.
- Mae dirnadaethau ar eu hisaf, fodd bynnag, ynghylch trin mân droseddau, lle mae ond 58% yn cytuno y gellir dibynnu ar yr heddlu i ymdrin â nhw. Mae 61% hefyd yn cytuno fod yr heddlu'n ymdrin â phethau sydd o bwys yn y gymuned. Cytunodd 63% y gellir dibynnu arnyn nhw pan mae angen.

Mae galw sylweddol, a gwahanol iawn ar adegau, ar y gwasanaeth heddlu dros y blynyddoedd diwethaf (gan gynnwys o dan gyfyngiadau COVID), ynghyd ag ymdrin, gan blismona o dan gyfyngiadau COVID yn ogystal ag ymdrin â'r bygythiadau mewn troseddau terfysgaeth, camfanteisio rhywiol a throseddau seiber.

Oherwydd etholiadau'r CHTH ym mis Mai 2021 yn arwain at CHTH newydd i Ogledd Cymru, cyhoeddwyd Cynllun Heddlu a Throsedd y CHTH newydd hanner ffordd drwy'r flwyddyn ym mis Medi 2021. O ganlyniad, adolygwyd a mabwysiadwyd blaenoriaethau Heddlu Gogledd Cymru ym mis Rhagfyr 2021. Arweiniodd hyn at ychwanegu blaenoriaethau ar gyfer Troseddau Cefn Gwlad a Throseddau Seiber. Ar ben hyn, cyflwynwyd blaenoriaeth Trais yn Erbyn Merched a Genethod gan Heddlu Gogledd Cymru. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn creu Adroddiad Blynyddol i fanylu cyflawniad ar gyfer y flwyddyn a geir [yma](#).

RISG CORFFORAETHOL

Mae Fframwaith Rheoli Risg ar y Cyd yn cael ei rannu gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl er mwyn nodi, gwerthuso a rheoli'r risgiau a wynebwr gan y sefydliadau priodol. Mae'r fframwaith yn diffinio'r camau sy'n ofynnol er mwyn cael y ddealltwriaeth angenrheidiol er mwyn cynorthwyo penderfyniadau effeithiol.

O dan y gwaith o graffu gan y Cydbwyllgor Archwilio, mae'r Heddlu wedi datblygu ei fframwaith rheoli risg dros y blynyddoedd diwethaf. Yn ystod y flwyddyn, mae'r cofrestrau risg corfforaethol wedi olrhain dyfodiad risgiau newydd, trin a dileu risgiau presennol ac unrhyw newidiadau yn y lefel risg sy'n digwydd yn ystod y flwyddyn. Mae'r fframwaith rheoli risg ei hun hefyd wedi bod yn destun adolygiad blynyddol a oedd yn cynnwys datblygu datganiad Parodrwydd Risg yr Heddlu.

Roedd risgiau a materion a oedd yn destun craffu drwy'r cydbwyllgor archwilio yn ystod y flwyddyn yn cynnwys Datganiad Rheoli'r Heddlu; Cynaliadwyedd a Datgarboneiddio; agweddau Technoleg Digidol a Gwybodaeth amrywiol; Strategaeth Gyfathrebu; Ymchwilio Gwrthdrawiadau Fforensig a'r Rhwydwaith Ymchwilio Gwrthdrawiadau Fforensig; Denu Staff a chadernid TGCh.

Yn ystod y flwyddyn, ystyriwyd a chraffwyd Risg Ariannol hefyd gan y Cydbwyllgor Archwilio. Roedd hyn o safbwynt sicrhau fod digon o adnoddau ariannol er mwyn cyflawni'r gwasanaethau priodol i'n cymuned ni ond hefyd o safbwynt sicrhau fod yr Heddlu'n gwneud y defnydd gorau o'r cyllid oedd ar gael, yn rheoli a chyfyngu unrhyw amrywiadau a cheisio sicrhau cyflawni Gwerth am Arian. Ystyriaeth allweddol i'r Heddlu wrth reoli ei risg ariannol ydy dal y ddysgl yn wastad rhwng cynorthwyo'r CHTH gadw cynnydd yn y praesept i lawr ar gyfer teuluoedd lleol wrth hefyd sicrhau fod gan yr heddlu'r cyllid mae ei angen er mwyn cyflawni ei flaenoriaethau gweithredol. Dros y ddwy flynedd ddiwethaf, mae cronfeydd refeniw wrth gefn yr Heddlu wedi cynyddu'n sylweddol £17.9m. Mae hyn yn bennaf oherwydd tanwariant o ran ei gyllid gan ei fod wedi edrych ar recriwtio'r swyddogion a'r staff mae ei angen er mwyn manteisio ar ei ddyraniadau cyllid Uplift. Tra mae'r cynnydd hwn mewn cronfeydd wrth gefn yn gadarnhaol o ran sefyllfa'r heddlu wrth ymdrin â digwyddiadau ariannol annisgwyl yn y dyfodol mewn cyfnod ansicr, mae'n bwysig ystyried hyn wrth osod cyllidebau'r dyfodol. Mae'n cael ei gydnabod na ddylai tanwariant mawr o'r fath fod yr arfer. Edrychir ar y materion hyn ymhellach yn yr adran Cyflawniad Ariannol sy'n dilyn. Mae'n cynnwys dadansoddiad o'r tanwariant ddigwyddodd o ran y cyllidebau Refeniw a Chyfalaf yn ystod blwyddyn ariannol 2022-23.

CYFLAWNIAD ARIANNOL

Cyllideb 2022-2023

Gweithredodd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gyda Chyllideb Refeniw Net o £182.268m ar gyfer 2022-2023, a gytunwyd yn ffurfiol mewn cyfarfod o'r Panel Heddlu a Throsedd ar 31 Ionawr 2022. Roedd hyn yn cyfateb i gynydd o 5.14% yn y gyllideb refeniw sylfaenol o'r flwyddyn ariannol flaenorol, sy'n cynnwys:

- Cynnydd mewn praeseptau o 4.65%;
- Cynnydd o 5.65% yng nghyllid y Llywodraeth, a oedd i gyd wedi'i gyfeirio at gynyddu nifer swyddogion drwy Ymgyrch Uplift.

Paratôdd y Prif Swyddog Cyllid gyflwyniad ac adroddiad ar gyfer y panel yn amlinellu'r cynnig praesept a oedd yn destun craffu yn y cyfarfod. Cymeradwywyd y cynnig praesept yn unfrydol.

Cafodd y cynnydd yn Grantiau'r Llywodraeth ei gyfeirio at recriwtio, hyfforddi, seilwaith a thâl am 82 o Swyddogion Heddlu ychwanegol (Ymgyrch Uplift) yn 2022-2023 i'w ddefnyddio er mwyn ariannu costau Uplift yn y dyfodol. Bodlonwyd y cynnydd i gyd sef 206 o swyddogion ychwanegol ym mis Mawrth 2023. O 1 Ebrill, cedwir y ffigwr sefydliad uwch hwn. Dyrannwyd y cyllid ychwanegol ar gyfer y swyddogion hyn gan y Swyddfa Gartref yn 2022-2023. Ni oedd posib ymroi hyn i gostau rheolaidd eraill gan y bydd ei angen er mwyn ariannu'r sefydliad cynyddol. Arweiniodd hyn at danwariant cyffredinol yn y maes hwn ar gyfer 2022-23.

Alldro Refeniw Net 2022-2023 a Throsoglwyddo Net i Gronfeydd wrth Gefn

Defnyddiodd y cynnig praesept a gytunwyd ar 31 Ionawr 2022 dybiaethau realistig a ystyriwyd yn briodol ar sail y wybodaeth ar gael ar y pryd. Nodwyd hyn yn yr arolwg HMICFRS yn ystod y flwyddyn. Ystyriodd hyn gyllid a ddisgwyliid gan ffynonellau oni bai am y praesept a'r cynlluniau gwariant ar gyfer y flwyddyn. Ystyriwyd mantolen yr Heddlu o ran ei Chronfeydd wrth Gefn (a gryfhaodd ymhellach oherwydd tanwariant yn y chwarter olaf hyd at 31 Mawrth 2022). Wrth osod y gyllideb a'r cynnig praesept cysylltiedig, ystyrir ansicrwydd hefyd ac a oes angen cyllidebau wrth gefn. Wedi'u dal yn ganolog gan Gyllid Corfforaethol, y dybiaeth ar gyfer 2022-23 oedd cynnwys cyllideb wrth gefn o £0.4m ar gyfer Digwyddiadau Difrifol Gweithredol a £0.4m arall ar gyfer Arian wrth Gefn Arall a Chwyddiant er mwyn darparu ar gyfer digwyddiadau annisgwyl sy'n digwydd dros y flwyddyn ariannol. Mae hyn yn cyfateb i 0.4% o'r gyllideb gyffredinol. Gyda'r bwriad o gadw'r gyllideb wrth gefn flynyddol i leiafswm, mae cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn cael eu defnyddio hefyd gan yr Heddlu er mwyn gallu ymateb i amgylchiadau neu alwadau newidiol. Ynghyd â'r gyllideb wrth gefn ganolog, mae hyn yn disodli'r angen o greu cynlluniau wrth gefn i bob cyllideb unigol.

Bydd amrywiadau o ran y gyllideb yn digwydd mewn unrhyw amgylchfyd dynamig. Fel y dywedir yn rhan risg ariannol yr adroddiad hwn, roedd y lefel o danwario refeniw yn 2022-23 (tra deallid hyn yn dda, ac is nac yn 2021-2022) yn uwch na'r disgwyl arferol. Fodd bynnag, roedd chwyddiant tâl a dim tâl yn hynod gyfnewidiol yn 2022-23. Roedd angen monitro a rheoli agos yn ystod y flwyddyn er mwyn cynorthwyo lleihau'r effaith lle'r oedd yn bosibl.

Roedd y tanwario cyffredinol yn cael ei gymell yn bennaf gan y cyfnod recriwtio Uplift olaf. Cafodd ei nodi a'i fesur o chwarter cyntaf y flwyddyn ariannol. Roedd gallu timau recriwtio a hyfforddi'r Heddlu yn golygu fod swyddogion yn dod i'r heddlu mewn 4 cyfran eithaf cyfartal. Roedd gwariant gweithredu net presennol ar gyfer 2022-2023 yn alldro o £175.142m gan arwain at drosglwyddiad net o £7.125m i gronfeydd refeniw Grŵp, sef 3.9% o'r Gyllideb Refeniw Net o £182.268m.

Gan fod yn tanwario'n hysbys yn ystod y broses gynllunio, gwnaed £6m o ymrwymadau ychwanegol fel rhan o'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig a reolodd y risg o gostau a chyfnewidioldeb yn y marchnadoedd ynni yn y dyfodol. Cyfanswm y trosglwyddiad i gronfeydd wrth gefn ydy £7.125m, a ddyrannwyd fel isod:

	£m
Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	6.530
Cydweithrediadau Rhanbarthol a Chenedlaethol	0.481
Cronfeydd Wrth Gefn Cyffredinol	<u>0.114</u>

Trosglwyddo Net i Gronfeydd Wrth Gefn y Grŵp 7.125

Mae'r symudiad net cyffredinol mewn cronfeydd wrth gefn a glustnodwyd (gan gynnwys y partneriaethau cenedlaethol a lleol mae Heddlu Gogledd Cymru yn gweithredu fel heddlu cartref iddynt) wedi'i grynhofio isod:

	£m	£m
Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd ar 31 Mawrth 2022		34.481
Symudiadau Arfaethedig	1.325	
Defnydd cymwys o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd	-0.973	
Symiau ychwanegol a glustnodwyd Cynllun Ariannol Tymor Canolig	6.000	
Symudiadau eraill diwedd blwyddyn terfynol	0.092	
Partneriaethau a Chydweithrediadau	0.481	
Cronfeydd SCHTh wrth Gefn	0.086	
Symudiad Net		7.011
Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd ar 31 Mawrth 2023		41.492

Cyd-destun pellach ar gyfer y symudiad net wrth gefn a glustnodwyd o £7.011m oedd:

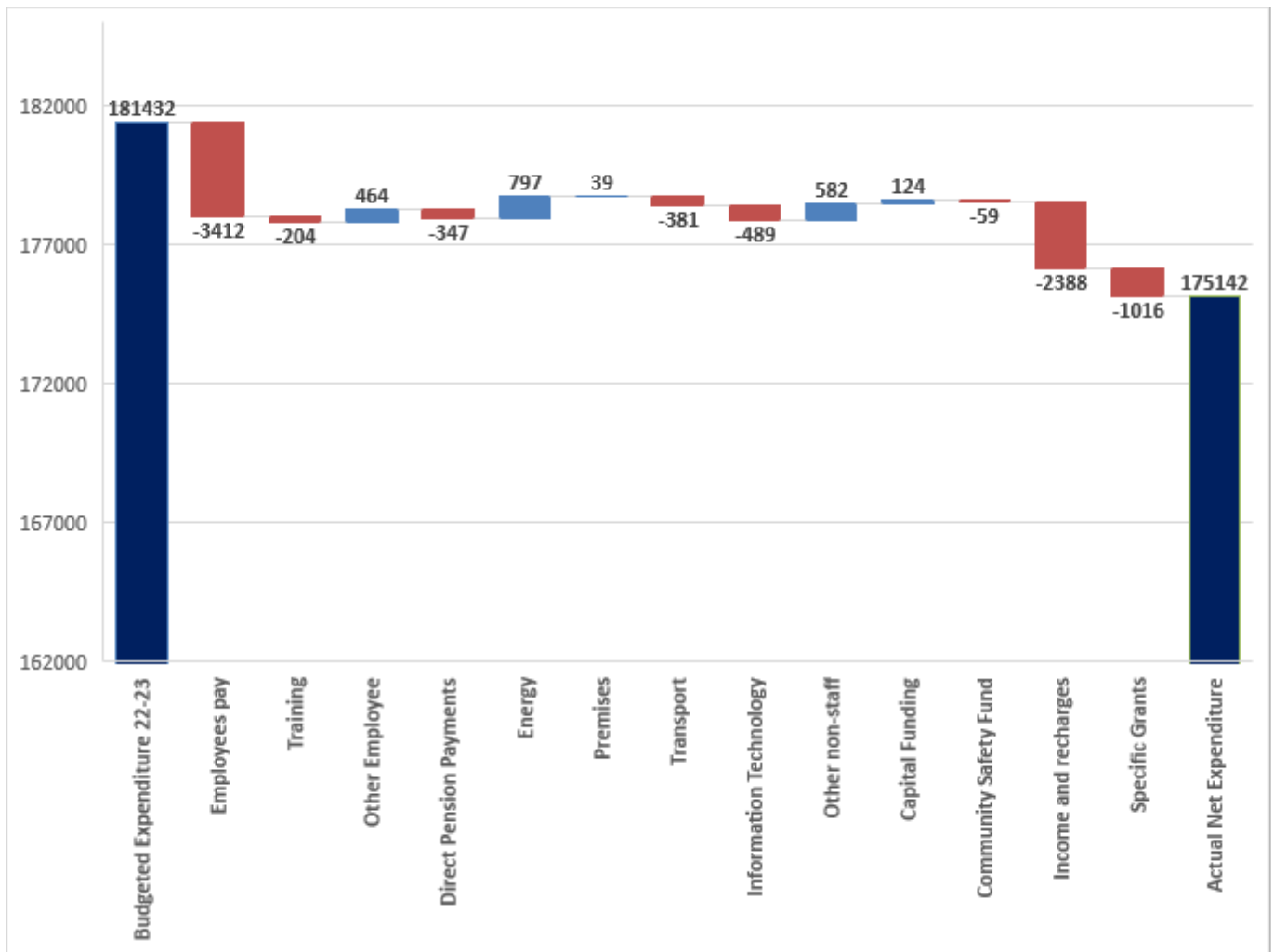
- £1.325m yn symudiad net arfaethedig ac ymrwymedig o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd sy'n cynnwys cyfraniadau i'r cronfeydd Uplift (£0.216m) a Rhwydwaith Gwasanaethau Brys (ESN) wrth gefn (£1.350m) a defnydd arfaethedig PFI (-£0.241m)
- £0.973m y defnydd o gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd, sef y Gronfa Cynnal a Chadw Stadau wrth Gefn (£0.463m) a'r Gronfa Gyfalaf wrth Gefn (£0.510m)
- £6.000m ydy'r cyfraniad arfaethedig a amlinellwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig i'r Gronfa Ynni wrth Gefn (£2.000m), y Gronfa Gynaliadwyedd wrth Gefn (£2.000m) a'r Gronfa Rhwydwaith Gwasanaethau Brys wrth Gefn (£2.000m), ymdrin â'r pwysau chwyddiant eithriadol ar gyfer cyfleustodau, yr angen i fuddsoddi yn unol â strategaeth gynaliadwyedd yr Heddlu a'r angen i ddarparu costau'r Rhwydwaith Gwasanaethau Brys, yn y drefn honno.
- £0.092 ydy'r cyfraniad ychwanegol i'r Gronfa Rheoli Newid wrth Gefn (£0.045m) a'r Gronfa Fframwaith Cymhwyster Addysg yr Heddlu (£0.047m)
- £0.481m yn ymwneud â chyfraniadau at gronfeydd wrth gefn a glustnodwyd yn ymwneud â'r Rhwydwaith Ymchwiliadau Fforensig i Wrthdrawiadau a Minerva y mae Heddlu Gogledd Cymru yn eu cynnal ar ran yr holl ardaloedd Plismona, a phartneriaethau lleol a rhanbarthol eraill
- £0.086m o gronfeydd wrth gefn sy'n berthnasol i SCHTh

Ar ben yr uchod, mae £3.027m wedi'i drosglwyddo o'r gronfa Rhwydwaith Gwasanaethau Brys wrth gefn o'r Gronfa Uplift wrth Gefn (£1.144m) a'r Gronfa Rheoli Newid wrth Gefn (£1.883m) fel y cynlluniwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Mae hyn yn creu cronfa wrth gefn o £7.285m i'r Rhwydwaith Gwasanaethau Brys ac yn symud cost buddsoddi yn y dyfodol o'r gyllideb refeniw i'r fantolen. Gan fod y prosiect cenedlaethol hwn wedi'i oedi, nid oedd yn gynaliadwy, fforddiadwy nac yn angenrheidiol bellach er mwyn cynnal cyllideb refeniw flynyddol o £1.350m. Fodd bynnag, roedd y risg o gostau sylweddol yn y dyfodol angen ei liniaru.

Mae'r cynnydd o £0.114m i'r Gronfa wrth Gefn Gyffredinol yn dangos y swm a ddisgwyllir, ynghyd â'r cyfraniad ychwanegol yn 2021-2022 er mwyn sicrhau bod y Gronfa wrth Gefn Gyffredinol yn cael ei chynnal ar y lefel isaf o 3% o'r gyllideb refeniw net dros y pedair blynedd nesaf ar sail tybiaethau presennol.

Dadansoddiad o Alldro v Cyfanswm Gwariant Gweithredol a Gyllidwyd

Cynyddodd gwariant gweithredu ar gyfer y flwyddyn 6.12% o'r flwyddyn flaenorol i £175.142m (2021-2022: £165.037m). Fodd bynnag, yn gyffredinol, roedd amrywiant tanwariant o £6.290m o hyd i wariant gweithredu wedi'i gyllidebu o £181.432m. Eglurir yr amrywiant hwn ymhellach yn ddaearyddol yn gyntaf ac yna hefyd linell wrth linell isod.

	£'000	£'000
Tanwariant cyflog gweithwyr		-3,412
Hyfforddiant	-204	
Gweithwyr Eraill	464	
Taliadau Pensiwn Uniongyrchol		
	<u>-347</u>	
Tanwariant arall ar weithwyr		-87
Ynni	797	
Eiddo	39	
Trafnidiaeth	-381	
Technoleg Gwybodaeth	-489	
Costau eraill nad yw'n staff	<u>582</u>	
Cyfanswm tanwariant nad yw'n staff		548
Cyllid Cyfalaf		124
Cronfa Diogelwch Cymunedol		-59
Incwm ychwanegol ac ailgodi tâl		-2,388
Grantiau Penodol Ychwanegol a Dderbyniwyd		-1,016
Cyfanswm tanwariant reffeniw		-6,290

Mae gwariant a chyllido alldro yn y tabl isod gydag eglurhad pellach o'r amrywiannau allweddol yn dilyn:

PRESENNOL		CYLLIDEB	PRESENNOL	AMRYWIANT
2021-2022	GWARIANT REFENIW	2022-2023	2022-2023	+ (-)
£m		£m	£m	£m
143.824	COSTAU CYFLOG GWEITHWYR	155.630	152.218	-3.412
5.270	COSTAU GWEITHWYR ERAILL *	5.986	5.899	-0.087
35.710	COSTAU RHEDEG I RAI NAD YDYNT YN STAFF	39.974	40.522	0.548
5.258	CYLLID CYFALAF	5.470	5.594	0.124
8.897	CRONFA DIOGELWCH CYMUNEDOL, PARTNERIAETHAU a CHYDWEITHREDIAD Y CHTh	8.731	8.672	-0.059
-11.837	INCWM AC AILGODI TÂL	-10.979	-13.367	-2.388
-22.085	GRANTIAU PENODOL	-23.380	-24.396	-1.016
165.037	GWARIANT GWEITHREDU	181.432	175.142	-6.290
8.303	TROSGLWYDDIADAU I/O GRONFEYDD WRTH GEFN A GLUSTNODWYD (REF)	1.232	7.522	6.290
-0.564	TROSGLWYDDIADAU I/O GRONFEYDD WRTH GEFN A GLUSTNODWYD (CYF)	-0.510	-0.510	0.000
0.589	TROSGLWYDDIAD I'R/-O'R GRONFA WRTH GEFN GYFFREDINOL	0.114	0.114	0.000
-1.282	TROSGLWYDDIAD O INCWM O FLAEN LLAW	0.000	0.000	0.000
1.282	TROSGLWYDDIAD YCHWANEGOL I'R GRONFA WRTH GEFN A GLUSTNODWYD	0.000	0.000	0.000
173.365	GWARIANT NET	182.268	182.268	0.000
ARIENNIR GAN:				
83.677	CYFANSWM GRANTIAU	88.407	88.407	0.000
89.688	PRAESEPT Y DRETH CYNGOR	93.861	93.861	0.000
173.365	CYFANSWM ARIANNU	182.268	182.268	0.000

*Yn cynnwys taliadau pensiwn uniongyrchol, hyfforddiant a'r holl gostau gweithwyr eraill

Dadansoddiad Pellach o Alldro Refeniw – Tanwariant £6.290m

Y prif resymau am y tanwariant a amlinellir uchod oedd:

Costau cyflog gweithwyr – Tanwariant £3.412m

Tâl i swyddogion a staff ydy'r eitem unigol fwyaf yn y gyllideb, yn cyfrif am 72% o'r gyllideb gwariant. Roedd y prif danwario ar Gyflog yr Heddlu (£4.169m). Roedd y tanwariant hwn o ganlyniad i dwf y cytunwyd arno o Ymgyrch Uplift yn cael ei weithredu yn ystod y flwyddyn, lle'r oedd y gyllideb yn caniatáu i swyddogion fod ar waith drwy gydol y cyfnod. Aed ati i reoli'r cynnydd mewn swyddogion Uplift er mwyn sicrhau ei fod wedi'i gyflawni mor fuan â phosibl hefo beryglu ansawdd neu safonau'r prosesau recriwtio a hyfforddiant. Cyrhaeddwyd y nod ym mis Mawrth 2023.

Nodwyd y tanwario yn y maes hwn oherwydd y proffil recriwtio yn gynnar yn y flwyddyn. Roedd ar gael er mwyn bodloni galw plismona ychwanegol dros gyfnod prysur yr haf. Roedd goramser yn cael ei ystyried lle roedd yn briodol er mwyn sicrhau fod yr Heddlu'n parhau i wasanaethu'r galw gweithredol roedd yn ei wynebu. Goruchwyliwyd penderfyniadau allweddol yn y maes hwn gan yr arweinydd ymhlith y Prif Swyddogion gan sicrhau fod gwerth am arian yn brif ystyriaeth. Roedd tâl staff dros y gyllideb £0.283m wrth i staff dros dro ychwanegol gael eu cyflogi hefyd (gan gynnwys £1.450m o gostau asiantaeth). O ganlyniad i'r uchod, gorwariwyd goramser £0.624m oherwydd gwaith cymorth cilyddol a gofynion ychwanegol oherwydd gwyliau banc ychwanegol, costau plismona pêl droed cynyddol ac absenoldebau oherwydd COVID ar ddechrau'r flwyddyn. Roedd y balans oherwydd tanwario ar lwfansau. Prif gymhellwr y tanwario oedd swyddogion Uplift yn symud ymlaen drwy recriwtio. Rheolodd yr Heddlu y sefyllfa hon drwy ddefnyddio offer eraill fel goramser er mwyn sicrhau ei fod yn cyflawni gwasanaeth priodol i'w gymunedau. Tra roedd y defnydd hwn o oramser yn cynnig hyblygrwydd ychwanegol i'r heddlu, o ystyried fod y swyddogion Uplift bellach wedi'u recriwtio, bydd ei ddefnydd yn y dyfodol angen cael ei reoli er mwyn sicrhau fod yr Heddlu'n byw o fewn ei incwm ariannol.

Costau gweithwyr eraill – Tanwariant £0.087m

Er bod y ffigur cyffredinol yn isel, mae'r amrywiannau o fewn y categorïau yn fwy sylweddol.

- **Hyfforddiant – Tanwario £0.204m**

Er bod cynnydd sylweddol mewn gwariant o'r flwyddyn flaenorol (+32%), roedd tanwario cyffredinol o £0.204m. Mae elfen o hyn yn berthnasol i gostau PEQF (Fframwaith Cymwysterau Addysg yr Heddlu) sydd wedi'u cadw ar gyfer gweithgarwch yn y dyfodol. Roedd y balans ar draws bob cod gan gynnwys treuliau cysylltiedig, sy'n parhau'n is na chyn Covid gan fod mwy o gyrsiau'n cael eu cynnal ar-lein. Cafodd yr hyfforddiant a gyflawnwyd ei flaenoriaethu a'i reoli'n ofalus dros y flwyddyn, er y tanwario. Roedd hyn yn sicrhau fod yr heddlu'n cadw'r lefel sgiliau mewn meysydd hanfodol.

- **Gweithwyr Eraill – Gorwario £0.464m**

Prif elfen y categori hwn ydy'r cynnydd mewn darparu achosion atebolrwydd gweithwyr a chyhoeddus. Mae 46 achos wedi bod ar gyfartaledd dros y 5 mlynedd ond cynyddodd i 62 yn 2022-2023. Mae cynnydd wedi bod hefyd mewn achosion costau gormodol. Parhaodd yr achosion eu hunain gael eu rheoli a'u goruchwyllo gan y Gwasanaethau Cyfreithiol hefo monitro rheolaidd yn cael ei adrodd wrth y Bwrdd Gweithredol Strategol a'r Cydbwyllgor Archwilio.

- **Taliadau Pensiwn Uniongyrchol – Tanwario £0.347m**

Mae'r tanwario oherwydd llai o achosion Ymddeoliad ar sail Afiechyd ymhlith swyddogion na chyllidwyd (saith y flwyddyn ar gyfartaledd, roedd dau yn ystod 2022-2023) yn digwydd yn ystod y flwyddyn. Ar gyfer Ymddeoliad Afiechyd, mae'r gost ddwywaith cyflog y swyddog, a delir i'r cyfrif Pensiwn o'r cyfrif Refeniw. Ond mae'r heddlu'n symud ymlaen hefo'r rhain fel sy'n deilwng gan yr amgylchiadau gan ddefnyddio cronfa fantolen wrth gefn er mwyn rheoli unrhyw amrywiannau sylweddol mewn nifer. Heb ystyried y swm a warir, symudwyd yr achosion priodol dros y flwyddyn ariannol.

Costau rhedeg i rai nad ydynt yn staff – cyfanswm gorwario £0.548m

Dadansoddir y prif amrywiannau isod:

- **Ynni – Tanwariant o £0.797m**

Neidiodd costau ynni yn 2022-23 gan arwain at orwario. Gan ystyried y cynnydd mewn costau, edrychodd yr Heddlu eto ar ei strategaeth fasnachol, gan gysylltu hefo arbenigwyr yn y maes er mwyn datblygu ei strategaeth brynu hefo'r bwriad o sicrhau Gwerth am Arian. Mae hyn wedi arwain at gamau o brynu ynni'n gynt ar gyfer gaeaf 2023-2024 er mwyn manteisio ar ostyngiadau presennol yn y farchnad ynni.

- **Costau Adeiladau Eraill – gorwariant o £0.039m**

Rhywfaint o waith cynnal a chadw annisgwyl ychwanegol yn y chwarter olaf. Mae'r gyllideb a'r costau'n cynnwys gwaith cynnal a chadw arfaethedig a ariannwyd o gronfeydd wrth gefn gwerth £0.463m

- **Costau trafndiaeth – tanwariant £0.381m**

Tanwariwyd £0.174m o ran costau rhedeg cerbydau oherwydd costau llai teiars, prisiau tanwydd yn gostwng yn ail hanner y flwyddyn a llai o waith trwsio ar ôl damweiniau, a wnaeth hefyd arwain at ad-dalu hawliadau isel ar yswiriant. Gwnaeth arbed £0.049m ar lwfansau ceir a theithio barhau ar lefel is oherwydd defnyddio technoleg ac roedd £0.086m o danwario ar y cytundeb Cymorth Awyr Cenedlaethol yr Heddlu.

- **Technoleg Gwybodaeth – tanwariant o £0.489m**

Mae'r tanwariant oherwydd sawl prosiect datblygu sydd heb eu gweithredu hyd yma. O bwys ydy'r llif gwaith Ap Symudol sy'n cynnig ffwythiant newydd ar gyfer swyddogion ar y pwynt gwasanaeth. Symudodd hyn ymlaen dros y flwyddyn ond ni chafodd ei gwblhau. Mae'n debygol o gael ei gomisiynu yn 2023-24.

- **Costau eraill nad ydynt yn staff gan gynnwys argyfyngau – Tanwariant o £0.582m**

Roedd gwariant ychwanegol ar offer a dodrefn gan fod ystwythder wedi'i weithredu'n llawn. Gwnaeth prosiectau cydweithredu fynd i gostau ychwanegol oherwydd rhedeg deuol Tocsicoleg Fforensig ac uwchraddio Niche yn rhanbarthol.

Diogelwch Cymunedol, Partneriaeth a Chydweithrediad y CHTH – Tanwario £0.059m, roedd y tanwario'n berthnasol i'r balans yn y Gronfa Diogelwch Cymunedol. Nodwyd amrywiannau arfaethedig yn gynnar yn y flwyddyn ar y penawdau gwariant gan alluogi cyllidebau gael eu haddasu er mwyn bodloni galw.

Cyllid Cyfalaf – Defnyddiwyd cyfraniad ychwanegol o £0.124m er mwyn ariannu gwariant cyfalaf. Bydd y defnydd hwn o danwariant refeniw yn lleihau benthyca yn y dyfodol.

Incwm – incwm ychwanegol £2.388m

Mae eitemau arwyddocaol sy'n gyrru'r amrywiant yn cynnwys:

- **Secondiadau ac incwm ail-daliadau eraill – £0.360m** mwy na'r gyllideb oherwydd secondiadau ychwanegol yn ystod y flwyddyn hefo unrhyw secondiadau'n cael eu hystyried hefo anghenion yr heddlu.
- **Incwm Buddsoddiad £0.604m** mwy na'r gyllideb oherwydd incwm llog ychwanegol oherwydd cyfraddau uwch a balans yn uchel. Cyflawnwyd yr elw hwn heb beryglu parodrwydd risg yr Heddlu yn y maes hwn.
- **Incwm arall – £1.424m** mwy na'r gyllideb. Cyfrannwr mawr oedd incwm Mutual Aid o weithrediadau llai a lleoliadau mwy ar gyfer digwyddiadau Brenhinol a Gemau'r Gymanwlad. Tra gwneir yn iawn am elfennau penodol o incwm a gasglwyd gan y gwariant ychwanegol gan yr Heddlu, nid felly mae hi mewn rhai achosion. Mae canllawiau codi tâl yn rhoi'r adferiad cost sy'n mynd tu hwnt y costau cynyddrannol gan yr heddlu. Os ydy hyn yn digwydd tu hwnt i'r tybiaethau cynllunio ar ddechrau'r flwyddyn ariannol, mae'n ychwanegu at lefel gyffredinol tanwario o ran alldro cyllideb gan yr Heddlu. Cafwyd hefyd incwm ychwanegol ar gyfer digwyddiadau, hyfforddiant, defnyddio dalfeydd gan asiantaethau eraill ac ad-dalu cyfraddau yn unigryw. Tra roedd yr adnoddau a roddwyd drwy gymorth cilyddol yn sylweddol, ystyrir yr effaith gweithredol lleol ar gyfer lleoli sylweddol ar lefel Prif Swyddogion cyn cytuno. Mae hyn er mwyn sicrhau nad ydy gwasanaethau lleol yn cael eu peryglu drwy'r ddarpariaeth.

Incwm grant ychwanegol – £1.016m

Derbyniwyd sawl grant ychwanegol neu daliadau terfynol cynyddol am grantiau presennol yn ystod y flwyddyn. Roedd y mwyafrif yn Ch3 a Ch4. Er enghraifft – Grant Porthladdoedd £0.147m; SCCH £0.195m; POCA £0.340m; Mabwysiadu LEDS £0.148m; Camddefnyddio Sylweddau £0.158m a symudiadau eraill £0.028m.

Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd – Tanwariant Net £0.156m

Yn gynwysedig o fewn y penawdau perthnasol ydy cost Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Y gyllideb ddiwygiedig ar gyfer y flwyddyn oedd £0.955m a'r alldro oedd £1.004m. Roedd y gorwariant cyffredinol o £0.043m yn berthnasol i'r gyllideb staffio a chostau TG ychwanegol. Cafodd ei ariannu gan Gronfa Gyffredinol wrth Gefn SCHTh. Roedd £0.006m pellach yn berthnasol i gostau cyfreithiol o Gronfa Gyfreithiol wrth Gefn SCHTh. Cafwyd hefyd tanwariant o £0.017m ar Checkpoint, ynghyd â thanwariant o £0.118m ar y gronfa Diogelwch Cymunedol. Ychwanegwyd y rhain i'r cronfeydd wrth gefn priodol.

Mae Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn gyfrifol am wasanaethau comisiynu er mwyn cynorthwyo'r cynllun Heddlu a Throsedd. Roedd hyn yn cyfateb i £5.831m yn 2022-2023. Ariannwyd hyn o gyllideb a grantiau Diogelwch Cymunedol y Comisiynydd gan gynnwys grant y Weinyddiaeth Gyfiawnder i gefnogi dioddefwyr troseddau, a chan Lywodraeth Cymru ar gyfer y rhaglen VAWDASV. Gweinyddwyd y gwariant hwn gan Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn ystod y flwyddyn ariannol.

Rhwydwaith Ymchwilio Gwrthdrawiadau Fforensig FCIN

Mae Heddlu Gogledd Cymru wedi cytuno cynnal yr FCIN er mwyn gallu achredu ymchwiliadau gwrthdrawiadau yn genedlaethol. Mae pob ardal Blismona yng Nghymru a Lloegr wedi llofnodi cytundeb cydweithio sy'n cynnwys ariannu'r FCIN. 2022-2023 oedd trydedd flwyddyn yr FCIN. Yn ystod y flwyddyn, daeth adolygiad annibynnol o'r rhaglen i ben. Roedd cyfraniadau yn fwy na'r costau o £0.441m. Mae'r swm hwn wedi'i neilltuo o fewn y cronfeydd wrth gefn er mwyn ariannu costau FCIN yn y dyfodol a lywodraethir gan Fwrdd Cenedlaethol yr FCIN. Parhaodd nod cyffredinol y rhaglen yn ddigynfnewid er yr oedi mewn gwariant. Er bydd yr adolygiad annibynnol yn arwain at rywfaint o newidiadau i fodel cyflawni'r rhaglen.

Dadansoddiad Pellach o Ariannu Cyfalaf

Mae rhaglen Gyfalaf yr Heddlu'n canolbwyntio ar sicrhau fod ei effeithlonrwydd a'i effeithiolrwydd yn gynaliadwy i'r dyfodol, gan ganiatáu iddi adnewyddu ei hasedau ar yr adegau priodol. Dros y blynyddoedd diwethaf, mae'r heddlu wedi cael rhaglen uchelgeisiol a heriol. Tra mae llawer o hyn wedi cael ei gyflawni, y patrwm cyffredinol ydy i elfennau o'r rhaglen gael eu gohirio i'r blynyddoedd canlynol. Tra mae'r darlun hwn yn gyffredin i'r sector gwasanaeth

cyhoeddus, mae gohirio'r gwariant hwn o bosibl yn gohirio'r budd cysylltiedig hefo'r rhaglenni hynny i'r blynyddoedd canlynol hefyd.

Cafodd Cyllideb Gyfalaf wreiddiol ar gyfer 2022-23 ei chymeradwyo fel rhan o'r Strategaeth Gyfalaf ym mis Mawrth 2022 ar £11.176m. Unwaith roedd ffigyrau terfynol 2021-22 yn hysbys, cafodd y Rhaglen ei adolygu er mwyn cynnwys ffigyrau cario ymlaen o 2021-22 ac yna'u hail-broffilio er mwyn adlewyrchu gweithgarwch disgwylidig. Gan ystyried y rhain, gosodwyd amcangyfrif arfaethedig o £9.375m. Ystyriodd y proses hwn y tanwario a welwyd mewn blynyddoedd ariannol diweddar o ran y gyllideb gyfalaf a osodwyd. Tra roedd y tanwario hwn yn cael ei gymell gan ystod o ffactorau (gan gynnwys elfennau tu hwnt i reolaeth yr Heddlu), roedd yr Heddlu hefyd yn ystyriol fod y gyllideb Gyfalaf ar gyfer 2022-23 angen bod yn realistig ac y gellir ei gyflawni.

Cynhaliwyd adolygiadau ac ail-broffiliau chwarterol hefo amcangyfrif diwygiedig Ch2 yn £8.849 a Ch3 yn £8.799m a'r Amcangyfrif terfynol yn £7.036m fel rhan o ffigyrau y Strategaeth Gyfalaf a gytunwyd ym mis Mawrth 2023. Y gwariant terfynol oedd £6.890m. Tra mae hyn yn sylweddol wahanol i'r ffigwr arfaethedig gwreiddiol o £11.176m, y realiti ydy bod sawl maes pwysig wedi symud ymlaen dros gyfnod y flwyddyn ariannol. Mae gwariant cyfalaf yn parhau'n heriol ym mhob maes hefo problemau cyffredinol yn cynnwys oedi cynllunio, chwyddiant yn effeithio ar gostau tendro a phroblemau hefo'r gadwyn gyflenwi. Mae hyn yn golygu fod y tanwario o ran y gyllideb wedi'i gymell yn bennaf gan oedi o ran cyflawniad yn hytrach na chynlluniau'n dod ar gost is na'r disgwyl. Yn wir, mae cynlluniau penodol – yn enwedig mewn adeiladu – wedi profi pwysau chwyddiant sylweddol dros 2022-23.

Ceir crynodeb isod gyda'r golofn amrywiant yn dadansoddi'r gwahaniaeth rhwng y Gyllideb Ddiwygiedig a'r alldro presennol:

Disgrifiad	Gwreiddiol Amcangyfrif Cynllun Ariannol Tymor Canolig a Strat Gyf Maw 22) £000	Amcangyfrif Diwygiedig 2022-23 Q1 £000	Amcangyfrif Diwygiedig 2022-23 Q2 £000	Amcangyfrif Diwygiedig 2022-23 Q3 £000	Amcangyfrif Diwygiedig 2022-23 (Strat Gyf Maw 23) £000	Alldro 2022-23 £000	Amrywiant 2022-23 £000	Amrywiant o Gwreiddiol £000
Gwariant Cyfalaf:								
Cyfanswm Gwaith Adeiladu	4,452	3,612	2,797	2,747	2,747	2,348	-399	-2,104
Cyfanswm Cerbydau ac Offer Eraill	2,480	2,732	2,732	2,732	1,706	1,609	-97	-871
Cyfanswm Technoleg Gwybodaeth ac Offer	4,244	3,031	3,320	3,320	2,583	2,933	350	-1,311
Cyfanswm Gwariant Cyfalaf	11,176	9,375	8,849	8,799	7,036	6,890	-146	-4,286
Cyllid:								
Grant y Swyddfa Gartref	123	0	0	0	0	0	0	-123
Cyfraniad Refeniw	2,054	2,176	2,181	2,181	2,276	3,502	1,226	1,448
Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	2,352	2,941	2,820	2,820	1,482	510	-972	-1,842
Derbynebau Cyfalaf	336	576	426	426	426	417	-9	81
Benthyca ar gyfer Ystadau	3,469	2,861	2,321	2,271	2,176	1,790	-386	-1,679
Benthyca ar gyfer rhaglen newydd	2,842	821	1,101	1,101	676	671	-5	-2,171
Cyfanswm y Cyllid	11,176	9,375	8,849	8,799	7,036	6,890	-146	-4,286

Amlinellir elfennau allweddol y rhaglen gyfalaf sy'n gyrru'r ffigurau isod:

- **Gwaith Adeiladu ac Ystadau** – Cwblhawyd y gwaith ar y Ganolfan a Gweithdy Comisiynu Cerbydau a dechreuodd weithio yn yr hydref. Cwblhawyd y gwaith gwella yn yr Ystafell Reoli a gosod Gorsaf Heddlu newydd Llanrwst ar safle a rennir ddechrau 2023-2024. Mae prosiect gorsaf heddlu newydd Caerdybi yn symud ymlaen i'r cyfnod tendro yn dilyn adolygiad gwerth am arian oherwydd costau cynyddol disgwylidig. Mae gwaith uwchraddio yng ngorsaf heddlu Caernarfon wedi symud ymlaen i'r cyfnod contractio yn dilyn adolygiad gwerth am arian oherwydd costau tendro uwch na'r disgwyl.
- **Cerbydau ac Offer** – Mae newid cerbydau wedi parhau bod yn hynod heriol yn 2022-2023. Gwnaeth cyfuniad o'r cytundeb (a'r prisio) cenedlaethol terfynol yn cael ei gytuno yn hwyrach na'r disgwyl a phroblemau cyflenwi am sawl rheswm arwain at lithriant sylweddol i 2022-2023 gyda lefel o ansicrwydd ar ddyddiadau cyflawni'n parhau. Parhaodd y problemau hyn yn ystod 2022-2023. Fodd bynnag, cyrhaeddodd 51 cerbyd hefo 24 arall yn cyrraedd ym mis Ebrill 2023, gan adael ond 30 wrth gefn. Mae hynny'n gwella'r sefyllfa'n gyffredinol. Eto, er yr oedi i gaffael cerbydau, mae'r heddlu'n parhau i weithredu fflyd sy'n cael eu cynnal yn dda ac effeithiol gyda ffigyrau argaeledd cyffredinol da i'r fflyd greiddiol.

- **TG a Chyfathrebiadau** – Dechreuodd rhaglen uwchraddio Digidol a TG drawsbynciol sylweddol yn 2019-2020 a pharhaodd i 2022-2023. Roedd hyn yn cynnwys cyflwyno gliniaduron personol a chamerau corff ar gyfer swyddogion a oedd gynt yn rhannu offer (bellach wedi cwblhau), prosiectau cenedlaethol, ac uwchraddio a datblygiadau eraill llai o fewn seilwaith yr Heddlu. Mae sawl ffrwd waith hanfodol wedi parhau mynd rhagddi dros 2022-2023 gan gynnwys meysydd uwchraddio system Reoli'r Heddlu, NEP, ac Ap Symudol, a'r rhaglen amnewid ar gyfer ffonau symudol. Bydd llawer o'r gwaith hwn yn parhau yn 2023-2024. Tra mae peth o'r oedi mewn gwariant wedi achosi oedi cyfatebol i wireddu'r buddion yn y pen draw o'r buddion a ddisgwyliwyd o'r gwaith, mae'r oedi yn cael eu deall a'u rheoli'n dda yn gyffredinol. Mewn meysydd eraill mae cynnydd wedi arwain at fuddion cynyddrannol effeithlonrwydd, effeithiolrwydd a lleihau risg gwell.

Yn fwy cyffredinol mae'r heddlu'n parhau monitro a chraffu ei raglen newid busnes a'r gwariant cyfalaf cysylltiedig, adrodd ar gynnydd ac amrywiadau allweddol yn rheolaidd drwy lywodraethu'r heddlu.

CYSONI'R CYLLID SYDD AR GAEL A GAAP

Mae adrannau cynharach yr adroddiad hwn yn dangos sut y gwariwyd y cyllid sydd ar gael i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd (h.y. grantiau'r llywodraeth a'r dreth gyngor) am y flwyddyn er mwyn darparu gwasanaethau o'i gymharu â'r gyllideb wreiddiol. Ar y sail hon y rheolir y gwariant a'r incwm o ddydd i ddydd.

Fodd bynnag, mae'r prif ddatganiadau sy'n dilyn yn y Datganiad o Gyfrifon yn cael eu paratoi a'u cyflwyno yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol, ac yn dangos y gost gyfrifyddu yn ystod y flwyddyn yn hytrach na'r swm sydd i'w ariannu o drethiant. Manylir ar y gwahaniaethau yn Nodyn 7. Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan reoliadau .

CRONFEYDD WRTH GEFN, DARPARIAETHAU, FFYNONELLAU INCWM A BENTHYCA:

Cronfeydd wrth gefn – Ar y cyfan, cydnabyddir fod Cronfeydd wrth Gefn yr Heddlu wedi cynyddu'n sylweddol dros y ddwy flynedd ariannol ddiwethaf, yn bennaf oherwydd y cynnydd mewn cronfeydd Refeniw wrth gefn o £17.9m yn cael eu cymell gan y tanwario ariannol ddigwyddodd dros y cyfnod hwn. Effaith net hyn ydy cryfhau mantolen yr heddlu a gwella ei sefyllfa cyffredinol o ran ei Gadernid Ariannol. Tra mae'r lefel tanwario welwyd dros y cyfnod hwn yn uwch na chyfraddau hanesyddol, mae'r Heddlu wedi ystyried y clustnodi mwyaf priodol o'r cronfeydd wrth gefn hyn. Mae hyn er mwyn sicrhau fod yr Heddlu'n cyflawni Gwerth am Arian ac yn gallu rheoli risg a buddsoddiad mewn seilwaith yn y dyfodol fel sy'n briodol. Ar ben hyn, bydd y Fantolen gryfach hon hefyd angen cael ei hystyried wrth ystyried y cynlluniau ariannol mwyaf priodol ar gyfer 2023-24 a thu hwnt. Mae symudiad y gronfa wrth gefn a'r balansau ar ddiwedd y flwyddyn yn amlinellu lle roeddent ar 31/03/2023 i'w gweld yn y tabl isod:

Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn 2022-2023	Balans ar 31/03/2022 £m	Trosglwyddiadau Allan 22-23 £m	Trosglwyddiadau i Mewn 22-23 £m	Cyfanswm Symudiadau 22-23 £m	Trosglwyddo rhwng £m	Balans ar 31/03/2023 £m
Cronfa wrth Gefn Gyffredinol	6.006	0.000	0.114	0.114	0.000	6.120
Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd						
Cronfa Gyfalaf wrth Gefn	3.810	-0.510	0.000	-0.510	0.000	3.300
Cronfa wrth Gefn Pensiynau Afiechyd	0.975	0.000	0.000	0.000	0.000	0.975
Cronfa wrth Gefn PFI	2.918	-0.241	0.000	-0.241	0.000	2.677
Cronfa Digwyddiadau Difrifol	2.435	0.000	0.000	0.000	0.000	2.435
Cronfa Yswiriant wrth Gefn	1.561	0.000	0.000	0.000	0.000	1.561
Diogelwch a Chynnal a Chadw Stadau	1.604	-0.463	0.000	-0.463	0.000	1.141
Cronfa Rheoli Newid wrth Gefn	8.427	0.000	0.045	0.045	-1.883	6.589
Cronfa hyfforddi wrth gefn	0.650	0.000	0.000	0.000	0.000	0.650
Cronfa wrth gefn Uplift	4.403	0.000	0.216	0.216	-1.144	3.475
Cronfa wrth gefn ESN	0.908	0.000	3.350	3.350	3.027	7.285
Cronfa wrth gefn Covid	0.284	0.000	0.000	0.000	0.000	0.284
Cronfa wrth gefn PEQF	0.575	0.000	0.047	0.047	0.000	0.622
Cronfa Ynni	0.800	0.000	2.000	2.000	0.000	2.800
Cronfa Gynaliadwyedd wrth Gefn	0.000	0.000	2.000	2.000	0.000	2.000
Cronfa wrth Gefn Plismona Cymdogaethau	1.282	0.000	0.000	0.000	0.000	1.282
Cronfa Balansau Partneriaethau wrth Gefn	0.952	-0.016	0.126	0.110	0.000	1.062
Cronfa wrth gefn FCIN	1.615	-0.051	0.492	0.441	0.000	2.056
Minerva	0.294	-0.070	0.000	-0.070	0.000	0.224
Cronfa Diogelwch Cymunedol y CHTh	0.581	0.000	0.118	0.118	0.000	0.699
Checkpoint (SCHTh)	0.030	0.000	0.017	0.017	0.000	0.047
Cronfa Gyfreithiol wrth Gefn (SCHTh)	0.106	-0.006	0.000	-0.006	0.000	0.100
Swyddfa'r CHTh	0.271	-0.043	0.000	-0.043	0.000	0.228
Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd	34.481	-1.400	8.411	7.011	0.000	41.492
Cyfanswm Cronfeydd Refeniwrth Gefn	40.487	-1.400	8.525	7.125	0.000	47.612
Cronfa Derbynebau Cyfalaf wrth Gefn	2.350	-0.417	1.644	1.227	0.000	3.577
Cyfanswm holl gronfeydd wrth gefn	42.837	-1.817	10.169	8.352	0.000	51.189

Cronfeydd Defnyddiadwy Wrth Gefn – mae'r rhain ar gael ar gyfer gwariant yn y dyfodol (mae manylion pellach yn Nodyn 7 ac 8).

Mae cronfeydd wrth gefn y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn ofynnol er mwyn bodloni unrhyw ddigwyddiadau nas rhagwelwyd, ariannu cynlluniau refeniwrth gefn a chyfalaf yr Heddlu a Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd dros y cyfnodau nesaf a hwyluso newidiadau a datblygiadau sy'n ofynnol i wneud effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd a bodloni galwadau newydd.

Mae arbedion sylweddol dros y 12 mlynedd diwethaf sef £39m yn golygu fod unrhyw fesurau haws wedi'u cyflawni. Mae unrhyw arbedion pellach yn anoddach i'w cyflawni ac mewn perygl cynyddol o effeithio cyflawni gwasanaeth. Ar ben hynny, mae'r ansicrwydd parhaus ynghylch cyllid llywodraeth a phrosiectau cenedlaethol ar raddfa fawr yn cael eu gweithredu hefyd yn ychwanegu at gyd-destun lle mae rhaid i'r heddlu fod yn ddarbodus wrth reoli ei gyllid. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn parhau gweithredu strategaeth y gyllideb er mwyn cyflawni'r arbedion gofynnol dros y cyfnod. Fel rhan o'r arbedion hyn, nodwyd a chyflawnwyd £0.755 miliwn o arbedion yn ystod 2022-2023 gyda'r broses gynllunio yn gwrthbwysu'r cynigion o ran y lefelau risg y gwnaethant eu creu.

Fel rhan o'r strategaeth, ystyrir bod lefel y cronfeydd wrth gefn a'r darpariaethau a ddelir ar hyn o bryd yn ddarbodus ac mae'r gronfa gyffredinol wrth gefn wedi cynyddu i £6.120 miliwn er mwyn ei gynnal o fewn yr ystod dderbyniol o 3% i 5% fel y'i diffinnir yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig sy'n cwmpasu'r 4 blynedd nesaf.

Roedd nifer o symudiadau o fewn y cronfeydd wrth gefn yn ystod 2022-23. Rhestrir yr elfennau allweddol yn 2022-2023 i roi sylwadau arnynt o ran Cronfeydd wrth Gefn a chyllid tymor hir arall isod:

Cronfa Gyfalaf wrth Gefn – defnydd arfaethedig o £0.510m tuag at gyllid cyfalaf.

Cronfa Pensiwn Afiechyd wrth Gefn– heb ei defnyddio yn 2022-2023.

Cronfa PFI wrth Gefn– Mae gan Gomisiynydd yr Heddlu a Throsedd gynllun PFI ar gyfer y pencadlys rhanbarthol yn Llanelwy. Mae'r cyllid ar gyfer y cynllun hwn yn parhau cael ei dalu'n rhannol o grantiau'r llywodraeth, gyda'r gweddill yn cael ei ariannu gan y gyllideb refeniw a chronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi. Gwelir manylion y cynllun a'r ddyled yn Nodyn 31. Mae hwn yn gyfraniad arfaethedig o £0.241m i wneud yn iawn am y gostyngiad blynyddol mewn grant.

Cronfa Digwyddiadau Difrifol wrth Gefn – heb ei defnyddio yn 2022-2023.

Cronfa Yswiriant wrth Gefn – cynhaliwyd adolygiad yn annibynnol yn ystod 2021-2022, nid oes newidiadau yn 2022-2023.

Diogelwch a Chynnal a Chadw Stadau – fe'i sefydlwyd er mwyn talu am y costau sy'n gysylltiedig â'r Arolwg Cyflwr Ystadau a gynhaliwyd yn 2018-2019 ac unrhyw waith stadau sylweddol annisgwyl arall. Gwariant o £0.463m a ariannwyd yn 2022-2023.

Rheoli Newid – bwriad i dynnu £1.883m yn ôl i'r gronfa Rhwydwaith Gwasanaeth Brys wrth gefn a chyfraniad o £0.045m o'r balansau terfynol.

Cronfa hyfforddi wrth gefn – Mae'r gronfa wrth gefn ar y lefel iawn er mwyn ymdrin â'r ôl-groniad hyfforddiant yn dilyn y gostyngiad mewn hyfforddiant oherwydd COVID yn ystod 2020-2021 a 2021-2022. Nid oedd angen cyllid ychwanegol yn 2022-2023.

Cronfa Uplift wrth gefn – Cynghorodd y Swyddfa Gartref yn gryf y dylid rhoi unrhyw gyllid Uplift heb ei neilltuo o'r neilltu er mwyn ariannu recriwtio, hyfforddi swyddogion ar brawf a seilwaith yn y dyfodol. Cyfraniad o £0.216m fel y cynlluniwyd a throsglwyddo £1.144m i'r gronfa Rhwydwaith Gwasanaethau Brys wrth gefn fel yr amlinellwyd yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolog.

Cronfa Rhwydwaith Gwasanaethau Brys (ESN) wrth Gefn – cyfraniad arfaethedig o £3.350m er mwyn ariannu gweithredu'r Rhwydwaith Gwasanaethau Brys a throsglwyddo £3.027 er mwyn symud y risg o gostau'r dyfodol i'r fantolen.

Grant Plismona Cymdogaethau – Mewn lle er mwyn rheoli newidiadau ar fyr rybudd i amodau grant yn berthnasol i Swyddogion Cefnogi Cymuned yr Heddlu (SCCH) neu ariannu gofynion Plismona Cymdogaethau unigryw.

Cronfa COVID wrth gefn – Heb ei defnyddio yn 2022-2023, gellir aildefnyddio'r balans yn ystod 2023-2024.

Fframwaith Cymwysterau Addysg yr Heddlu (PEQF) – dechreuodd y swyddogion ar brawf gyda'r cymwysterau PEQF o fis Medi 2020. Wrth i nifer y Swyddogion ar Brawf gynyddu oherwydd Ymgyrch Uplift, felly hefyd y costau cysylltiedig lle bydd uchafbwynt yn 2023-24. Drwy greu'r gronfa wrth gefn, gellir defnyddio hyn er mwyn ariannu'r uchafbwynt, fel nad oes angen cynnydd yn y gyllideb. Cyfraniad o £0.047m yn 2022-2023.

Cronfa Ynni wrth Gefn – cronfa wrth gefn edi'i sefydlu er mwyn lliniaru'r risg o anwadalrwydd mewn prisiau ynni. Cyfraniad arfaethedig o £2m er mwyn lliniaru'r brig disgwylidiedig mewn costau dros y ddwy flynedd nesaf.

Cronfa Gynaliadwyedd wrth Gefn – cronfa wrth gefn wedi'i sefydlu er mwyn gwella cynaliadwyedd a lleihau costau.

Balansau partneriaeth – nifer o bartneriaethau a chydweithrediadau rhanbarthol llai lle caiff gweddillion eu cynnal, a fydd yn cael eu defnyddio er mwyn ariannu gwariant yn y dyfodol. Cyfraniad net o £0.110m.

FCIN – mae'r Heddlu wedi cytuno cynnal y Rhwydwaith Ymchwiliadau Fforensig i Wrthdrawiadau er mwyn hwyluso'r gwaith o achredu gwaith Ymchwilio i Wrthdrawiadau Fforensig yn genedlaethol. Roedd cyfraniadau yn fwy na chostau o £0.441m yn ystod y flwyddyn, gyda'r swm hwn yn cael ei neilltuo o fewn y cronfeydd wrth gefn er mwyn ariannu costau'r FCIN yn y dyfodol a lywodraethwyd gan Fwrdd Rheoli'r FCIN.

Minerva (partneriaeth rhwng 26 o heddluoedd y DU a Thechnoleg Niche) - Cytunodd Heddlu Gogledd Cymru gynnal y bartneriaeth o 2021-2022. Defnydd arfaethedig o £0.070m.

Cronfa Diogelwch Cymunedol – cyfraniad o £0.118m yn mantoli'r cyfraniadau a chostau'r gwaith amrywiol a gomisiynwyd gan y CHTH.

Cronfa Checkpoint wrth Gefn – £0.017m wedi'i ychwanegu er mwyn ariannu amnewid cerbydau yn y dyfodol.

Cronfa Gyfreithiol SCHTh wrth Gefn – £0.006 wedi'i ddefnyddio yn 2022-2023.

Cronfa wrth gefn SCHTh – £0.043m wedi'i ddefnyddio yn 2022-2023.

Cronfa wrth Gefn Derbynebaw Cyfalaf – gellir defnyddio hwn er mwyn ariannu gwariant cyfalaf yn unig; Ychwanegwyd elw o werthu tir yng ngorsafodd heddlu Llai a Chonwy, ynghyd â gwerthu 4 cerbyd, hefo elw dros £10k yn gwneud cyfanswm o £1.644m. Defnyddiwyd £0.417m o'r gronfa wrth gefn er mwyn ariannu'r Rhaglen Gyfalaf.

Effaith pensiynau ar Gronfeydd Wrth Gefn

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gronfa wrth gefn negyddol ar ei Fantolen yn codi o driniaeth Budd-daliadau Gweithwyr 19 IAS. Roedd hyn yn berthnasol i Gynlluniau Pensiwn Swyddogion Heddlu a dyledion/asedau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol Staff yr Heddlu. Mae hyn yn cyfateb i ddiffyg net o £1.355 biliwn ar 31 Mawrth 2023. Nid yw'r Cynlluniau Pensiwn Swyddogion Heddlu yn cael eu hariannu ac mae'r swm a ddangosir yn y gronfa wrth gefn o £1.356 biliwn yn dangos y swm a fyddai'n ofynnol er mwyn cael cynllun a noddir yn llawn. Mae'r Swyddfa Gartref yn gwarantu'r ddyled hon. Mae gan Gynllun Llywodraeth Leol Staff yr Heddlu gronfa er mwyn ariannu dyledion y dyfodol. Mae'r gronfa wrth gefn (£0.001) biliwn yn adlewyrchu'r gweddill hysbys yn y gronfa ar ddiwedd mis Mawrth 2023. Dangosir manylion yn Nodyn 34 yn y cyfrifon. Roedd Cynllun Pensiwn yr Heddlu yn destun ailbriso actiwaraid yn 2020 a Chynllun Llywodraeth Leol Staff yr Heddlu yn amodol ar ailbriso actiwaraid yn 2022. Mae canlyniadau'r rhain wedi'u cynnwys yn y Datganiad Cyfrifon.

Balansau a Chronfeydd Cyfalaf wrth Gefn:

Mae'r tabl canlynol yn rhoi crynodeb o'r balansau cyfalaf a'r cronfeydd wrth gefn a gedwir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Mae cynnydd sylweddol yn y Cronfeydd Cyfalaf Annefnyddiadwy a fanylir yn Nodyn 20. Mae hyn oherwydd newid yn y dull priso ar gyfer yr adeiladau hynny sy'n arbenigol eu natur ac sy'n disgwyl newid yn y canllawiau i briswyr. Mae'r addasiadau hyn a wneir yn y fantolen yn adlewyrchu'r gwahaniaeth rhwng Arfer Cyfrifyddu Derbyniol Cyffredinol (GAAP) a darpariaethau statudol sydd ddim ar gael i'w defnyddio:

BALANS A CHRONFEYDD CYFALAF WRTH GEFN	BALANS AGORIADOL		BALANS CLO
	01/04/2022 £'000	SYMUDIAD £'000	31/03/2023 £'000
<u>CRONFEYDD CYFALAF WRTH GEFN DEFNYDDIADWY</u>			
Cronfa Derbynebaw Cyfalaf wrth Gefn	2,350	1,227	3,577
<u>CRONFEYDD CYFALAF WRTH GEFN ANNEFNYDDIADWY</u>			
Cronfa Adbriso wrth Gefn	20,513	18,721	39,234
Cyfrif Addasu Cyfalaf	19,555	14,087	33,642

Yn ystod y flwyddyn, adolygodd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd brisiadau asedau 19 eiddo o fewn y portffolio.

Darpariaethau

DARPARIAETHAU	BALANS AGORIADOL £'000	SYMUDIAD £'000	BALANS CLO £'000
CRONFA YSWIRIANT	654	619	1,273

Dangosir dadansoddiad pellach yn Nodyn 18. Mae'r symiau a ddangosir ar gyfer hawliadau dyled hysbys.

Ffynonellau Incwm

Mae'r cyfrif Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn dangos o le daw arian y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ac ar beth y gwarir. Derbyniodd y mwyafrif o'i incwm o Grantiau Llywodraeth a'r praesept, a godir yn lleol ac a gesglir gan yr Awdurdodau Unedol ynghyd â'u treth gyngor.

Y canlynol yw'r lefelau o gyfran yr Heddlu o'r Dreth Gyngor a sefydlwyd yn ystod blynyddoedd ariannol 2021-2022 a 2022-2023:

Band	A	B	C	D	E	F	G	H	I
2021-2022	203.70	237.65	271.60	305.55	373.45	441.35	509.25	611.10	712.95
2022-2023	211.20	246.40	281.60	316.80	387.20	457.60	528.00	633.60	739.20

Benthycia

Ni chymerwyd unrhyw fenthyciadau tymor hir na thymor byr allan yn 2022-2023. Cyfanswm y benthyciadau a oedd yn weddill ar ddiwedd y flwyddyn ariannol oedd £8.406 miliwn (2021-2022 £8.908 miliwn).

RHAGOLWNG

Mae ansicrwydd ynghylch lefel ac effaith bosibl setliadau ariannu'r dyfodol yn y Gwasanaeth Heddlu yn mandadu'r angen i barhau sicrhau ein bod yn cynnal llwyfan ariannol sefydlog ac yn parhau adolygu a thrawsnewid ein gwasanaethau. Mae'r rhyfel yn Wcráin, effeithiau COVID, lefelau uchel presennol chwyddiant ac adolygiad posibl o Fformiwla Ariannu'r Heddlu yn y dyfodol yn cynyddu'r lefelau presennol o ansicrwydd ymhellach.

Dros y ddwy flynedd ddiwethaf mae'r Heddlu wedi cryfhau ei fantolen yn sylweddol. Mae'r lefel tanwariant wedi golygu fod cronfeydd Refeniw wrth gefn yr heddlu wedi cynyddu £16.7m dros y cyfnod hwn. Mae hyn wedi gwella sefyllfa'r Heddlu o ran ei gadernid ariannol mewn cyfnod o ansicrwydd ariannol parhaus. Tra mae hyn yn gadarnhaol o safbwynt yr Heddlu yn gallu rheoli galwadau cyflawni gwasanaeth yn y dyfodol, cydnabyddir hefyd fod angen i'r lefel o danwario diweddar a'r cryfhau cronfeydd wrth gefn cysylltiedig gael ei ystyried yn ofalus wrth benderfynu ar ofynion ariannu mewn cylchoedd cynllunio yn y dyfodol.

Mae angen taro cydbwysedd yn ofalus rhwng cael yr ystwythder ariannol er mwyn addasu i bwysau costau sy'n gysylltiedig hefo cyflog gweithwyr, galwadau gweithredol newydd, heriau cymhleth fel achrediad ac ansicrwydd eraill (fel cyfraniadau Pensiwn yr Heddlu) a'r angen i gadw pwysau'r dreth gyngor ar gartrefi lleol i leiafswm.

Mae'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn amlinellu'r gofynion ariannol rhwng 2023 a 2028. Mae'n cysylltu blaenoriaethau'r Cynllun Heddlu a Throsedd â'r strategaeth ariannol a gellir ei weld ar wefan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl wedi ymrwymo i sicrhau bod gwasanaeth yr heddlu yng Ngogledd Cymru yn addas i'r diben ac yn rhoi gwerth am arian i bobl Gogledd Cymru. Rhan hanfodol o hyn ydy'r angen am gronfeydd wrth gefn digonol, bodloni heriau i ddod a gwarchod gwasanaethau rheng flaen. Mae cael llwyfan ariannol cynaliadwy yn hanfodol bwysig ar gyfer darparu gwasanaethau yn y dyfodol. Mae gan y broses cynllunio strategol rôl hollbwysig i'w chwarae hefyd o ran sicrhau bod adnoddau'n cael eu dyrannu i'r meysydd sydd bwysicaf i fodloni'r gofynion y mae'r sefydliad yn eu hwynebu, mewn ffordd effeithiol sy'n rhoi Gwerth am Arian yn y broses.

Er y tanwariant mewn refeniw yn 2022-23, mae elfennau arwyddocaol hyn yn afreolaidd gyda gwariant yn dychwelyd 'ar y gyllideb' unwaith mae adnoddau priodol mewn lle ar gyfer blynyddoedd y dyfodol. Elfen arwyddocaol o hyn oedd recriwtio hyd at sefydliad heddlu uwch newydd a gyflawnwyd ym mis Mawrth 2023. Bydd pwysau chwyddiant a oedd mewn ffigyrau dwbl am rannau sylweddol o 2022-23 yn effeithio hefyd ar gostau'n y dyfodol. Mae'r argyfwng costau byw yn ystod 2022-23 hefyd yn creu mwy o ansicrwydd ynghylch chwyddiant cyflog posibl a'r effaith gall hyn ei gael ar gostau'r Heddlu yn y maes hwn yn y dyfodol. Ar ben hyn, mae'r model cynllunio yn anelu ceisio gwerth am arian yn barhaus, gan sicrhau fod bob maes gwasanaeth yn adolygu ei sefyllfa a'i effeithlonrwydd gan wybod y cedwir cyllidebau wrth gefn ar lefel yr heddlu, os oes digwyddiadau digynllun yn y flwyddyn. Bydd hyn yn parhau'n elfen hanfodol o'r broses gynllunio wrth i'r Heddlu geisio lliniaru'r pwysau ariannol mae'n wynebu.

Gosodwyd Cyllideb 2023-2024 gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd, ac fe'i cymeradwywyd gan y Panel Heddlu a Throsedd ar 30 Ionawr 2023, sef £188.959 miliwn. Roedd hyn yn gynydd o 5.14% yn y Dreth Gyngor, cynnydd o 0.35%

mewn cyllid Grant Sylfaenol y Llywodraeth a chynnydd net cyffredinol o 3.68% o'i gymharu â chyllideb 2022-2023 o £182.268 miliwn. Roedd angen arbedion o £3.753m a chyllid dros dro o £2.362m er mwyn mantoli'r gyllideb hefo chwyddiant cyflog a ddim yn gyflog ar 7.13%. Cwblhawyd Cyfnod 3 Ymgyrch Uplift y Llywodraeth, a fydd yn cynyddu nifer swyddogion 20,000 yn genedlaethol a 206 yng Ngogledd Cymru ym mis Mawrth 2023. Roedd buddsoddiadau mewn twf yn gyfyngedig oherwydd pwysau chwyddiant ond maent wedi cael eu gwneud wrth gyflawni cymdogaethau diogelach, cynorthwyo dioddefwyr a chymunedau, a system cyfiawnder troseddol deg ac effeithiol. Rhoddodd y Prif Swyddog Cyllid gyflwyniad ac adroddiad i'r Panel Heddlu a Throsedd yn amlinellu'r cynnig praesept a oedd yn destun craffu yn y cyfarfod. Cymeradwywyd y cynnig praesept yn unfrydol.

Yn ystod chwarter olaf 2019-2020 lledaenodd y Coronafeirws yn rhyngwladol gan arwain at y DU yn dechrau'r cyfnod clo ar 23 Mawrth 2020. Roedd effaith cyfrifon a gweithgarwch 2019-2020 a 2020-2021 yn arwyddocaol. Mae effaith ar 2022-2023 yn llawer llai, tra mae newidiadau cadarnhaol mewn arferion gweithio yn ildio effeithlonrwydd wedi'u cynnal a'u hymgorffori fel busnes fel arfer. Cafodd argyfwng Wcráin effaith ar brisiau a chadwyni cyflenwi yn 2022-2023. Mae ansefydlogrwydd gwleidyddol ac economaidd cynyddol wedi gwthio chwyddiant i gyfraddau uwch na'r disgwyl. Mae cyfraddau llog wedi cynyddu'n sylweddol yn 2022-2023. Mae hyn wedi cael effaith ariannol gadarnhaol gan fod cyfraddau benthyca am fenthyciadau mewn lle yn sefydlog ac mae incwm buddsoddi wedi cynyddu. Cynhwysir datgeliadau ychwanegol lle bo hynny'n briodol.

Bydd cynlluniau ariannol yn y dyfodol ar gyfer yr heddlu, ac yn wir cynigion praesept y dyfodol a gyflwynir, yn seiliedig ar ystyried yr holl ffactorau hyn. Mae hyn er mwyn sicrhau fod cynllun ariannol yn sefydlog a chynaliadwy yn cael ei gyflawni yn y dyfodol. Er y pwysau chwyddiant diweddar a brofwyd, ynghyd â diwedd Ymgyrch Uplift, crëir cyd-destun ariannol gwahanol iawn i'r heddlu o'i gymharu â'r un a brofwyd yn ddiweddar.

POLISIAU CYFRIFYDDU

Gwneir newidiadau mewn polisiau cyfrifyddu pan mae angen gan arferion cyfrifyddu priodol neu mae'r newid yn rhoi gwybodaeth mwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effaith trafodion, digwyddiadau eraill a chyflyrau ar y sefyllfa ariannol neu'r perfformiad ariannol.

CYDWEITHIO â CHYRFF ERAILL

Anogir Comisiynwyr Heddlu a Throsedd i edrych ar feysydd lle gallent gydweithredu ar gyflwyno gwasanaethau, un ai gyda heddluoedd eraill neu ar lefel leol gyda chyrff cyhoeddus eraill.

I'r perwyl hwnnw, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn gweithio'n agos gyda Heddluoedd eraill Cymru a Rhanbarth y Gogledd Orllewin er mwyn edrych ar feysydd ar y gellid cydweithredu. Ystyrir y gost, manteision, risgiau a chyfleoedd posibl y mae pob cydweithrediad yn ei ddangos. Er mwyn cynorthwyo'r broses hon, mae'r Rhaglen Gydweithredu Cymru Gyfan wedi sefydlu ffrwd gwaith cynhyrchiant ac effeithlonrwydd ymroddedig sydd â chylch gorchwyl ynghylch sicrhau fod cydweithredu yn y maes hwn yn cyflawni gwerth am arian.

Mae'r Heddlu wedi bod yn cynnal y Rhwydwaith Ymchwiliadau Fforensig i Wrthdrawiadau cenedlaethol ers 2020-2021. Mae hwn yn gydweithrediad arwyddocaol rhwng yr holl ardaloedd plismona yng Nghymru a Lloegr gyda nod o gael achrediad a sicrhau'r safonau uchaf mewn ymchwilio i wrthdrawiadau yn genedlaethol. Roedd yr FCIN yn faes gwaith arwyddocaol i'r Heddlu yn ei rôl fel heddlu cartref yn ystod 2022-2023. Mae wedi bod yn risg ar Gofrestr Risg yr Heddlu yn ystod 2022-23. Bydd yn parhau'n her i'r heddlu i'r dyfodol.

Ar 1 Ebrill 2021, trosglwyddwyd y prif gyfrifoldeb am Minerva, cydweithrediad yn cynnwys 27 o heddluoedd sy'n aelodau o Minerva ar sail eu defnydd cyffredin o System Rheoli Cofnodion Niche (NicheRMS365), i Gomisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru. Parhaodd yr heddlu gyflawni ei brif gyfrifoldeb yn ystod 2022-23.

Dangosir holl drefniadau cydweithredu presennol yn Nodyn 39.

DIGWYDDIADAU AR ÔL Y CYFNOD ADRODD

Ar adeg y cyflwynwyd y Datganiad Cyfrifon i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ar 7 Rhagfyr 2023, mae holl ddigwyddiadau addasu neu ddim addasu sylweddol oedd ei angen efallai i gael ei gynnwys yn y Datganiad Cyfrifon wedi'u hadlewyrchu o dan Nodyn 6.

DATGANIAD CYFRIFON Y PRIF GWNSTABL

Mae'r Ddeddf a dogfennau deddfwriaethol eraill yn nodi mai'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ddylai ddal cronfeydd wrth gefn y grŵp a chyfrif ar gyfer incwm a geir. Felly, bydd Cyfrifon y Prif Gwnstabl yn cynnwys Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd Wrth Gefn yn cynnwys symudiadau sy'n berthnasol i'r cyfrif absenoldeb crondeg. Adroddir ar symudiadau sy'n ymwneud â'r holl gronfeydd wrth gefn eraill ar lefel Grŵp ac maent yn cael eu cynnwys yn y Datganiad Grŵp Cyfrifon.

Mae'r cyfrifon yn cyflwyno darlun manwl o faterion ariannol y Prif Gwnstabl ac yn cynnwys:-

- **Datganiad o'r Cyfrifoldebau** (Tudalen 24).
Mae'n pennu cyfrifoldebau'r Prif Gwnstabl a'r Prif Swyddog Cyllid mewn perthynas â'r Datganiad o Gyfrifon ac yn cadarnhau bod y cyfrifon wedi cael eu paratoi'n unol â gofynion y Cod Ymarfer ar gyfer Cadw Cyfrifon Awdurdodau Lleol.
- **Dadansoddiad o Wariant a Chyllid** (Tudalen 25).
Mae'n dangos sut y caiff gwariant blynyddol ei ddefnyddio a'i ariannu o adnoddau (grantiau llywodraeth grant cymorth refeniw, praesept y dreth gyngor ac ardrethi busnes) gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Grŵp o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Grŵp yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae hefyd yn dangos sut y dyrennir y gwariant hwn at ddibenion cyfrifyddu rheoli. Cyflwynir incwm a gwariant y cyfrifir amdanynt o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.
- **Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr** (Tudalen 26).
Mae'r datganiad hwn yn dangos costau cyfrifyddu darparu gwasanaethau yn ystod y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn hytrach na'r swm i'w ariannu o drethiant. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn codi trethiant er mwyn talu am wariant yn unol â gofynion statudol ac yn defnyddio'r incwm hwn i ddarparu cyllid o fewn y grŵp i'r Prif Gwnstabl. Gall y costau a ariennir gan drethiant fod yn wahanol i'r costau cyfrifyddu. Mae'r sefyllfa trethiant i'w weld yn y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yn ogystal â'r Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd.
- **Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn** (Tudalen 27).
Mae'n crynhoi'r symudiad yn ystod y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd sydd gan y Prif Gwnstabl wedi'i ddadansoddi'n gronfeydd defnyddiadwy (y rhai y gellir eu defnyddio i ariannu gwariant) a chronfeydd andefnyddiadwy eraill (cyfrifyddu technegol yn bennaf).
- **Mantolen** (Tudalen 28).
Mae'n dangos gwerth asedau ac ymrwymadau a gydnabyddir gan y Prif Gwnstabl ar ddyddiad y Fantolen. Mae asedau net y Prif Gwnstabl (asedau llai dyledion) yn cyfateb i'r cronfeydd wrth gefn sydd gan y Prif Gwnstabl. Dim ond cronfeydd andefnyddiadwy wrth gefn sydd gan y Prif Gwnstabl h.y. na ellir eu defnyddio i ddarparu gwasanaethau.
- **Datganiad Llif Arian** (Tudalen 29).
Mae'r datganiad yn dangos y newidiadau mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod yn ystod y flwyddyn.
- **Nodiadau ar y Datganiadau** (Tudalennau 30 i 48).
Dyma'r holl nodiadau esboniadol sy'n berthnasol i'r datganiadau.
- **Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu** (Tudalen 49).

Manylion y trafodion incwm a gwariant sy'n gysylltiedig ag incwm a gwariant Pensiwn yr Heddlu.

- **Datganiad o Bolisïau Cyfrifyddu** (Tudalen 50).

Mae'r datganiad hwn yn cefnogi'r cyfrifon ac yn rhoi manylion am yr egwyddorion, y rheolau a'r arferion penodol y bydd y Grŵp yn eu defnyddio wrth baratoi a chyflwyno'r datganiadau ariannol.

Mae'r datganiadau hyn wedi'u creu yn unol â'r safonau cyfrifyddu sydd ar hyn o bryd yn berthnasol i gyrff plismona lleol. Os yw hyn yn creu gwrthdaro gyda'r gofyniad cyfreithiol sylfaenol i greu cyfrifon sy'n dangos cronfeydd talwyr trethi, mae addasiadau perthnasol wedi'u gwneud yn unol â chod ymarfer CIPFA. Ceir atodlen o'r addasiadau hyn yn Nodyn 4 "Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Ariannu o dan Reoliadau".

Datganiad o'r Cyfrifoldebau dros y Datganiad o Gyfrifon

Diben y datganiad hwn yw pennu cyfrifoldebau'r Prif Gwnstabl a'r Prif Swyddog Cyllid a'r Prif Swyddog Cyllid mewn perthynas â'r Datganiad o Gyfrifon.

Cyfrifoldebau'r Prif Gwnstabl

Mae gofyn i'r Prif Gwnstabl:-

- * penderfynu ar weinyddu ei faterion ariannol yn iawn a sicrhau fod un o'i swyddogion yn gyfrifol am weinyddu'r materion hynny. Yn y sefydliad hwn, y swyddog hwnnw yw'r Prif Swyddog Cyllid (Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau).
- * rheoli ei faterion i sicrhau defnydd economaidd, effeithlon ac effeithiol o adnoddau a diogelu ei asedau,
- * cymeradwyo'r datganiad cyfrifon.

Cymeradwyaf y Datganiad Cyfrifon hwn ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2023.

Amanda Blakeman (Prif Gwnstabl Heddlu Gogledd Cymru)

Dyddiad: 7 Rhagfyr 2023

Cyfrifoldebau'r Prif Swyddog Cyllid

Mae'r Prif Swyddog Cyllid yn gyfrifol am baratoi'r Datganiad Cyfrifon yn unol ag arfer priodol a osodwyd yng Nghod Ymarfer CIPFA/LASAAC ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol yn y Deyrnas Unedig ('y Cod').

Wrth baratoi'r Datganiad Cyfrifon hwn, mae'r Prif Swyddog Cyllid wedi:

- * dewis polisiau cyfrifyddu addas ac yna wedi'u cymhwyso'n gyson,
- * gwneud barnau a rhagamcanion a oedd yn rhesymol a darbodus,
- * cydymffurfio gyda'r Cod Ymarfer.

Bydd gofyn i'r Prif Swyddog Cyllid hefyd:

- * cadw cofnodion cyfrifyddu priodol a oedd wedi'u diweddarau,
- * cymryd camau rhesymol ar gyfer atal a chanfod twyll ac anghysondebau eraill.

TYSTYSGRIF Y PRIF SWYDDOG CYLLID

Mae'r datganiad cyfrifon wedi'i baratoi yn unol â gofynion Rheoliadau Cyfrifon Llywodraeth Leol ac Archwilio (Cymru) 2014. Mae'n adlewyrchu fformat a chynnwys Cod Ymarfer Sefydliad Siartredig Cyllid Cyhoeddus a Chyfrifyddiaeth (CIPFA) ar Gyfrifyddu Awdurdodau Lleol 2022-2023 a Chod Ymarfer Hysbysu Gwasanaeth.

Rwy'n ardystio fod y Datganiad Cyfrifon hwn yn rhoi golwg gywir a theg o sefyllfa ariannol y Prif Gwnstabl ar y dyddiad hysbysu ac am ei incwm a'i wariant am y flwyddyn a ddiweddodd 31 Mawrth 2023.

Mae'r dystysgrif archwiliad yn ymddangos ar dudalennau 95-98.

Seb Phillips (Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau)

Dyddiad: 7 Rhagfyr 2023

Gwariant Dadansoddiad o Wariant a Chyllid

Amcan y Dadansoddiad o Wariant a Chyllid yw dangos i dalwyr y dreth gyngor sut mae'r cyllid sydd ar gael i'r Prif Gwnstabl am y flwyddyn wedi'i ddefnyddio wrth ddarparu gwasanaethau o'i gymharu â'r adnoddau hynny a ddefnyddir neu a enillir gan y Prif Gwnstabl yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol. Mae'r Dadansoddiad Gwariant a Chyllid hefyd yn dangos sut mae'r gwariant yn cael ei ddyrannu at ddibenion gwneud penderfyniadau. Cyflwynir incwm a gwariant y cyfrifir amdanynt o dan arferion cyfrifyddu a dderbynnir yn gyffredinol yn llawnach yn y Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

	Gwariant Net sy'n daladwy i'r Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu ac ariannu (Nodyn 3)	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	Gwariant Net sy'n daladwy i'r Gronfa Gyffredinol	Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu ac ariannu (Nodyn 3)	Gwariant Net yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr
	2021-2022			2022-2023		
	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000	£'000
Gwasanaethau Plismona	205,417	13,859	219,276	220,620	2,343	222,963
Cost Net Gwasanaeth cyn trosglwyddiad oddi mewn i'r grŵp	205,417	13,859	219,276	220,620	2,343	222,963
Trosglwyddiad Oddi mewn i'r Grŵp	-205,417	0	-205,417	-220,620	0	-220,620
Cost Net Gwasanaethau	0	13,859	13,859	0	2,343	2,343
Incwm a Gwariant Arall	0	39,436	39,436	0	51,768	51,768
GWEDDILL(-)/DIFFYG(+) AR DDARPARU GWASANAETHAU	0	53,295	53,295	0	54,111	54,111

Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr

Mae'r datganiad hwn yn dangos costau cyfrifyddu darparu gwasanaethau yn ystod y flwyddyn yn unol ag arferion cyfrifyddu a dderbynnir. Mae'r gost net cyffredinol yn ddim gan fod y gost weithredol o blismona yn cael ei ariannu drwy drosglwyddiad o'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd i'r Prif Gwnstabl. Mae'r sefyllfa ariannol cyffredinol yn cael ei nodi o fewn Datganiadau Ariannol y Grŵp.

Gwariant Gros		Gwariant Gros
2021-2022		2022-2023
£000		£000
70,986	Swyddogion Heddlu	75,124
40,850	Staff Cynorthwyol	44,363
67,857	Pensiynau	57,386
1,240	Lwfansau	1,260
1,773	Treuliau Gweithwyr Anuniongyrchol	2,861
6,579	Eiddo	8,014
2,571	Treuliau Cludiant	2,851
23,323	Cyflenwadau a Gwasanaethau*	24,514
9,623	Taliadau Trydydd Parti	11,478
98	Gwasanaethau Cymorth	341
-5,553	Gwariant y CHTh ar grantiau a mentrau	-5,831
-71	Twf absenoldebau heb gael iawn	602
219,276	Cost Gwasanaethau:	222,963
-205,417	Costau comisiwn (Trosglwyddiad Oddi mewn i'r Grŵp)	-220,620
13,859	Cost Net Gwasanaethau	2,343
39,436	Incwm a Gwariant ariannu a buddsoddi	51,768
53,295	Gweddill(-)/Diffyg(+) ar Ddarparu Gwasanaethau	54,111
-65,673	Enillion (-) / colledion (+) actiwaraidd ar asedau / dyledion	-704,867
0	Addasu'r pensiwn dros ben/uchafswm asedau	56,161
-65,673	Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr Arall	-648,706
-12,378	Cyfanswm Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	-594,595
12,378	Trosglwyddiad Oddi mewn i'r Grŵp	594,595
0	Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr Net	0

*Mae hyn yn cynnwys costau staff asiantaeth sy'n £1/45m (2021-22 £1.47m)

Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd Datganiad

Mae'r datganiad hwn yn dangos y symudiad yn y flwyddyn yn y gwahanol gronfeydd wrth gefn sydd gan y Prif Gwnstabl.

	Balans Cronfa Gyffredinol £000	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn Defnyddiadwy £000	Cronfeydd wrth Gefn Annefnfyddadwy £000	Cronfa Wrth Gefn y Prif Gwnstabl £000
Balans ar 31 Mawrth 2021	0	0	-8,431	-8,431
<u>Symudiad mewn cronfeydd wrth gefn yn ystod 2021-2022</u>				
Gwariant ac Incwm Hollgynhwysfawr	53,295	-53,295	53,366	71
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan reoliadau (Nodyn 4)	-53,295	53,295	-53,295	0
Cynnydd (+)/gostyngiad (-) net yn 2021-2022	0	0	71	71
Balans ar 31 Mawrth 2021 a gariwyd ymlaen	0	0	-8,360	-8,360
<u>Symudiad yn y Cronfeydd wrth Gefn yn ystod 2022-2023</u>				
Gwariant ac Incwm Hollgynhwysfawr	54,111	-54,111	53,509	-602
Addasiadau rhwng sail cyfrifyddu a sail ariannu o dan reoliadau (Nodyn 4)	-54,111	54,111	-54,111	0
Cynnydd (+)/gostyngiad (-) net yn 2022-2023	0	0	-602	-602
Balans ar 31 Mawrth 2023 a gariwyd ymlaen	0	0	-8,962	-8,962

Mantolen

Mae'r Fantolen yn dangos gwerth asedau ac ymrwymïadau a gydnabyddir gan y Prif Gwnstabl. Sefyllfa asedau defnyddiadwy net yw dim gan fod y trafodion o fewn y grŵp yn trosglwyddo'r asedau a'r rhwymedigaethau i mewn i gyfrifon y Grŵp/Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Nid yw'r Prif Gwnstabl yn cadw unrhyw gronfeydd wrth gefn i gyflawni unrhyw rwymedigaethau gan fod y rhain yn cael eu cadw gan y Grŵp ac mae'r sefyllfa ariannol gyffredinol yn cael ei nodi o fewn Datganiadau Ariannol y Grŵp.

31 Mawrth 2022		31 Mawrth 2023
£000		£000
1,950,063	Dyledwr Tymor Hir gyda CHTh (Nodyn 17 – Pensiwn)	1,354,866
1,950,063	Asedau Tymor Hir	1,354,866
394	Rhestrau (Nodyn 10)	343
1,332	Talu o flaen llaw (Nodyn 11)	5,332
9,657	Trosglwyddiad Oddi mewn i'r Grŵp (Nodyn 1)	10,223
11,383	Asedau Presennol	15,898
-18,017	Benthyciadau Tymor Byr (Nodyn 12)	-19,185
-1,726	Trosglwyddiad Oddi mewn i'r Grŵp (Nodyn 1)	-5,675
-19,743	Dyledion Presennol	-24,860
-1,950,063	Benthyciadau Tymor Byr (Nodyn 17)	-1,354,866
-1,950,063	Dyledion Tymor Hir	-1,354,866
-8,360	Asedau Net	-8,962
-8,360	Cyfrif Absenoldeb Cronedig	-8,962
-8,360	Cyfanswm Cronfeydd wrth Gefn Annefnyddadwy	-8,962

Datganiad Llif Arian

Mae'r datganiad Llif Ariannol yn dangos y newidiadau mewn arian parod a chyfwerth ag arian parod yn ystod y flwyddyn. Cedwir yr holl arian parod a'r hyn sy'n cyfateb i arian parod gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ac fe'u dangosir yng Nghyfrifon y Grŵp.

2021-2022 £000		2022-2023 £000
53,295	Gweddill (-) neu ddiffyg (+) net ar ddarparu gwasanaethau	54,111
-53,295	Addasu gweddill (-) neu ddiffyg (+) net ar ddarparu gwasanaethau ar gyfer symudiadau sydd ddim yn arian parod	-54,111
0	Addasu ar gyfer eitemau a geir yn y gweddill (-) neu'r diffyg (+) net ar ddarparu gwasanaethau sy'n buddsoddi ac ariannu gweithgarwch	0
0	Llifoedd arian parod net o Weithgarwch Gweithredol	0
0	Gweithgarwch buddsoddi	0
0	Gweithgarwch cyllido	0
0	Cynnydd (-) neu ostyngiad (+) mewn arian parod ac arian parod cyfwerth	0
0	Arian parod ac arian parod cyfwerth ar ddechrau'r cyfnod hysbysu	0
0	Arian parod ac arian parod cyfwerth ar ddiwedd y cyfnod hysbysu	0

Nodiadau ar y Datganiadau

1. Trosglwyddiad Oddi mewn i'r Grŵp

Mae'r trosglwyddiad o fewn y grŵp yn cynrychioli'r symiau tymor byr sy'n ddyledus i gredydwyr, rhagdaliadau, rhestrau ac addasiadau rhwng y sail gyfrifyddu a'r sail ariannu a dderbyniodd y Prif Gwnstabl ar 31 Mawrth 2023.

2. Ail-ddatganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr a Datganiad Gwariant

Nid oes newidiadau sydd angen ailddatgan Datganiad y flwyddyn flaenorol.

3. Nodiadau i'r Dadansoddiad o Wariant ac Ariannu

Addasiadau rhwng Sail Ariannu a Chyfrifyddu 2022-2023			
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i gyrraedd y symiau Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Newid net ar gyfer y Pensiynau Addasiadau (Nodyn a)	Addasiadau Eraill (Nodyn b)	Cyfanswm Addasiadau
Prif Gwnstabl	1,741	602	2,343
Cost Net Gwasanaeth	1,741	602	2,343
Incwm a gwariant arall o'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	51,768	0	51,768
Gwahaniaeth rhwng gweddill/diffyg y Gronfa Gyffredinol a gweddill/diffyg Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar ddarparu gwasanaethau	53,509	602	54,111

Addasiadau rhwng Sail Ariannu a Chyfrifyddu 2021-2022			
Addasiadau o'r Gronfa Gyffredinol i gyrraedd y symiau Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr	Newid net ar gyfer y Pensiynau Addasiadau (Nodyn a)	Addasiadau Eraill (Nodyn b)	Cyfanswm Addasiadau
Prif Gwnstabl	13,930	-71	13,859
Cost Net Gwasanaeth	13,930	-71	13,859
Incwm a gwariant arall o'r Dadansoddiad Gwariant ac Ariannu	39,436	0	39,436
Gwahaniaeth rhwng gweddill/diffyg y Gronfa Gyffredinol a gweddill/diffyg Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr ar ddarparu gwasanaethau	53,366	-71	53,295

Nodyn a: Newid net ar gyfer addasiadau pensiwn

Newid net ar gyfer tynnu cyfraniadau pensiwn ac ychwanegu gwariant ac incwm pensiwn Buddion Gweithiwr IAS 19:

Ar gyfer **gwasanaethau** mae hyn yn mynegi disodli'r cyfraniadau pensiwn cyflogwr a wnaed gan yr awdurdod fel y caniatwyd gan statud a'r disodliad gyda chostau gwasanaeth presennol a chostau gwasanaeth blaenorol.

Ar gyfer **Ariannu a buddsoddi incwm a gwariant** – codir llog net ar y ddyled buddion diffiniedig i'r CIES.

Nodyn b: Addasiadau Eraill

Gwahaniaethau eraill rhwng symiau a ddebydwyd/credydwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Cynhwysfawr a'r symiau sy'n daladwy/derbyniadwy i'w cydnabod o dan statud:

Ar gyfer **Ariannu a buddsoddi incwm a gwariant** mae'r golofn gwahaniaethau eraill yn cydnabod addasiadau i'r Gronfa Gyffredinol am y gwahaniaethau amseru am breimiymau a gostyngiadau.

Mae'r codiad o dan **Trethiant ac incwm a gwariant grant amhenodol** yn dangos y gwahaniaeth rhwng yr hyn y gellir codi tâl amdano o dan reoliadau statudol am y dreth gyngor a NDR a amcanestynwyd i'w dderbyn ar ddechrau'r flwyddyn a'r incwm a gydnabyddir o dan arferion cyfrifyddu sydd fel arfer yn cael eu derbyn yn y Cod. Mae hwn yn wahaniaeth amseru, a bydd unrhyw wahaniaeth ymlaen mewn Gweddill neu Ddiffyg ar y Gronfa Gasgliad yn cael ei ddwyn ymlaen yn y dyfodol.

4. Addasiadau rhwng Sail Cyfrifyddu a Sail Ariannu o dan Reoliadau

Mae'r nodyn yn manylu'r addasiadau a wneir i'r cyfanswm incwm a gwariant hollgynhwysfawr sy'n cael ei gydnabod gan Prif Gwnstabl yn y flwyddyn yn unol ag arfer cyfrifol da i'r adnoddau sydd yn cael eu penodi gan ddarpariaeth statudol fel bod ar gael i'r Prif Gwnstabl i gyrraedd gwariant yn y dyfodol.

Mae'r rhan fwyaf o'r addasiadau yn ymwneud â chyfrifon y Comisiynydd. Yr eithriadau yw'r addasiadau mewn perthynas â'r gronfa bensiynau Wrth Gefn a'r cyfrif Absenoldeb Cronedig a gyflwynir isod.

2022-2023	Cronfeydd Defnyddiadwy Wrth Gefn			Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn Annefyddadwy £000
	Balans Cronfa Gyffredinol £000	Cronfa Derbynebaw Cyfalaf wrth Gefn £000	Grantiau Cyfalaf Anghymwysedig £000	
Addasiadau i Adnoddau Refeniw:				
Costau pensiynau (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) gronfa bensiynau wrth gefn)	53,509	0	0	-53,509
Tâl Gwyliau (trosglwyddwyd i'r cyfrif absenoldebau cronedig)	602	0	0	-602
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	54,111	0	0	-54,111
Cyfanswm Addasiadau	54,111	0	0	-54,111

2021-2022	Cronfeydd Defnyddiadwy Wrth Gefn			Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn Annefyddadwy £000
	Balans Cronfa Gyffredinol £000	Cronfa Derbynebaw Cyfalaf wrth Gefn £000	Grantiau Cyfalaf Anghymwysedig £000	
Addasiadau i Adnoddau Refeniw:				
Costau pensiynau (trosglwyddwyd i'r (neu o'r) gronfa bensiynau wrth gefn)	53,366	0	0	-53,366
Tâl Gwyliau (trosglwyddwyd i'r cyfrif absenoldebau cronedig)	-71	0	0	71
Cyfanswm Addasiadau i Adnoddau Refeniw	53,295	0	0	-53,295
Cyfanswm Addasiadau	53,295	0	0	-53,295

5. Safonau Cyfrifyddu sydd wedi'u rhannu ond heb eu mabwysiadu eto

Mae'r Cod yn gofyn i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ddadlennu gwybodaeth sy'n berthnasol i effaith newid cyfrifyddu a fydd yn angenrheidiol gan safon cyfrifyddu newydd sydd wedi'i roi ond sydd eto i'w fabwysiadu gan y Cod. Bydd angen y newidiadau canlynol o 1 Ebrill 2023:-

- Diffiniad o Amcangyfrifon Cyfrifon (Diwygiadau i IAS 8) a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2021.

- Dadlennu Polisiâu Cyfrifyddu (Diwygiadau i IAS 1 a Datganiad Arfer IFRS 2) a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 2021.

Ni fydd yr un o'r diwygiadau hyn yn cael effaith sylweddol ar y Datganiad Cyfrifon.

6. Synnwyr Cyffredin Hanfodol wrth gymhwyso Polisiâu Cyfrifyddu

Wrth gymhwyso'r polisiâu cyfrifyddu a amlinellir yn y Datganiadau, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi gorfod gwneud synnwyr cyffredin penodol ynghylch trafodion cymhleth neu'r rhai hynny sy'n cynnwys ansicrwydd ynghylch digwyddiadau'r dyfodol. Y barnau hanfodol a wnaed yn y Datganiad o Gyfrifon yw:-

Mae ansicrwydd yn parhau ynghylch newidiadau arfaethedig i ariannu'r Heddlu yn y tymor canolig. Mae cynlluniau ar waith i fantoli'r gyllideb yn y dyfodol fel y nodir yn y cynllun ariannol tymor canolig. Fodd bynnag, nid ydy hi'n sicr a fydd y lefelau presennol o gyllid yn ddigonol er mwyn bodloni'r adnoddau sydd eu hangen dros gyfnod y cynllun ariannol tymor canolig (MTFP) ac felly bydd cylchoedd cynllunio sefydliadol blynyddol yn digwydd yn unol â'r Strategaeth Ariannol a gynhwysir yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig.

7. Rhagdybiaethau sydd wedi'i gwneud ynghylch y Dyfodol a Ffynhonnell Sylweddol Arall o Ansicrwydd

Mae'r Datganiad o Gyfrifon yn cynnwys amcan o ffigyrau sy'n seiliedig ar dybiaethau a wnaed gan y Prif Gwnstabl ynghylch y dyfodol neu sydd fel arall yn ansicr. Gwneir amcangyfrifon gan ystyried profiad hanesyddol, patrymau presennol a ffactorau perthnasol eraill. Fodd bynnag, oherwydd na ellir penderfynu ar gydbwysedd gyda sicrwydd, gallai canlyniadau mewn gwirionedd fod yn hollol wahanol i'r rhagdybiaethau ac amcangyfrifon.

Mae eitemau o fewn Mantolen y Grŵp ar 31 Mawrth 2023 y mae risg sylweddol o addasu deunydd ar eu cyfer yn y flwyddyn i ddod fel a ganlyn:

Eitem	Ansicrwydd	Effaith os yw canlyniadau Presennol yn wahanol i Ragdybiaethau
Dyled Pensiynau	Mae amcangyfrif o'r ddyled/ased net er mwyn talu pensiynau yn dibynnu ar nifer o farnau cymhleth sy'n berthnasol i'r gyfradd ostyngol a ddefnyddiwyd, y gyfradd y rhagwelir cyflogau i godi, newidiadau mewn oedrannau ymddeol, cyfraddau marwoldeb ac elw disgwylidig asedau cronfeydd pensiwn. Mae cwmni o actiwariaid ymgynghorol wedi ymgysylltu i roi cyngor arbenigol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ynghylch y rhagdybiaethau i'w cymhwyso.	Gellir mesur effeithiau newidiadau mewn rhagdybiaethau unigol ar y ddyled/ased bensiwn net. Mae effaith cynnydd neu ostyngiad yn y rhagdybiaethau e.e. cynnydd neu ostyngiad yn y gyfradd ostyngol wedi'i amlinellu yn Nodyn 17.

8. Eitemau Incwm a Threuliau Sylweddol

Dangosir holl eitemau incwm a gwariant sylweddol perthnasol ar wyneb y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

9. Digwyddiadau ar ôl Dyddiad y Fantolen

Mae digwyddiadau sylweddol sydd ar ôl y dyddiad hysbysu ond cyn i'r datganiadau ariannol gael eu hawdurdodi i'w rhyddhau yn cael eu hadlewyrchu yn y datganiadau a nodiadau ariannol. Os ydy digwyddiadau

yn darparu gwybodaeth ynghylch amodau sy'n bodoli ar 31 Mawrth 2023, mae'r ffigyrau yn y datganiadau a nodiadau ariannol wedi'u haddasu ar bob cyfrif er mwyn adlewyrchu effaith y wybodaeth hon.

10. Rhestrau Eiddo

	Storfeidd y Pencadlys		Storfeidd Eraill		Cyfanswm 2022-2023 £000
	2022-2023 £000	2021-2022 £000	2022-2023 £000	2021-2022 £000	
Y balans a gadwyd ar ddechrau'r flwyddyn	273	254	121	280	394
Pryniannau	476	529	347	224	823
Cydnabyddir fel cost yn y flwyddyn	-491	-510	-383	-383	-874
Balansau wedi'u dileu	0	0	0	0	0
Y balans a gedwir ar ddiwedd y flwyddyn	258	273	85	121	343

11. Rhagdaliadau

	2022-2023 £000	2021-2022 £000
Symiau sy'n ddyledus mewn blwyddyn – Rhagdaliadau	5,332	1,332
	5,332	1,332

12. Credydwy

	2022-2023 £'000	2021-2022 £'000
Symiau sy'n ddyledus mewn blwyddyn – Taliadau masnach	7,833	6,779
Dyledion eraill	11,352	11,238
	19,185	18,017

13. Costau Archwilio Allanol

Mae costau'r Pwyllgor Archwilio wedi'u rhannu'n gyfartal rhwng y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl. Mae'r cyfanswm isod yn cynrychioli cyfanswm y gost am y flwyddyn:

	2022-2023			2021-2022		
	Grŵp	CHTh	PG	Grŵp	CHTh	PG
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Ffioedd sy'n daladwy i Swyddfa Archwilio Cymru o ran gwasanaethau archwilio allanol a gynhelir gan yr archwilydd penodedig	88	44	44	83	41.5	41.5
Cyfanswm	88	44	44	83	41.5	41.5

Mae'r uchod yn dangos taliadau a wnaed o fewn y flwyddyn ariannol 2022-2023. Y ffi strategaeth a gytunwyd ar gyfer blwyddyn archwiliad mis Tachwedd 2022 hyd at fis Hydref 2023 oedd £100,023 ar gyfer 2022-2023.

14. Cydnabyddiaeth Swyddogion

Mae'r tabl canlynol yn gosod y dadleniadau cydnabyddiaeth ar gyfer Swyddogion Heddlu Perthnasol (a ddiffinnir fel y Prif Gwnstabl ac unrhyw Brif Swyddogion Heddlu a staff gyda chyflog llawn amser o fwy na £150,000 y flwyddyn neu swyddogion perthnasol eraill gyda chyflog dros £60,000). Cynhwysir Uwch Swyddogion Heddlu eraill (uwchben rheng Uwcharolygydd) ac Uwch Weithwyr (deiliad swydd dynodedig o gorff llywodraeth leol) o fewn y Tabl Bandio Cydnabyddiaeth. Codwyd y symiau ar gyfer y swyddogion a'r staff isod yn llawn o fewn y Cyfrif Incwm a Gwariant Cynhwysfawr.

Fe wnaeth y Prif Gwnstabl C Foulkes ymddeol ar 14/10/2022 a arweiniodd at gyfnod o newid tan y penodwyd y Prif Gwnstabl newydd Amanda Blakeman ar 31/10/2022.

2022-2023								
Deiliad Swydd:	Nodiadau:	Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau)	Lwfans Traul	Treuliau Eraill	Buddion mewn nwyddau	Cyfanswm cydnabyddiaeth gan eithrio cyfraniadau pensiwn	Cyfraniadau pensiwn	Cyfanswm cydnabyddiaeth yn cynnwys cyfraniadau pensiwn
		£	£	£	£	£	£	£
Prif Gwnstabl – C. Foulkes	1	96,482	0	0	4,335	100,817	26,309	127,126
Prif Gwnstabl – R. Debicki	2	24,051	0	0	1,142	25,193	7,456	32,649
Prif Gwnstabl – A. Blakeman	3	68,392	13,641	0	517	82,550	20,723	103,273
Y Dirprwy Brif Gwnstabl	4	107,299	0	0	6,047	113,346	32,509	145,855
Y Dirprwy Brif Gwnstabl	5	19,890	0	0	1,142	21,032	5,280	26,312
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	6	90,752	120	0	3,741	94,613	28,133	122,746
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	7	17,031	0	0	5,120	22,151	4,599	26,750
Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau		105,126	333	0	8,304	113,763	19,974	133,737

Nodyn 1: Roedd deiliad y swydd (C. Foulkes) yn y swydd hon rhwng 01/04/2022 a 14/10/2022

Nodyn 2: Roedd deiliad y swydd (R. Debicki) yn y swydd hon am gyfnod dros dro rhwng 03/09/2022 a 30/10/2022 (gweler Nodyn 4 hefyd)

Nodyn 3: Roedd deiliad y swydd (A. Blakeman) yn y swydd hon rhwng 31/10/2022 a 31/03/2023

Nodyn 4: Roedd deiliad y swydd (R. Debicki) yn y swydd hon rhwng 01/04/2022 a 02/09/2022 a rhwng 31/10/2022 a 31/03/2023

Nodyn 5: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon am gyfnod dros dro rhwng 03/09/2022 a 30/10/2022 (gweler Nodyn 6 hefyd)

Nodyn 6: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon rhwng 01/04/2022 a 02/09/2022 a rhwng 31/10/2022 a 31/03/2023

Nodyn 7: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon am gyfnod dros dro rhwng 03/09/2022 a 30/10/2022

2021-2022								
Deiliad Swydd:	Nodiadau:	Cyflog (yn cynnwys ffioedd a lwfansau)	Lwfans Traul	Treuliau Eraill	Buddion mewn nwyddau	Cyfanswm cydnabyddiaeth gan eithrio cyfraniadau pensiwn	Cyfraniadau pensiwn	Cyfanswm cydnabyddiaeth yn cynnwys cyfraniadau pensiwn
		£	£	£	£	£	£	£
Prif Gwnstabl - C. Foulkes		157,409	0	0	7,693	165,102	48,797	213,899
Y Dirprwy Brif Gwnstabl		126,080	0	0	6,497	132,577	38,331	170,908
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	1	60,232	40	0	2,792	63,064	18,068	81,132
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	2	48,169	0	0	2,199	50,368	12,003	62,371
Prif Gwnstabl Cynorthwyol	3	13,514	0	0	795	14,309	4,189	18,498
Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau		102,961	297	0	8,143	111,401	19,563	130,964

Nodyn 1: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon o 01/04/2021 tan 26/09/2021

Nodyn 2: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon o 13/09/2021 tan 13/02/2022

Nodyn 3: Roedd deiliad y swydd yn y swydd hon o 14/02/2022 tan 31/03/2022

2022-2023

Talwyd y symiau canlynol i weithwyr eraill y Prif Gwnstabl a oedd yn derbyn mwy o gydnabyddiaeth na £60,000 am y flwyddyn (gan eithrio cyfraniadau pensiwn y cyflogwr):

Bandiau Cydnabyddiaeth	Nifer Gweithwyr 2022-2023	Nifer Gweithwyr 2021-2022
£60,000 – £64,999	37	24
£65,000 – £69,999	18	15
£70,000 – £74,999	5	7
£75,000 – £79,999	7	5
£80,000 – £84,999	4	6
£85,000 – £89,999	5	5
£90,000 – £94,999	3	0
£95,000 – £99,999	1	3
£100,000 – £104,999	2	0

Amlinellir y nifer o becynnau ymadael gyda chyfanswm cost bob band a chyfanswm cost y diswyddiadau gorfodol a diswyddiadau eraill yn y tabl isod:

Band cost pecynnau ymadael (yn cynnwys taliadau arbennig)	Nifer o ddiswyddiadau gorfodol		Nifer o ymadawiadau eraill a gytunwyd		Cyfanswm nifer o becynnau ymadael yn ôl band cost *		Cyfanswm cost pecynnau ymadael ym mhob band	
	2021-2022 Rhif	2022-2023 Rhif	2021-2022 Rhif	2022-2023 Rhif	2021-2022 Rhif	2022-2023 Rhif	2021-2022 £000	2022-2023 £000
£ 0 - £20,000	2	0	6	5	8	5	61	55
£ 20,001 - £40,000	2	0	0	0	2	0	50	0
£ 40,001 - £60,000	0	0	0	0	0	0	0	0
£ 60,001 - £80,000	0	0	0	1	0	1	0	65
£ 80,001 ac uwch	0	0	0	0	0	0	0	0

* Nid ydy'r cyfanswm nifer o becynnau ymadael bellach yn cynnwys costau ymddeoliad afiechyd swyddogion heddlu (ffigyrau 2021-22 wedi'u diwygio at ddibenion cymharol)

Cymhareb Tâl Canolrifol

Mae cymhareb tâl canolrifol y Prif Gwnstabl yn cymharu cydnabyddiaeth canolrifol sy'n gyfatebol i lawn amser y staff a gyflogir gan y Prif Gwnstabl.

	2022-2023	2021-2022
Cyflog y Prif Gwnstabl	178,389	165,102
Cyflog canolrifol staff y Prif Gwnstabl	35,542	33,611
Cymhareb Tâl Canolrifol:	5.0	4.9

15. Partïon Perthnasol

Nid oes buddiannau neu gysylltiadau perthnasol o'r Prif Swyddogion neu eu teuluoedd uniongyrchol, a allai ddylanwadu neu reoli'r gwneud penderfyniadau, polisiau neu drafodion ariannol Heddlu Gogledd Cymru/Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Mae proses gadarn hefyd mewn lle i gymeradwyo a chofrestru buddiannau busnes staff a swyddogion heddlu.

Mae'r Prif Gwnstabl yn ymddiriedolwr PACT (Ymddiriedolaeth Heddlu a Chymuned Gogledd Cymru) a Dangerpoint. Mae'r Heddlu'n dyrannu cyllid o incwm a dderbynnir drwy Gyfrif Cronfa Eiddo'r Heddlu i gefnogi prosiectau PACT sydd â'r nod o godi proffil diogelwch cymunedol, lleihau ofn trosedd'u sylweddol ac felly gwella ansawdd bywyd ledled Gogledd Cymru. Ar gyfer 2022-2023 roedd hyn yn cyfateb i £28,100 a roddwyd o'r gronfa i PACT gan gyfrannu tuag at dalu costau gweinyddu'r Gronfa o £49,085.62.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn cymryd rhan mewn partneriaeth â HMPPS ac yn darparu cyllid i gefnogi prosiect 'Dechrau Newydd' yng Ngogledd Cymru. Diben y bartneriaeth ddeuol hon yw lleihau troseddau a marwolaethau sy'n gysylltiedig â chyffuriau drwy ddarpariaeth a chymorth cymunedol.

Gwnaeth aelodau'r Cydbwyllgor Archwilio ddatgan eu holl fuddiannau ariannol sy'n berthnasol i gytundebau a busnesau ar benodiad gan arwyddo cytundeb i llynu at Saith Egwyddor Bywyd Nolan a datgan unrhyw fuddiannau diwygiedig i'r Prif Weithredwr. Ceir datganiadau o ddi-ddordeb aelodau'r Cydbwyllgor Archwilio ar wefan Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd www.northwales-pcc.gov.uk

16. Buddion Terfynu

Defnyddiodd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd y rheoliadau canlynol o ran buddion terfynu:

- Rheoliadau Llywodraeth Leol (Terfynu Cyflogaeth yn Gynnar) (Iawndal yn ôl Disgresiwn) (Cymru a Lloegr) 2006 (fel y'i diwygiwyd) a
- Rheoliadau Llywodraeth Leol (Terfynu Cyflogaeth yn Gynnar) (Iawndal yn ôl Disgresiwn) (Cymru a Lloegr) 2000 (fel y'i diwygiwyd)

a therfynwyd cytundebau nifer o weithwyr yn 2022-2023 gan achosi costau o £0.120 miliwn (2021-2022 £0.111 miliwn) fel y dadlennir yn nodyn 15.

17. Cynlluniau Pensiwn Buddion Diffiniedig

Fel rhan o delerau ac amodau cyflogaeth ei swyddogion a gweithwyr eraill, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cynnig buddion ymddeoliad. Er na fydd y buddion hyn mewn gwirionedd yn daladwy hyd nes y bydd gweithwyr yn ymddeol, mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ymrwymiad i wneud y taliadau (ar gyfer y buddion hynny) ac i'w dadlennu pryd mae'r gweithwyr yn ennill eu hawliad yn y dyfodol.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cyfranogi mewn dau gynllun pensiwn:

- Gweinyddir y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ar gyfer Staff yr Heddlu a Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd gan Gyngor Gwynedd. Mae hwn yn gynllun cyflog terfynol budd diffiniedig a ariennir, sy'n golygu bod y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a gweithwyr yn talu cyfraniadau i gronfa, wedi'i chyfrifyddu ar lefel sydd â'r bwriad i fantoli'r dyledion pensiwn i asedau buddsoddiad. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn un corff rhestredig o fewn y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ac nid ydynt wedi'u rhannu yn y cyfrifon.

Gweithredir Cronfa Bensiwn Gwynedd o dan fframwaith rheoleiddiol y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol a chyfrifoldeb Pwyllgor Pensiynau Cyngor Gwynedd yw Llywodraethu'r cynllun. Penderfynir ar bolisi yn unol â rheoliadau'r Gronfa Bensiynau. Penodir rheolwyr buddsoddiadau'r gronfa gan y pwyllgor.

Y prif risgiau i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd am y cynllun yw'r rhagdybiaethau hirhoedled, newidiadau statudol i'r cynllun, newidiadau strwythurol i'r cynllun (e.e. tyniadau ar raddfa fawr o'r cynllun), newidiadau i chwyddiant, arenillion bondiau a chyflawniad buddsoddiadau ecwiti a gedwir gan y cynllun. Lleiheir y rhain i ryw raddau gan y gofyniadau statudol i godi'r symiau sy'n ofynnol gan statud i'r Gronfa Gyffredinol fel y disgrifir yn y nodyn polisiau cyfrifyddu.

Trefniadau ar gyfer dyfarnu buddion ôl-ymddeoliad dewisol ar ymddeoliad cynnar – mae hwn yn drefniant buddion diffiniedig nas ariennir, lle cydnabyddir dyledion pan wneir dyfarniadau.

- Cynllun Pensiwn yr Heddlu i Swyddogion Heddlu. Mae hwn yn gynllun cyflog terfynol budd diffiniedig nas ariennir. Mae'n golygu nad oes asedau buddsoddiad wedi'u casglu i fodloni'r dyledion pensiwn. Mae angen i arian parod gael ei greu er mwyn bodloni taliadau pensiwn presennol oherwydd eu bod yn gostwng yn ddyledus yn y pen draw. O dan Reoliadau Cronfa Bensiwn yr Heddlu 2007, os yw'r symiau sy'n dderbyniadwy gan y gronfa bensiwn am y flwyddyn yn llai na'r symiau sy'n daladwy, rhaid i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd drosglwyddo swm sy'n ofynnol i fodloni'r diffyg i'r gronfa bensiwn bob blwyddyn. Yn amodol ar graffu a chymeradwyaeth seneddol, bodlonir hyd at 100% o'r gost hon gan grant ychwanegiad

pensiwn llywodraeth ganolog. Fodd bynnag, os yw'r gronfa bensiwn mewn gwaged am y flwyddyn, mae angen i'r gweddill gael ei drosglwyddo o'r gronfa bensiwn i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd sydd yna'n gorfod ad-dalu'r swm i lywodraeth ganolog.

Trafodion sy'n Berthnasol i Fuddion Ôl-Gyflogaeth:

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cydnabod cost buddion ymddeoliad yn y gost gwasanaethau a hysbyswyd pan enillir hwy gan weithwyr yn hytrach na phan delir y buddion yn y pen draw fel pensiynau. Fodd bynnag, mae'r gost mae angen i ni ei wneud yn erbyn y dreth gyngor yn seiliedig ar yr arian parod sy'n daladwy yn y flwyddyn. Felly caiff cost presennol buddion cyflogaeth/ymddeoliad o'r Gronfa Gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn eu gwrthdroi.

Ar hyn o bryd, mae gan Brif Gwnstabl Gogledd Cymru, ynghyd â Phrif Gwnstabiliaid eraill a'r Swyddfa Gartref, nifer o hawliadau mewn perthynas â gwahaniaethu anghyfreithlon sy'n deillio o ddarpariaethau trosiannol yn Rheoliadau Pensiwn yr Heddlu 2015. Mae hawlwy'r wedi cyflwyno hawliadau am iawndal o dan ddau set gweithredol o gyfreithiad, Aarons and Penningtons.

Aarons & Ors

Setlodd Adran Gyfreithiol y Llywodraeth yr hawliadau anaf i deimladau ar gyfer Aarons ar ran Brif Swyddogion heb geisio unrhyw gyfraniadau ariannol. Mae hawliadau colled ariannol wedi aros hyd nes mae'r datrysiad yn cael ei gyflwyno i'r heddlu o 1 Hydref 2023. Mae'r setliad hawliadau anaf i deimladau ar gyfer Aarons yn gosod cyswll defnyddiol. Felly, ni chydabyddir dyled o ran hawliadau iawndal yn y cyfrifon hyn.

Penningtons

Hyd at 31 Mawrth 2023, nid yw'n bosib amcangyfrif graddau neu debygolrwydd bod yr hawliadau hyn yn llwyddiannus yn ddibynadwy. Felly, ni chydabyddir dyled o ran hawliadau iawndal yn y cyfrifon hyn.

Datrysiad:

Mae Deddf Pensiynau'r Gwasanaethau Cyhoeddus a Swyddi Barnwrol 2022 (PSPJOA 2022) yn deddfu sut fydd y llywodraeth yn disodli'r gwahaniaethu a nodwyd gan y llysoedd yn y ffordd y cyflwynwyd diwygiadau 2015 ar gyfer rhai aelodau.

Prif elfennau'r Ddeddf ydy:

- Newidiadau a weithredwyd ar draws yr holl brif gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus mewn ymateb i ddyfarniad y Llys Apêl yn yr achosion McCloud a Sargeant;
- Mae gan aelodau cymwys o'r prif gynlluniau pensiwn nas ariannwyd ddewis o'r buddion maent yn dymuno eu cymryd ar gyfer y "cyfnod datrysiad" sef o fis Ebrill 2015 tan mis Mawrth 2022.
- O 1 Ebrill 2022, pan mae'r cyfnod datrys yn darford, mae pawb mewn gwasanaeth yn y prif gynlluniau nas ariannwyd yn aelodau o'r cynlluniau pensiwn diwygiedig, gan sicrhau triniaeth gyfartal o hynny ymlaen.
- Sicrhau nad oes gostyngiadau i fuddion aelodau oherwydd prisiadau rheoli costau 2016.

Mesurir effaith cynnydd mewn dyledion cynllun sy'n codi o ddyfarniad McCloud / Sargeant drwy'r broses priso pensiwn, sy'n penderfynu cyfraddau cyfraniad cyflogwr a gweithiwr. Disgwylir i brisiad pensiwn nesaf yr Heddlu gael ei adrodd yn 2024-2025 (oedi ers 2023-2024), er mae'r amserlen hon dal yn debygol o newid.

Penderfynir ar effaith cynnydd mewn taliadau pensiwn cynyddol sy'n codi o McCloud / Sargeant drwy Reoliadau Cronfa Bensiwn yr Heddlu 2007. Mae'r rhain angen awdurdod yr heddlu i gynnal cronfa bensiwn yr heddlu lle mae telir cyfraniadau swyddogion a chyflogwyr ac o le y daw taliadau pensiwn i swyddogion sydd wedi ymddeol. Os nad oes gan gronfa bensiwn yr heddlu ddigon o arian er mwyn bodloni cost pensiynau mewn blwyddyn, mae'r swm angenrheidiol er mwyn bodloni'r diffyg yn cael ei dalu gan yr Ysgrifennydd Gwladol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ar ffurf grant ychwanegiad o lywodraeth ganolog.

O ran y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, pan ddiwygiwyd y strwythur buddion yn 2014, cymhwyswyd amddiffynfeydd trosiannol i aelodau hynach penodol a oedd yn agos i oedran ymdeol arferol. Mae'r buddion a gronnwyd o 1 Ebrill 2014 gan yr aelodau hyn yn amodol ar 'danategiad' sy'n sicrhau nad yw'r aelodau hyn yn colli allan o gyflwyno'r cynllun newydd, drwy mewn gwirionedd roi'r buddion gwell iddynt o'r cynlluniau hen a newydd.

Mae prisiau actiwaraid ffurfiol yn cael eu cynnal bob tair blynedd. Mae asedau a dyledion bob cyflogwr yn cael eu cyfrifyddu'n fanwl, gan ddefnyddio data aelodaeth unigol a data llif arian lefel cyflogwr presennol, at ddibenion gosod cyfraniadau arian parod. Daeth prisiau cyllid 31 Mawrth 2022 ar gyfer Cronfeydd Cynlluniau Pensiwn Llywodraeth Leol Cymru a Lloegr i ben erbyn 31 Mawrth 2023.

Mae sefyllfa'r fantolen gyfrifyddu ar 31 Mawrth 2023, a'r pris arfaethedig i'r P&L ar gyfer 2023/24, felly'n seiliedig ar gyflwyno newydd o brisiad cyllid 2022. Mae hyn yn wahanol i sefyllfa'r fantolen ar 31 Mawrth 2022 a'r pris i'r P&L ar gyfer 2022/23, a oedd ar sail cyflwyno o brisiad cyllid 2019. **Gall y 'newid cam' hwn arwain at asedau sylweddol ac eitemau 'profiad ailfesur' dyledion wrth gysoni'r fantolen rhwng 31 Mawrth 2022 a 31 Mawrth 2023.**

Cydnabod gweddill (Aged net) – mae'r Safon Cyfrifyddu yn gosod cyfyngiad ar yr uchafswm gweddill a ellir ei gydnabod ar fantolen y Cyflogwr. Gan mai hon ydy'r flwyddyn gyntaf mae gweddill wedi'i gydnabod, mae'r actiwarïaid wedi cynnal cyfrifiad pellach. Mae hyn er mwyn asesu'r cyfyngiad ased net ar sail oes gweithio dyfodol sydd ar ôl staff gweithredol a gwerth presennol cost gwasanaeth cronol heb werth cyfraniadau arian parod h.y. uchafswm yr ased. Mae'r Cyflogwr bellach yn gyfyngedig er mwyn cydnabod dim ond gwerth yr uchafswm asedau sef £934k ar ei fantolen yn hytrach na chyfanswm y gweddill sef £57,095k.

Mae'r trafodion canlynol wedi'u gwneud yn y Cyfrif Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr a'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn yn ystod y flwyddyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu		Cyfanswm
	2022-2023 £000	2021-2022 £000	2022-2023 £000	2021-2022 £000	2022-2023 £000
Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr					
<i>Cost Gwasanaethau:</i>					
<i>Cost gwasanaeth yn cynnwys:</i>					
Cost Gwasanaeth Presennol	-18,874	-19,680	-35,320	-45,070	-54,194
Enillion (-)/Colledion (+) Gwasanaeth Blaenorol	-208	-2	0	0	-208
<i>Ariannu a buddsoddi incwm a gwariant</i>					
Traul llog net	-1,858	-2,146	-49,910	-37,290	-51,768
Cyfanswm Budd Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau	-20,940	-21,828	-85,230	-82,360	-106,170

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu		Cyfanswm
	2022-2023 £000	2021-2022 £000	2022-2023 £000	2021-2022 £000	2022-2023 £000
<u>Budd Ôl-gyflogaeth Arall a Godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr</u>					
Cyfraniadau Buddion nas Ariannwyd	109	110	0	0	109
Trosglwyddiadau i Mewn	0	0	-290	-340	-290
Grant ychwanegiad Pensiwn Heddlu derbyniadwy	0	0	23,306	21,763	23,306
<u>Swm a godwyd mewn qwirionedd yn erbyn balansau'r Gronfa Gyffredinol ar gyfer pensiynau yn y flwyddyn:</u>					
Cyfraniadau cyflogwr sy'n daladwy i'r cynllun	7,712	7,102	0	0	7,712
Buddion ymddeoliad sy'n daladwy i bensiynwyr	0	0	21,824	22,187	21,824
Cyfraniadau pensiwn cyflogwr a thaliadau uniongyrchol i bensiynwyr sy'n daladwy yn y flwyddyn	7,821	7,212	44,840	43,610	52,661
<u>Ail-fesur y ddyled budd diffiniedig net sy'n cynnwys:</u>					
Elw ar asedau cynllun (gan eithrio'r swm a geir yn y gost llog net)	-10,688	18,579	0	0	-10,688
Enillion (+) a cholledion (-) actiwaraidd yn codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	9,686	1,834	28,940	0	38,626
Enillion (+) a cholledion (-) actiwaraidd yn codi ar newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	153,317	31,383	648,080	24,410	801,397
Enillion (+) a cholledion (-) profiad eraill	-20,058	-652	-104,410	-9,880	-124,468
Newidiadau mewn uchafswm asedau	-56,161	0	0	0	-56,161
Cyfanswm Budd Ôl-gyflogaeth a godwyd i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr	76,096	51,144	572,610	-14,530	648,706
<u>Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn</u>					
Gwrthdroi costau net a wnaed i'r Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth o fuddion ôl-gyflogaeth	-13,119	14,616	-40,390	-38,750	-53,509

Asedau a Dyledion Pensiynau a Gydabyddir yn y Fantolen.

Mae'r swm a geir yn y fantolen sy'n codi o ddyled y Comisiynydd Heddlu a Throsedd o ran ei gynlluniau buddion diffiniedig fel a ganlyn:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu		Cyfanswm
	31 Mawrth 2023 £000	31 Mawrth 2022 £000	31 Mawrth 2023 £000	31 Mawrth 2022 £000	31 Mawrth 2023 £000
Gwerth presennol y ddyled budd ddiffiniedig	234,690	352,010	1,355,800	1,888,020	1,590,490
Gwerth teg o asedau cynllun	-291,785	-289,967	0	0	-291,785
Is-gyfanswm	-57,095	62,043	1,355,800	1,888,020	1,298,705
Symudiad arall yn y ddyled (+)/ased (-) (os yn berthnasol)	56,161	0	0	0	56,161
Net (Ased) / Dyled yn codi o'r rhwymedigaeth budd ddiffiniedig	-934	62,043	1,355,800	1,888,020	1,354,866

Cymodi'r Symudiad yng Ngwerth Teg Asedau'r Cynllun

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol	
	31 Mawrth 2023 £000	31 Mawrth 2022 £000
Gwerth teg agoriadol asedau'r cynllun	289,967	261,100
Incwm llog	8,048	5,399
Elw (+)/colled (-) aifesuriad:		
- yr elw ar asedau cynllun, gan eithrio'r swm a geir yn y gost llog net	-10,688	18,579
- Arall (os yn berthnasol)	-1,343	0
Cyfraniad gan gyflogwyr	7,712	7,102
Cyfraniadau gan weithwyr	2,695	2,478
Buddion a dalwyd	-4,606	-4,691
Gwerth teg clo asedau'r cynllun	291,785	289,967

Cysoni Gwerth Presennol Dyledion y Cynllun (Dyled Budd Ddiffiniedig)

	Dyledion a Ariannwyd: Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Dyledion nas Ariannwyd: Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth	31 Mawrth
	2023 £000	2022 £000	2023 £000	2022 £000
Balans agoriadol ar 1 Ebrill	352,010	359,671	1,888,020	1,863,800
Cost gwasanaeth presennol	18,874	19,680	35,320	45,070
Cost llog	9,906	7,545	49,910	37,290
Cyfraniadau gan gyfranogwyr y cynllun	2,695	2,478	8,170	7,960
Enillion (+) a cholledion (-) profiad eraill				
- Enillion/colledion actiwaraidd yn codi o newidiadau mewn rhagdybiaethau demograffig	-9,686	-1,834	-28,940	0
- Enillion/colledion actiwaraidd yn codi o newidiadau mewn rhagdybiaethau ariannol	-153,317	-31,383	-648,080	-24,410
- Enillion/colledion profiad eraill	18,715	652	104,410	9,880
- Newidiadau oherwydd uchafswm asedau	56,161	0	0	0
Costau gwasanaeth blaenorol	208	2	0	0
Trosglwyddiadau i Mewn	0	0	290	340
Buddion a dalwyd	-4,606	-4,691	-53,300	-51,910
Dyledion a ddilëwyd ar setliadau (lle bo'n berthnasol)	-109	-110	0	0
Balans clo ar 31 Mawrth	290,851	352,010	1,355,800	1,888,020

Roedd asedau'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn cynnwys:

	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2022-2023			Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol 2021-2022		
	Dyfnbrisiau mewn Marchnadoedd Gweithredol	Prisiau nas dyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol	Cyfanswm	Dyfnbrisiau mewn Marchnadoedd Gweithredol	Prisiau nas dyfynnwyd mewn Marchnadoedd Gweithredol	Cyfanswm
	£000	£000	£000	£000	£000	£000
Arian parod ac arian parod cyfwerth	911	0	911	904	0	904
Is-gyfanswm	911	0	911	904	0	904
Eiddo:						
<i>Yn ôl math:</i>						
Eiddo'r DU	0	24,048	24,048	0	24,869	24,869
Eiddo Tramor	0	0	0	0	0	0
Is-gyfanswm	0	24,048	24,048	0	24,869	24,869
Ecwiti Preifat:						
Y DU a thramor	0	18,369	18,369	0	16,341	16,341
Is-gyfanswm	0	18,369	18,369	0	16,341	16,341
Cronfeydd Buddsoddi Eraill ac ymddiriedolaethau uned:						
Ecwitiau	0	181,645	181,645	0	184,282	184,282
Seilwaith	0	8,284	8,284	0	5,668	5,668
Arall	0	58,528	58,528	0	57,903	57,903
Is-gyfanswm	0	248,457	248,457	0	247,853	247,853
Cyfansymiau	911	290,874	291,785	904	289,063	289,967

Sail am amcangyfrif Asedau a Dyledion

Mae dyledion wedi'u hasesu ar sail actiwaraidd gan ddefnyddio'r dull credyd uned amcanestynol, sef amcangyfrif o'r pensiynau a fydd yn daladwy yn y dyfodol gan ddiwyddu ar ragdybiaethau am gyfraddau marwoldeb, lefelau cyflog ayyb.

Mae dyledion y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Cymru wedi'u hamcangyfrif gan Hymans Robertson ac mae dyledion Cynllun Pensiwn yr Heddlu wedi'u hamcangyfrif gan Adran Actwari'r Llywodraeth. Mae'r ddau yn sefydliad actwari annibynnol. Mae amcangyfrifon y Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn seiliedig ar werth llawn diweddaraf y cynllun ar 31 Mawrth 2022.

Mae amcangyfrif y dyledion budd diffiniedig yn sensitif i'r tybiaethau actiwaraid a ddefnyddir. Mae'r dadansoddiad sensitifrwydd isod wedi'i benderfynu yn seiliedig ar newidiadau rhesymol o'r rhagdybiaethau sy'n digwydd ar ddiwedd y cyfnod adrodd. Mae hyn yn tybio os newid un tybiaeth, bydd y gweddi yn parhau'n gyson. Mae'r amcangyfrif yn y dadansoddiad sensitifrwydd wedi dilyn y polisiâu cyfrifyddu am y cynllun h.y. ar sail actiwaraid gan ddefnyddio dull credyd uned amcanol. Ni wnaeth y dulliau a'r mathau o ragdybiaethau a ddefnyddir wrth baratoi'r dadansoddiad sensitifrwydd isod o'r rhai hynny a ddefnyddiwyd yn y cyfnod blaenorol.

2022-2023	Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol		Cynllun Pensiwn yr Heddlu	
	Cynnydd mewn rhagdybiaeth £000	Lleihad mewn rhagdybiaeth £000	Cynnydd mewn rhagdybiaeth £000	Lleihad mewn rhagdybiaeth £000
Hirhoedledd (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) mewn 1 flwyddyn)	9,388	-9,388	33,000	-33,000
Cyfradd chwyddiant (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) o 0.5%)	22,520	-22,520	104,000	-104,000
Cyfradd cynnydd mewn cyflogau (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) o 0.5%)	4,050	-4,050	13,000	-13,000
Cyfradd cynnydd mewn pensiynau (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) o 0.5%)	22,520	-22,520	103,000	-103,000
Cyfradd ar gyfer gostwng dyledion cynllun (cynnydd (+) neu ostyngiad (-) o 0.5%)	-26,195	26,195	-104,000	104,000

Strategaeth Cyfateb Asedau a Dyledion (ALM)

Nid oes gan bwyllgor pensiynau Cyngor Gwynedd strategaeth cyfateb asedau a dyledion (ALM). Cyfrifoldeb y pwyllgor pensiynau yw strategaeth rheoli risgiau'r Gronfa. Mae rhaglen rheoli risg cyffredinol y Gronfa Bensiwn yn canolbwyntio ar natur anrhagweladwy marchnadoedd ariannol ac yn ceisio lleihau effeithiau andwyol posibl ar yr adnoddau sydd ar gael i dalu pensiynau. Mae'r Awdurdod Gweinyddu wedi creu Datganiad Strategaeth Ariannu ar y cyd ac Actiwariaid y Gronfa, sy'n dweud sut y rheolir diddyledrwydd a risg o ran dyledion. Adolygwyd a diweddarwyd y Strategaeth yn dilyn y prisio actiwaraid yn 2022. Mae wedi cymryd safbwynt cyffredinol o'r lefel o risg sy'n gynhenid yn y polisi buddsoddi a amlinellir yn y Datganiad Strategaeth Buddsoddiadau a gyhoeddir o dan Reoliad 12 Rheoliadau Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol (Rheoli a Buddsoddi Cronfeydd) 2016, (y rheoliadau buddsoddi) a'r polisi ariannu a amlinellwyd yn y Datganiad. Mae'r dogfennau hyn yn parhau i gael eu hadolygu i sicrhau fod y proffil risg cyffredinol yn parhau'n briodol.

Effaith ar Lif Arian Parod y Comisiynydd Heddlu a Throsedd

Amcanion y cynllun yw cadw cyfraniadau cyflogwyr ar gyfradd mor gyson â phosibl. Mae Cyngor Gwynedd wedi cytuno ar strategaeth gydag actwari'r cynllun er mwyn cyflawni lefel ariannu o 100% dros yr 20 mlynedd nesaf. Monitirir lefelau ariannu'n flynyddol. Cwblheir y prisio bob tair blynedd nesaf yn 2025-22026 i'w weithredu o fis Ebrill 2026.

Bydd angen i'r cynllun ystyried y newidiadau cenedlaethol i'r cynllun o dan Ddeddf Gwasanaethau Pensiynau Cyhoeddus 2013. O dan y Ddeddf, gall y Cynllun Pensiynau Llywodraeth Leol yng Nghymru a Lloegr a'r prif gynlluniau gwasanaeth cyhoeddus presennol eraill beidio â darparu buddion o ran gwasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2014 (neu wasanaeth ar ôl 31 Mawrth 2015 ar gyfer prif gynlluniau pensiwn gwasanaeth cyhoeddus eraill yng Nghymru a Lloegr). Mae'r Ddeddf yn darparu rheoliadau cynllun i gael eu gwneud o fewn fframwaith cyffredin, sefydlu cynlluniau enillion cyfartalog gyrfu newydd wedi'u hadbrisio i dalu pensiynau a buddion eraill i weision cyhoeddus penodol.

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn disgwyl talu £7.590 miliwn o gyfraniadau i'r cynllun yn 2023-2024.

Hyd cyfartalog cymhwysol y ddyled budd ddiffiniedig i'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol ydy 22.0 mlynedd, 2022-2023, (26.0 mlynedd 2021-2022). Y cyfartaledd cymhwysol ar gyfer Cynllun Pensiwn yr Heddlu ydy 17.0 mlynedd, 2022-2023, (21.0 mlynedd 2021-2022).

18. Lwfansau Aelodau

Mae costau'r Pwyllgor Archwilio wedi'u rhannu'n gyfartal rhwng y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl. Mae'r cyfanswm isod yn cynrychioli cyfanswm y gost am y flwyddyn.

Ar ddiwedd mis Mawrth 2023 roedd cyfanswm o 5 aelod.

	2022-2023		2021-2022	
	£000	Nifer Aelodau	£000	Nifer Aelodau
Lwfansau	11	5	12	5
Treuliau	1		0	
	12		12	

Ceir gwybodaeth bellach ar lwfansau taledig yr aelodau ar www.northwales-pcc.gov.uk.

19. Offerynnau Ariannol yn cynnwys Natur a Graddau'r Risgiau sy'n Codi

Y Comisiynydd Heddlu a Throsedd sy'n talu'r risgiau a'r gwobrwyon ariannol, a chedwir y cyfrifon, y nodiadau a'r datgeliadau ategol yng Nghyfrifon y Comisiynydd Heddlu a Throsedd/y Grŵp.

20. Cynlluniau Partneriaeth

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl ynghlwm mewn gwaith partneriaeth gyda DangerPoint Ltd ac Ymddiriedolaeth yr Heddlu a'r Gymuned (PACT). Mae manylion am gyfrifon PACT a DangerPoint ar gael ar gais os oes angen.

21. Gweithrediadau/Cydweithrediad a Reolir ar y Cyd

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn rhan o nifer o gydweithrediadau (yn rhanbarthol a chenedlaethol) yn ystod 2022-23. Mae canllaw CIPFA ar gyfrifyddu ar gyfer cydweithrediad wedi'i ystyried wrth benderfynu ar natur y cysylltiadau. Gan fod y mwyaf o drefniadau â rheolaeth ar y cyd drwy fwrdd rheoli strategol, ystyrir fod y mwyafrif wedi'u dosbarthu'n gywir fel gweithrediadau ar y cyd. Mae rhai trefniadau o natur gydweithredol ond wedi'u dosbarthu fel taliadau trydydd parti. Mae eraill yn cynnwys swyddogion o heddluoedd unigol yn cyflawni dyletswyddau'n rheolaidd ond yn cael eu hariannu gan brif heddlu o grantiau a wnaed gan y Swyddfa Gartref, asiantaethau eraill neu sy'n cael eu hunan ariannu gan ffioedd a chostau.

Mae'r canlynol yn crynhoi'r trefniadau i:

- Cydweithrediad – Gweithrediadau ar y Cyd
- Cydweithrediad – Taliadau Trydydd Parti
- Cydweithrediad – Grant/Hunan-ariannwyd

a) Cydweithrediad – Gweithrediadau ar y Cyd

Minerva

Crëwyd y Rhaglen Minerva yn 2013 fel cydweithrediad o 10 heddlu yn y DU ar sail eu defnydd cyffredin o System Rheoli Cofnodion Niche (NicheRMS365). Nodwyd bod yr RMS yn hynod ffurfweddadwy yn lleol. Fel y cyfryw, nid oedd safonau data cyffredin ar gyfer ei ddefnyddio. Ar ben hyn, roedd heddluoedd y DU yn aml yn gwneud ceisiadau gwrthwynebol am newid i'r system, gweithgarwch a oedd wedi creu seilios o ddata a oedd â chyfleoedd wedi lleihau'n aruthrol am rannu data rhwng heddluoedd a chyda systemau cenedlaethol (PND ayyb). Nod cychwynnol y Rhaglen Minerva oedd hyrwyddo arfer gorau rhwng heddluoedd sy'n aelodau a chreu ymdriniaeth a gytunwyd er mwyn defnyddio'r RMS.

Yn 2017, gwnaeth y 23 heddlu a oedd yn aelodau o Minerva gymeradwyo cynnydd yn y lefel adnoddau. Gwnaethant ymroi i strategaeth newydd er mwyn datblygu/rheoli swyddogaeth NicheRMS365 newydd a chymell cydgyfeiriad ymhellach er mwyn galluogi rhannu data. Dechreuodd y Tîm Cyflawni Minerva newydd (MDT – 10 o staff a secondiwyd o heddluoedd sy'n aelodau) y gwaith hwn yn 2018.

Mae 27 o heddluoedd bellach yn aelodau gan fod pob heddlu yng Nghymru, Lloegr a Gogledd Iwerddon yn defnyddio NicheRMS365 wedi dewis dod yn aelodau o Minerva. Yng Nghyfarfod Cyffredinol Blynyddol Minerva ym mis Medi 2021, cymeradwywyd Cynllun Strategol Minerva 2021-2026 gan heddluoedd sy'n aelodau. Mae'r strategaeth honno'n cynorthwyo cymhellwyr cenedlaethol a gytunwyd (e.e., Strategaeth Ddigidol Plismona Genedlaethol 2020-2030) ac yn anelu sicrhau gallu rhannu data yn effeithiol wrth i heddluoedd Minerva ystyried mudo i wasanaethau cwmwl.

Trosglwyddwyd cyfrifoldeb am Minerva o CHTH Sussex i CHTH Gogledd Cymru ar 1 Ebrill 2021. Fel rhan o'r trosglwyddiad, trosglwyddwyd cronfa wrth gefn o £331k. Yn 2021-2022 tynnwyd £37k o'r cronfeydd wrth gefn, gan leihau balans y gronfa wrth gefn i £294k.

Y gwariant a gyllidwyd y cytunwyd arno ar gyfer 2022-23 gan Fwrdd Rheoli Minerva oedd £676k gyda'r cyllid yn cael ei dalu gan gyfuniad o gyfraniad heddluoedd o £571.5k i'r heddluoedd hynny sy'n cytuno i Gytundeb Cydweithredu Adran 22a gyda £104.5k i'w dynnu o gronfeydd wrth gefn. Roedd y gyllideb yn cynnwys costau fel staff, ymgynghorwyr, teithio, costau TG, a chostau pethau nad oedd yn staff.

Mae gwariant presennol ychydig yn is ar £642k yn erbyn y gyllideb gyffredinol, yn bennaf oherwydd costau staff is na'r disgwyl, sy'n peri symudiad o £70k o gronfeydd wrth gefn.

O ganlyniad, mae balans y gronfa wrth gefn wedi gostwng i £224k. Mae'r rhaglen wedi ymroi i ostwng y gronfa wrth gefn dros y 3 blynedd nesaf. Mae cyfraniadau'r Heddlu i barhau'n gyson tra rhagolygir costau cynyddol ar gyfer y flwyddyn ariannol nesaf oherwydd staff ychwanegol a chynnydd disgwyliedig yng nghostau staff.

Mae'r holl wariant ac incwm sy'n gysylltiedig â gweithgareddau Minerva wedi'u codio ar wahân ar ein cyfriflyfr sydd wedi'u datgydnabod. Mae'n adlewyrchu ein cyfran o incwm a gwariant, gyda chyfraniad cyllid Heddlu Gogledd Cymru ar gyfer 2022-2023 yn £20k (£20k yn 2021-2022).

2021-2022		2022-2023		
Gwariant Net £'000	Swyddogaethau	Gwariant £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
20	Minerva	20	0	20
20	Cyfanswm	20	0	20

Rhwydwaith Ymchwilio Gwrthdrawiadau Fforensig (FCIN)

Mae Ymchwiliad Gwrthdrawiadau Fforensig yn faes plismona arbenigol iawn, sy'n cynnwys nifer fach o staff gwyddonol a thechnegol sy'n darparu gwasanaeth cyhoeddus sylweddol drwy ymchwilio i farwolaeth ac anafiadau difrifol sy'n aml yn newid bywydau ar ein ffyrdd.

Yn 2020-2021 trosglwyddwyd y cyfrifoldeb am y Rhwydwaith Ymchwilio i Wrthdrawiadau Fforensig (FCIN) o Heddlu Gorllewin Mercia i Heddlu Gogledd Cymru. Symudodd yr FCIN allan o'r Rhaglen Galluoedd Arbenigol i'r model 'Heddlu'n Cynnal' a'r prif amcan yw bod yr holl weithgareddau ymchwilio i wrthdrawiadau yn cydymffurfio â safonau fforensig cenedlaethol. Penderfynodd gwasanaeth yr heddlu y dylid cyflawni hyn drwy ddull rhwydweithiol a ategir gan Gytundeb Cydweithredu Adran 22a.

Ar ddiwedd Blwyddyn Ariannol 2021-22 roedd gan yr Heddlu gyfanswm o £1,615k mewn cronfa wrth gefn wedi'i chlustnodi ar ran yr FCIN.

Y gwariant a gyllidwyd y cytunwyd arno ar gyfer 2022-2023 gan Fwrdd Rheoli FCIN oedd £3,901k gyda'r cyllid yn cael ei dalu gan gyfuniad o gyfraniad heddluoedd o £2,659k i'r heddluoedd hynny sy'n cytuno i Gytundeb Cydweithredu Adran 22a gyda £1,242k i'w dynnu o gronfeydd wrth gefn. Roedd y gyllideb wedi ei osod i ateb costau datblygiad gwyddonol a chyflwyniad rhwydwaith FCIN i ateb terfyn amser achredu wedi ei osod gan y Rheolydd Gwyddoniaeth Fforensig. Roedd y gyllideb yn cynnwys costau fel staff, ymgynghorwyr, dilyswyr gwyddonol, profi cymhwysedd, pobl eraill nad ydynt yn staff ayyb.

Ni ddylid tanseilio her genedlaethol achrediad ISO fforensig, a osodir cyn bob Heddlu gan y Rheolydd Gwyddorau Fforensig. Nod y Rhaglen a'r gwasanaeth ydy cynorthwyo a rhoi'r sgiliau, yr ymchwil gwyddonol a rheolaeth ansawdd parhaus i gynorthwyo'r uwchraddiad mewn gwasanaeth angenrheidiol er mwyn bodloni'r codau a safonau FSR.

Rhoddodd yr achrediad cynllun peilot gwasanaeth cyntaf a ymgymerwyd yn 2021 feysydd hanfodol i'r rhaglen edrych arnynt fel gwasanaeth plismona cyfan. Roedd hyn yn cynnwys sut y gallai gwasanaeth cenedlaethol edrych orau ar weithredu o fewn achrediad unigol a'r heriau sy'n dod hefo cynnal achrediad canolog heb awdurdod canolog a rheolaeth weithredol.

Ymgymerwyd dau adolygiad annibynnol ar wyddoniaeth a chyflawni. Amlygwyd sawl opsiwn gan gynnwys cost. Yr opsiynau oedd un ai parhau fel ag y mae, cwtogi gwasanaethau i brofi gwyddonol a sgiliau creiddiol yn unig neu gweithio hefo Heddluoedd mewn partneriaeth er mwyn cynorthwyo eu teithiau achredu wrth roi rheolaeth o'r achrediad yn ôl i Heddluoedd.

Dewiswyd yr opsiwn olaf gan Gyngor Cenedlaethol Prif Swyddogion yr Heddlu. Roedd angen ad-drefnu gwasanaeth a thim yr FCIN. Cadwyd holl elfennau allweddol yr ymddriniaeth rwydweithiol wrth gynorthwyo Heddluoedd ddeall eu gofynion atebol.

Mae'r oedi yn y rhaglen wrth i adolygiadau ac ymgysylltu hefo rhanddeiliaid ddigwydd, ynghyd â heriau mewn cyrchu sgiliau arbenigol digonol wedi cyfrannu at danwariant o £1,683k yn erbyn y gyllideb gyffredinol nad oedd angen symud £1,242k o'r cronfeydd wrth gefn. Mae tanwariant o £441k yn erbyn cyfraniadau'r heddlu yn unig. Mae'n bennaf yn cynnwys staff a chostau staff ynghyd ag arbedion yn cronni o oedi'r rhaglen.

Mae'r tanwariant hwn o £441k yn erbyn cyfraniadau'r heddlu wedi'i neilltuo mewn cronfeydd wrth gefn wedi'u clustnodi, fel Nodyn 8 Trosglwyddiadau i/o Gronfeydd wrth Gefn wedi'u Clustnodi yn mynd â'r lefel cronfeydd wrth gefn cyffredinol i £2,056k. Roedd yr opsiynau a amlinellwyd yn yr adolygiadau yn cynnwys cyllideb blwyddyn ariannol 23/24 a chyllidebau mynegol y ddwy flynedd nesaf. Y cynnig ydy bod £1,425k yn cael ei dynnu o gronfeydd wrth gefn dros y tair blynedd nesaf. Mae hyn er mwyn lliniaru cyfraniadau'r heddlu hefo cronfa wrth gefn o £631k mewn lle er mwyn bodloni gofynion yr FCIN. Mae hyn er mwyn cyflawni terfyn amser achredu. Yn fwy penodol, mae hefyd ynghylch costau fel costau adnoddau, achredu a phrofi cymhwysedd.

Mae'r holl wariant ac incwm sy'n gysylltiedig â gweithgarwch yr FCIN wedi'u codio ar wahân ar ein cyfriflyfr sydd wedi'u datgydnabod. Mae'n adlewyrchu ein cyfran o incwm a gwariant, gyda chyfraniad cyllid Heddlu Gogledd Cymru ar gyfer 2022-2023 yn £34k (£42k yn 2021-2022).

2021-2022		2022-2023		
Gwariant Net £'000	Swyddogaethau	Gwariant £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
42	Rhwydwaith Ymchwilio Gwrthdrawiadau Fforensig	34	0	34
42	Cyfanswm	34	0	34

Trefniadau Cydweithredol y Gogledd Orllewin

Sefydlwyd Uned Troseddau Trefnedig Rhanbarthol y Gogledd Orllewin (NWROCU) ym mis Ebrill 2009 gan ddwyn ynghyd y chwe heddlu rhanbarthol mewn cydweithrediad i fynd i'r afael â throsedd trefnedig a difrifol ar draws y Gogledd Orllewin. Heddlu Glannau Mersi ydy'r heddlu arweiniol. Mae'n cwmpasu gwaith nifer o dimau gydag Uplift 1 a 2 yn gyfran o'r 20,000 o swyddogion heddlu ychwanegol yng Nghymru a Lloegr. Mae'r swm a adlewyrchir yng nghyfrifon Heddlu Gogledd Cymru yn 2022-2023 yn £1,232k (£893k yn 2021-2022) gyda'r dadansoddiad yn ôl swyddogaeth fel a ganlyn:

2021-2022		2022-2023		
Gwariant Net £'000	Swyddogaethau	Gwariant £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
209	Uned Drosedd Ranbarthol	242	-1	241
49	Cudd-wybodaeth Carcharorion	87	-32	55
13	Uned Gudd-wybodaeth Ranbarthol	32	-14	18
197	Uned Gudd-wybodaeth Dechnegol	205	-14	191
170	Uned Gyfrinachol	186	-6	180
6	Swyddog Diogelwch Gweithredol	12	-7	5
118	UCA	257	-136	121
56	Blwyddyn Uplift 1	216	0	216
0	Blwyddyn Uplift 2	121	0	121
75	Cymorth Busnes	113	-29	84
893	Cyfanswm	1,471	-239	1,232

Mae'r ymgyrchoedd ar y cyd canlynol gyda Swydd Gaer yn brif heddlu:

Mae Uned Chwilio Tanddwr Ar y Cyd y Gogledd Orllewin yn gwasanaethu ardaloedd Swydd Gaer, Manceinion Fwyaf, Glannau Mersi, Sir Gaerhirfryn, Cumbria a Gogledd Cymru gyda'r gwariant cyffredinol yn cael ei dalu gan yr heddluoedd hynny.

Ffurfiwyd Cydweithrediad Plismona Arfog y Gogledd Orllewin yn 2012 gyda chwe heddlu'n aelod. Ers hynny, mae'r rhanbarth wedi bod yn gweithredu o dan un Drwydded Hyfforddi Drylliau Tanio dros dro gan y Coleg Plismona (CoP) ar ôl gweithredu o dan chwe thrwydded hyfforddi lawn yn flaenorol. Gadawodd Sir Gaerhirfryn y Cydweithrediad ar 31 Mawrth 2018.

Mae'r Gynghrair Plismona Arfog yn darparu swyddogion arfog i Swydd Gaer a Gogledd Cymru mewn tîm cyd-heddlu cwbl integredig ers ei sefydlu yn 2014. Mae'n gynghrair plismona arfog yn gwasanaethu ardaloedd

Swydd Gaer a Gogledd Cymru ac mae'n cael ei staffio gan swyddogion yr heddlu a staff cymorth o'r ddau heddlu cyfansoddol gyda'r gwariant cyffredinol yn cael ei dalu gan yr heddluoedd hynny.

Mae'r Gynghrair Gŵn yn rhoi ystod o sgiliau cŵn yr heddlu i Swydd Gaer a Gogledd Cymru. Mae'n cael ei staffio gan swyddogion heddlu a staff cymorth o'r ddau heddlu cyfansoddol gyda'r gwariant cyffredinol yn cael ei dalu gan yr heddluoedd hynny.

Gwariant Net 2021-2022 £'000	Swyddogaethau	2022-2023		
		Gwariant £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
68	Uned Chwilio Tanddwr ar y Cyd	84	-8	76
59	Plismona Arfog y Gogledd Orllewin	95	-34	61
3,256	Cynghrair Plismona Arfog	3,240	-91	3,149
713	Cynghrair Gŵn	916	-3	913
4,096	Cyfanswm	4,335	-136	4,199

Cydweithrediad Pwynt Cyswllt Unigol Telathrebu

Mae cytundeb ar y cyd pwynt cyswllt unigol Telathrebu rhwng Heddlu Gogledd Cymru a Heddlu Swydd Gaer ar gyfer gwasanaeth pwynt cyswllt unigol telathrebu dydd a nos ar gyfer caffael data cyfathrebu o dan Ddeddf Grymoedd Ymchwilio 2016. Heddlu Gogledd Cymru ydy'r Heddlu Arweiniol.

Ar 1 Hydref 2021 gwnaeth y Cydweithrediad Pwynt Cyswllt Unigol Telathrebu symud ymlaen i gyfnod tri gyda sefydlu uned unigol ledled yr heddluoedd priodol gyda chydardoldeb ar y graddau. Gwneir hyn cyn symud i ddarpariaeth dydd a nos yn ystod Blwyddyn Ariannol 2022-2023.

2021-2022 Gwariant Net £'000	Swyddogaeth	2022-2023		
		Gwariant £'000	Incwm £'000	Gwariant Net £'000
147	Pwynt cyswllt unigol Telathrebu	359	0	359
147	Cyfanswm	359	0	359

Mae gan Heddlu Gogledd Cymru, fel yr heddlu arweiniol, gyfanswm o £116k mewn cronfeydd wrth gefn ar ran y cydweithrediad.

Trefniadau Cydweithredol Cymru Gyfan

Mae'r ymgyrchoedd canlynol yn gydwethrediadau gyda heddluoedd eraill yng Nghymru. Mae cyfran dybiannol o'r gwariant a'r incwm wedi'i adlewyrchu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr a ddyrannwyd yn ôl canran poblogaeth ledled Cymru.

CYDWEITHREDIAD CYFRAN GWASANAETH 2022-2023		Uned Cudd-wybodaeth Gwrth Derfysgaeth	Ymgyngorwyr Arbenigol Gwrth Derfysgaeth
Gwariant Gros	Poblogaeth %	£000	£000
De Cymru	42.31%	4,528	251
Dyfed Powys	16.62%	1,778	99
Gwent	18.94%	2,027	113
Gogledd Cymru	22.13%	2,368	131
Cyfanswm:	100.00%	10,701	594
Cyfanswm Incwm a Grantiau	Poblogaeth %	£000	£000
De Cymru	42.31%	-4,528	-251
Dyfed Powys	16.62%	-1,778	-99
Gwent	18.94%	-2,027	-113
Gogledd Cymru	22.13%	-2,368	-131
Cyfanswm:	100.00%	-10,701	-594

CYFRAN CYDWEITHREDIAD GWASANAETH 2021-2022		Uned Cudd-wybodaeth Gwrth Derfysgaeth	Ymgynghorwyr Arbenigol Gwrth Derfysgaeth
Gwariant Gros	Poblogaeth %	£000	£000
De Cymru	42.44%	3,114	241
Dyfed Powys	16.49%	1,210	94
Gwent	18.87%	1,385	107
Gogledd Cymru	22.19%	1,628	126
Cyfanswm:	100.00%	7,337	568
Cyfanswm Incwm a Grantiau	Poblogaeth %	£000	£000
De Cymru	42.44%	-3,114	-241
Dyfed Powys	16.49%	-1,210	-94
Gwent	18.87%	-1,385	-107
Gogledd Cymru	22.19%	-1,628	-126
Cyfanswm:	100.00%	-7,337	-568

Yn 2017-2018 sefydlwyd Tîm Cydweithredu Cymru Gyfan er mwyn cydlynu gweithgarwch presennol a nodi cyfleoedd newydd ar gyfer cydweithrediad ledled pedwar heddlu Cymru. Roedd cyfanswm costau'r tîm yn 2022-2023 yn £198k (2021-2022 – £110k) ac roedd cyfraniad Comisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru i'r costau hyn yn £49k yn 2022-2023 (2021-2022 – £28k).

Mae dyledwyr a chredydwyr o ran y trefniadau uchod wedi parhau ym mantolenni'r prif heddluoedd drwy gyntundeb ar y ddwy ochr ar sail perthnasedd.

a) Cydweithrediad – Taliadau Trydydd Parti

Yr unig drefniant arwyddocaol o'r math hwn yw'r taliad a wnaed tuag at y Gwasanaeth Awyr Heddlu Cenedlaethol (NPAS) a oedd yn £418k yn 2022-2023 (£384k yn 2021-2022).

b) Cydweithrediad – Grant/Hunan-ariannu

Mewn nifer o drefniadau cydweithredu gwnaeth Gogledd Cymru ddarparu swyddogion ar secondiad i gynorthwyo'r trefniadau. Cafodd ei ad-dalu gan heddluoedd neu asiantaethau eraill a dderbyniodd arian grant gan y Swyddfa Gartref neu Lywodraeth Cymru i ofalu am gostau gwariant.

22. Dyledion wrth Gefn

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gyfanswm o £2.834 miliwn wrth gefn fel yswiriant (£2.215m yn flaenorol). Mae hwn yn cynnwys £1.561 miliwn yn y Gronfa Yswiriant wrth Gefn (Nodyn 8) a £1.273 miliwn yn y Ddarpariaeth Yswiriant (Nodyn 18). Mae'r Gronfa Yswiriant wrth Gefn (Nodyn 8) yn cynnwys £0.117 miliwn yn berthnasol i'r dyledion ychwanegol posibl o ran y Cynllun Trefniant ar gyfer Municipal Mutual Assurance a £1.444 miliwn ar gyfer meysydd yswiriant ychwanegol o ran hawliadau, 'A gafwyd ond heb ei hysbysu amdano' (IBNR), 'Cronfeydd wrth gefn a gafwyd ond na hysbyswyd ddigon (darpariaethau)' IBNER a symiau ychwanegol a argymhellir.

Mae Nodyn 17 yn manylu sawl achos cyfreithiol perthnasol Pensiwn a all arwain at ddyledion yn y dyfodol. Ni ailadroddir y rhain yma.

Nid oes dyledion wrth gefn hysbys eraill hyd at 31 Mawrth 2023.

Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu

Telir Pensiynau Swyddogion Heddlu ar wahân i'r prif gyfrif refeniw. Telir cyfraniadau cyflogwyr a gweithwyr ac incwm pensiynau eraill i'r cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu a'r holl wariant Pensiynau'r Heddlu allan o'r cyfrif. Mae Cynllun Pensiwn yr Heddlu yn gynllun nas ariennir ac fel y cyfryw, nid oes ganddo asedau buddsoddi. Mae angen i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn ôl deddfwriaeth weithredu Cronfa Bensiwn ac mae'r symiau i'w talu i mewn ac allan o'r Gronfa Bensiwn i'w manylu yn ôl rheoliad. Mae Rheoliadau Cyfrif Cronfa Bensiwn yr Heddlu 2007 yn darparu fod unrhyw ddiffyg ar y cyfrif yn cael ei drosglwyddo i gyfrifon y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i gydbwyso'r nawdd i ddim. Ad-delir y diffyg hwn gan y Swyddfa Gartref ac fe'u ceir o fewn cyfrifon y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Yn yr un modd, mae unrhyw weddill sy'n codi o'r gwariant sy'n llai na'r incwm sy'n ofynnol i'w had-dalu i'r Swyddfa Gartref gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Mae lefelau cyfraniad gweithiwr a chyflogwyr yn seiliedig ar ganrannau tâl pensiynadwy a osodir yn genedlaethol gan y Swyddfa Gartref ac yn amodol ar adbriso bob tair blynedd gan Adran Actwari'r Llywodraeth. Mae rhwymedigaethau pensiwn tymor hir wedi'u manylu o fewn nodyn 17 Buddion Ymddeoliad.

Mae'r cyfrif Pensiwn wedi'i lunio i ryddhau dyledion i dalu dyledion wrth iddynt fod yn ddyledus. Nid ydynt yn ystyried pensiynau a dyledion eraill ar ôl diwedd y cyfnod. Mae holl drafodion y gronfa yn cael eu trin yn unol â Pholisïau Cyfrifyddu fel yr amlinellir ar dudalennau 49 hyd at 64. Gweinyddir y Gronfa Bensiwn drwy gytundeb trydydd parti.

2021-2022 £000	Cyfrif Cronfa	2022-2023 £000
	Cyfraniadau sy'n dderbyniadwy	
	Gan Gyflogwr:-	
-18,361	- Arferol	-18,884
0	- Ymddeoliadau cynnar	0
-545	- Cost Gyfalaf am Ymddeoliad Afiechyd	-166
-7,956	Cyfraniadau Aelodau	-8,169
-353	Gwerthoedd Trosglwyddo a dderbyniwyd	-294
-27,215	Cyfanswm Incwm	-27,513
	Buddion Taladwy	
39,611	Pensiynau	41,705
9,328	Buddion wedi cyfnewid a chyfundaliad o fuddion ymddeoliad	9,023
0	Cyfundaliad o Fuddion Marwolaeth	0
	Taliadau i ac ar gyfrif ymadawyr	
2	Trosglwyddiad allan i gynlluniau eraill	25
37	Ad-daliad Cyfraniadau	66
48,978	Cyfanswm y symiau sy'n daladwy	50,819
21,763	Swm Net sy'n Daladwy am y flwyddyn cyn trosglwyddiad o'r Gronfa Heddlu	23,306
-21,763	Cyfraniad Ychwanegol o'r Gronfa Heddlu (yn ôl grant)	-23,306
0	Swm net sy'n daladwy/derbyniadwy am y flwyddyn	
	Datganiad Ased Net:	
60	Cyfraniadau'n ddyledus gan gyflogwr	60
3	Buddion pensiwn di-dâl	3
-63	Asedau a dyledion presennol eraill (oni bai am ddyledion i dalu pensiynau a buddion eraill yn y dyfodol)	-63
0	Cyfanswm Dyledion	0

Datganiad o Bolisiau Cyfrifyddu

1. Cyffredinol

Mae'r Datganiad Cyfrifon yn crynhoi trafodion y Prif Gwnstabl am y flwyddyn ariannol 2022-2023 a'r sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn ar 31 Mawrth 2023. Mae gofyn i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd baratoi Datganiad o Gyfrifon blynyddol gan Reoliadau Cyfrifon ac Archwiliad (Cymru) 2014. Mae'r Rheoliadau angen i'r cyfrifon gael eu paratoi yn unol ag arferion cyfrifyddu iawn. Mae'r arferion hyn yn bennaf yn cynnwys y Cod Ymarfer ar Gyfrifyddu Awdurdod Lleol yn y Deyrnas Unedig 2022-2023, a gefnogir gan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) a chanllawiau statudol a roddir o dan adran 12 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2003. Mae'r cod yn manylu'r egwyddorion ac arferion angenrheidiol er mwyn paratoi Datganiad Cyfrifon sy'n cyflwyno safbwynt 'gwir a theg' o sefyllfa ariannol, cyflawniad ariannol a llifoedd arian parod y Prif Gwnstabl, gan gynnwys datganiadau ariannol y grŵp. Caiff y polisiau, yr egwyddorion a'r arferion hyn eu cymhwyso yn yr un modd i gyfrifon y Prif Gwnstabl fel y maent i gyfrifon y grŵp ac maent wedi'u hysgrifennu ar lefel y grŵp. Ni fydd yr holl Bolisiau Cyfrifyddu'n berthnasol i'r Prif Gwnstabl, ond maent wedi'u cynnwys er mwyn cael set lawn o Bolisiau Cyfrifyddu o fewn y Grŵp.

Mae'r confensiwn cyfrifyddu a fabwysiadwyd yn gost hanesyddol, a ddiwygir gan adbriso categorïau penodol o asedau ac offerynnau ariannol anghyfredol.

2. Croniadau Incwm a Gwariant

Adroddir am weithgarwch yn y flwyddyn mae'n digwydd, nid yn unig pan wneir a derbynnir taliadau arian parod. Yn benodol:

- Cydnabyddir refeniw o werthiant nwyddau pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn trosglwyddo'r risgiau sylweddol a dyfarniadau perchnogaeth i'r prynwr. Mae'n debyg y bydd buddion economaidd neu bosibilrwydd gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodiad yn llifo at y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.
- Cydnabyddir refeniw o ddarparu gwasanaethau i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd pan gall y Comisiynydd Heddlu a Throsedd fesur canran cwblhad y trafodiad yn ddibynadwy. Mae'n debygol y gwnaiff buddion economaidd neu bosibilrwydd gwasanaeth sy'n gysylltiedig â'r trafodiad lifo at y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.
- Cofnodir cyflenwadau fel gwariant pan y'i defnyddir. Pan mae bwch rhwng y dyddiad y derbynnir cyflenwadau a phryd y defnyddir nhw, cant eu trosglwyddo fel rhestr eiddo ar y Fantolen.
- Cofnodir costau o ran gwasanaethau a roddwyd (yn cynnwys gwasanaethau a ddarparwyd gan weithwyr) fel gwariant pan dderbynnir y gwasanaethau yn hytrach na phan wneir taliadau.
- Cyfrifir llog sy'n dderbyniadwy ar fuddsoddiadau ac yn daladwy ar fenthyciadau yn y drefn honno fel incwm a gwariant ar sail y gyfradd log go iawn ar gyfer yr offeryn ariannol perthnasol, yn hytrach na'r llifoedd arian parod a oedd wedi'u gosod neu eu penderfynu gan y cytundeb.
- Pan mae refeniw a gwariant wedi'u cydnabod ond nid yw arian parod wedi'i dderbyn neu ei fod wedi talu dyledwr neu gredydwr am y swm perthnasol yn cael ei gofnodi yn y Fantolen. Gosodir y lefel isaf o £3k i'w osod am y trafodion hyn. Os na setlir dyledion, ysgrifennir balans y dyledwyr i lawr a gwneir cost i refeniw am yr incwm na fydd efallai'n cael ei gasglu.

3. Arian Parod ac Arian Parod Cyfwerth

Cynrychiolir arian parod gan arian parod mewn llaw a blaendaliadau gyda sefydliadau ariannol sy'n ad-daladwy heb gosb gyda hysbysiad o ddim mwy na 24 awr. Mae cyfwerth ag arian parod yn fuddsoddiadau a ellir aeddfedu ar unwaith o ddyddiad caffael ac sy'n barod yn drosadwy i symiau o arian parod hysbys gyda risg ansylweddol o newid mewn gwerth.

Yn y Datganiad Llif Arian Parod, mae arian parod a'r hyn sydd gyfwerth ag arian parod yn cael eu dangos mewn net o orddrafftiau banc sy'n ad-daladwy ar alw ac yn ffurfio rhan hanfodol o reoli arian parod y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

4. Eitemau eithriadol

Pan mae eitemau incwm a gwariant yn sylweddol, dadlennir eu natur a'u swm ar wahân, un ai ar flaen y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr neu yn y nodiadau i'r cyfrifon, gan ddibynnu ar ba mor sylweddol yw'r eitemau i ddeall perfformiad ariannol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

5. Addasiadau Cyfnod Blaenorol, Newidiadau mewn Polisiâu Cyfrifyddu, Amcangyfrifon a Gwallau

Gall addasiadau cyfnod blaenorol godi o ganlyniad i newid mewn polisiâu cyfrifyddu neu i gywiro gwall sylweddol. Mae newidiadau yn yr amcangyfrifon cyfrifyddu wedi'u cyfrifyddu'n rhagolygol, h.y. yn y blynyddoedd presennol ac yn y dyfodol a effeithir gan y newid ac nad ydynt yn esgor ar addasiad o'r cyfnod blaenorol.

Gwneir newidiadau mewn polisiâu cyfrifyddu ond pan mae angen gan arferion cyfrifyddu priodol neu mae'r newid yn rhoi gwybodaeth fwy dibynadwy neu berthnasol ynghylch effaith trafodion, digwyddiadau eraill a chyflyrau ar sefyllfa ariannol neu berfformiad ariannol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Pan wneir newid, oni bai y dywedir fel arall, fe'i cymhwysir yn ôl-weithredol drwy addasu balansau agoriadol a'r symiau cymharol am y cyfnod blaenorol fel petai bod y polisi newydd wedi bod yn gymwys erioed.

Cywirir gwallau sylweddol a ddarganfyddir mewn ffigyrau cyfnod blaenorol yn ôl-weithredol drwy ddiwygio balansau agoriadol a symiau cymharol am y cyfnod blaenorol.

6. Costau i Refeniw Asedau Anghyfredol

Nid yw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn codi dibrisiant, adbrisiad a diffyg neu ddilead ar wahân i wasanaethau, gwasanaethau cymorth neu gyfrifon masnachu.

Nid yw'n ofynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd godi'r dreth gyngor i ariannu colledion a dileadau dibrisiant, adbrisiad neu ddiffyg. Fodd bynnag, mae'n ofynnol iddo wneud cyfraniad blynyddol o refeniw tuag at y gostyngiad yn ei ofyniad benthyca cyffredinol sydd gyfwerth i swm sy'n cael ei gyfrif ar sail ddarbodus a benderfynir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn unol â chanllaw statudol.

Mae colledion a dileadau dibrisiant, adbrisiad a diffyg felly'n cael eu disodli gan y cyfraniad ym Malans y Gronfa Gyffredinol (Darpariaeth Refeniw), a thrwy addasu trafodiad gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

7. Buddion Gweithwyr

Buddion Taladwy yn ystod Cyflogaeth

Buddion gweithwyr tymor byr yw'r rhai hynny sydd i fod i'w setlo o fewn 12 mis o ddiwedd y flwyddyn. Maent yn cynnwys buddion fel cyflogau, gwyliau blynyddol taladwy ac absenoldeb salwch taladwy, bonysau a buddion anariannol (e.e. ceir) i weithwyr presennol. Maent yn cael eu cydnabod fel cost am wasanaethau yn y flwyddyn lle mae gweithwyr yn gwneud cymwynas â'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Gwneir cronïad am gost absenoldeb sy'n codi o hawliadau gwylïau neu amser i ffwrdd yn lle a enillir gan weithwyr ond na chymerir cyn diwedd y flwyddyn y gall gweithwyr eu cario drosodd i'r flwyddyn ariannol nesaf. Gwneir y cronïad ar y cyfraddau cyflog sy'n berthnasol yn y flwyddyn gyfrifyddu ganlynol, gan fod yn y cyfnod lle mae'r gweithiwr yn cymryd y budd. Codir y cronïad i'r Gweddill neu'r Diffyg ar Ddarpariaeth Gwasanaeth, ond yna mae'n gwrthdroi drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn fel y gall buddion gwylïau gael eu codi i refeniw yn y flwyddyn ariannol y mae'r absenoldeb gwylïau'n digwydd.

Buddion Terfynu

Buddion terfynu yw symiau sy'n daladwy o ganlyniad i benderfyniad gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i derfynu cyflogaeth gweithiwr cyn y dyddiad ymddeoliad arferol neu benderfyniad gweithiwr i dderbyn diswyddiad gwirfoddol. Maent yn cael eu codi ar sail cronïadau i'r llinell Costau Heb eu Dosbarthu yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn ar y cynharaf: pan na all y Comisiynydd Heddlu a Throsedd dynnu'r cynnig o'r buddion hynny bellach; neu pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cydnabod costau ailstrwythuro.

Pan mae buddion terfynu'n cynnwys gwella pensiynau, mae darpariaethau statudol yn gofyn i weddill y Gronfa Gyffredinol gael ei godi gyda'r swm sy'n daladwy gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i'r gronfa bensiwn neu'r pensiwnwr yn y flwyddyn, nid y swm sy'n cael ei gyfrif yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn, mae angen neilltuad arian i ac o'r Gronfa Bensiwn wrth Gefn i ddisodli'r debydau a chredydau tybiannol ar gyfer buddion terfynu gwella pensiwn a'u disodli gyda'r debydau am yr arian parod a delir i'r gronfa bensiwn a phensiwnwyr ynghyd ag unrhyw symiau tebyg sy'n daladwy ond yn ddi-dâl ar ddiwedd y flwyddyn.

Buddion Ôl-Gyflogaeth

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cyfranogi mewn dau gynllun pensiwn gwahanol. Mae'r ddau gynllun yn darparu buddion diffiniedig sy'n berthnasol i dâl a gwasanaethau.

Staff sy'n gyflogedig yn Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a Staff yr Heddlu

Mae'r gweithwyr yn gymwys i ymuno â'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol, a weinyddir gan Gyngor Gwynedd. Dywedodd yr asesiad actiwaraid bob tair blynedd yn 2016 fod angen i gyfraniad y cyflogwr angen cael ei osod o leiaf 16.3% y flwyddyn ynghyd â chyfandaliad o £0.8m er mwyn bodloni dyledion y gronfa. Roedd yr asesiad tair blynedd a gynhaliwyd yn 2019 yn gosod isafswm cyfradd o 19% o fis Ebrill 2020 heb gyfandaliad.

Swyddogion Heddlu

Tan 2005-2006 cafodd cost cynllun pensiynau'r heddlu, a oedd yn gynllun buddion diffiniedig nas ariannwyd, ei fodloni gan Gyfrif Incwm a Gwariant yr Awdurdod Heddlu blaenorol. Yn 2006-2007 roedd newid yn y ffordd yr oedd pensiynau'r heddlu yn cael eu cyfrif. Crëwyd cronfa ganolog gan y Swyddfa Gartref i fodloni cost pensiynau a thaliadau cyfnewid. Mae Comisiynwyr Heddlu a Throsedd yn talu canran o gyflogau swyddogion i'r gronfa (31.0% ar hyn o bryd). Mae pensiynau anaf yn parhau i fod yn gyfrifoldeb y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a chânt eu bodloni o Gyfrif Incwm a Gwariant y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol

Mae'r Cynllun Pensiwn Llywodraeth Leol yn gynllun buddion diffiniedig:

- mae dyledion Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd wedi'u priodoli i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cael eu cynnwys yn y Fantolen ar sail actiwaraid gan ddefnyddio'r dull uned a amcanir, h.y. asesiad o daliadau'r dyfodol a wneir o ran buddion ymddeoliad a enillwyd hyd yma gan weithwyr, yn seiliedig ar dybiaethau ynghylch cyfraddau marwolaeth, cyfraddau trosiant gweithwyr ayyb, ac amcangyfrifon enillion amcanol gweithwyr presennol.

- mae'r dyledion yn cael eu gostwng i'w gwerth ar brisiau cyfredol, gan ddefnyddio cyfradd ostyngiad yn seiliedig ar gyfradd ddangosol o elw ar fondiau Llywodraeth a addasir ar gyfer arenillion ychwanegol o fondiau corfforaethol ansawdd uchel (iBoxx Sterling Corporates AA).
- mae asedau Cronfa Bensiwn Gwynedd sydd wedi'u priodoli i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cael eu cynnwys y Fantolen ar eu gwerth teg:
  - Sicrhad sydd â dyfynbris ar bris cynnig presennol
  - Sicrhad sydd â dim dyfynbris ar amcangyfrif proffesiynol
  - Sicrhad unedol ar bris cynnig presennol
  - Eiddo ar werth y farchnad.
- dadansoddir y newid yn y ddyled bensiynau net i'r cydrannau canlynol:

Cost gwasanaeth yn cynnwys:

- (i) Cost Gwasanaeth Presennol – y cynnydd yng ngwerth presennol y ddyled budd ddiffiniedig sy'n arwain o wasanaeth gweithwyr yn y cyfnod presennol sydd wedi'i ddyrannu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.
- (ii) Cost Gwasanaeth Blaenorol – y cynnydd mewn dyledion o ganlyniad i ddiwygiad neu gwtogiad cynllun y mae eu heffaith yn berthnasol i flynyddoedd o wasanaeth a enillwyd mewn blynyddoedd cynharach sydd wedi'u debydu i'r Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr fel rhan o Gostau Heb eu Dosbarthu.
- (iii) Llog net ar y ddyled budd ddiffiniedig net (ased) – y gost llog net i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd o'r newid yn ystod y cyfnod yn y ddyled ddiffiniedig net (ased) sy'n codi o dreigl amser. Caiff ei godi i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr. Cyfrifir hyn drwy gymhwyso'r gyfradd ostyngiad a ddefnyddir i fesur y ddyled budd ddiffiniedig ar ddechrau'r cyfnod i'r ddyled budd ddiffiniedig net (ased) ar ddiwedd y cyfnod gan ystyried unrhyw newidiadau yn y ddyled budd ddiffiniedig net (ased) yn ystod y cyfnod o ganlyniad i gyfraniad a thaliadau budd.

Cofiannau sy'n cynnwys:

- (i) Elw ar asedau cynllun – gan eithrio symiau a geir yn y llog net ar y ddyled budd diffiniedig net (ased) a chodir y Gronfa Bensiynau wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr Arall.
- (ii) Enillion neu golledion actiwaraidd – newidiadau yn y ddyled pensiynau net sy'n codi oherwydd nad yw digwyddiadau'n cyd-fynd â thybjaethau a wnaed yn y prisiad actiwaraidd diwethaf neu oherwydd fod yr actwariaid wedi diweddarau eu tybjaethau a godir i'r Gronfa Bensiynau wrth Gefn fel Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr Arall.

Cyfraniadau a dalwyd i Gronfa Bensiwn Gwynedd – arian parod a delir fel cyfraniadau cyflogwyr i'r gronfa bensiwn wrth setlo dyledion; nid chyfrifir hyn fel cost.

Mewn perthynas â buddion ymddeoliad, mae darpariaethau statudol angen balans y Gronfa Gyffredinol i'w godi gyda'r symiau sy'n daladwy gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i'r gronfa bensiwn neu'n uniongyrchol i bensiynwyr yn y flwyddyn, nid y swm a gyfrifir yn unol â'r safonau cyfrifyddu perthnasol. Yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn, mae hyn yn golygu fod trosglwyddiadau i ac o'r Gronfa Bensiynau wrth Gefn yn disodli debydau a chredydau tybiannol ymddeoliad a'u disodli â'r debydau am arian parod a delir i'r gronfa bensiwn a phensiynwyr ac ynghyd ag unrhyw symiau eraill sy'n daladwy ond na thalwyd ar ddiwedd y flwyddyn. Mae'r gweddill negyddol sy'n codi ar y Gronfa Bensiynau wrth Gefn felly'n mesur yr effaith fuddiannol ar y Gronfa Gyffredinol o

fod angen cyfrif am fuddion ymddeoliad ar sail llifoedd arian yn hytrach nag fel buddion sy'n cael eu hennill gan weithwyr.

Buddion Diamod

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd rymoedd cyfyngedig i wneud dyfarniadau diamod o fuddion ymddeoliad pan geir ymddeoliadau cynnar. Cronnir unrhyw ddyledion a amcangyfrifir i godi o ganlyniad unrhyw ddyfarniad i unrhyw aelod o staff ym mlwyddyn y penderfyniad i wneud y dyfarniad. Cânt eu cyfrifyddu am ddefnyddio'r un polisïau fel sy'n gymwysedig i'r Cynllun Pensiynau Llywodraeth Leol ac yn unol â phroses ymddeoliad cynnar y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

8. Digwyddiadau ar ôl y Cyfnod Adrodd

Digwyddiadau ar ôl dyddiad y Fantolen yw'r digwyddiadau hynny, sy'n ffafriol ac anffafriol, sy'n digwydd rhwng diwedd y cyfnod adrodd a'r dyddiad pan awdurdodir y Datganiad Cyfrifon i'w gyhoeddi. Gellir nodi dau fath o ddigwyddiad:

- y rhai hynny sy'n rhoi tystiolaeth o amodau a fodolodd ar ddiwedd y cyfnod adrodd, sydd angen i'r Datganiad o Gyfrifon gael ei addasu i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath.
- y rhai hynny sy'n dangos amodau a gododd ar ôl y cyfnod adrodd, sydd ddim angen addasu'r Datganiad o Gyfrifon i adlewyrchu digwyddiadau o'r fath, ond lle mae categori o ddigwyddiadau yn cael effaith sylweddol, gwneir dadleniad yn y nodiadau o natur y digwyddiadau ac amcan o'u heffaith ariannol.

Ni adlewyrchir pethau sy'n digwydd ar ôl dyddiad awdurdodi eu cyhoeddi yn y Datganiad o Gyfrifon.

9. Offerynnau Ariannol

Dyledion Ariannol

Cydnabyddir Dyledion Ariannol ar y Fantolen pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac sy'n cael eu mesur yn gychwynnol ar werth teg ac o ganlyniad yn cael eu cario ar eu cost gohiriedig. Mae costau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr am log taladwy yn seiliedig ar swm cario ymlaen y ddyled, wedi lluosu gan gyfradd log go iawn am yr offeryn. Y gyfradd log go iawn yw'r gyfradd sy'n union yn gostwng y taliadau arian parod amcanol yn y dyfodol dros oes yr offeryn i'r swm y cydnabuwyd yn wreiddiol.

Y swm a gyflwynir yn y fantolen o ran benthycia tymor hir a byr yw'r prif swm gweddilliol sy'n ad-daladwy (ynghyd â llog cronedig). Llog a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yw'r swm sy'n daladwy yn y flwyddyn yn ôl y cytundeb benthyciad.

Credydur a debydir enillion a cholledion adbryniad neu setliad cynnar benthycia i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn y flwyddyn adbrynu/setliad. Fodd bynnag, lle mae adbrynu wedi digwydd fel rhan o ailstrwythuro'r portffolio benthyciad sy'n cynnwys diwygio neu gyfnewid offerynnau presennol, mae'r premiwm neu'r gostyngiad yn cael ei ddiwynnu neu ei hychwanegu yn y drefn honno i gost ohiriedig y benthyciad newydd neu ddiwygiol. Mae'r dibrisiant i'r Datganiad Incwm a Gwariant yn cael ei wasgaru dros oes y benthyciad gan addasiad i'r gyfradd log go iawn.

Pan mae premiymau neu ostyngiadau wedi'u codi i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, mae rheoliadau'n caniatáu'r effaith ar Falans y Gronfa Gyffredinol i gael ei ledaenu yn y dyfodol. Polisi'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw lledaenu'r elw neu'r golled dros y tymor a oedd yn weddill ar y benthyciad yr oedd y premiwm yn daladwy neu gellid derbyn gostyngiad pan gafodd ei ad-dalu. Rheolir y cysoni symiau a godir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr i'r gost net sy'n ofynnol er

mwyn bodloni Balans y Gronfa Gyffredinol gan y trosglwyddiad i neu o'r Cyfrif Addasu Offerynnau Ariannol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Asedau Ariannol

Dosberthir asedau ariannol i ddau fath:

- benthyciadau a derbyniadau sy'n asedau sydd ag ad-daliadau sefydlog neu bendant ond nas dyfynnir mewn marchnad weithredol
- asedau ar gael i'w gwerthu sy'n asedau sydd â phris marchnad dyfynedig a/neu sydd ddim â thaliadau sefydlog neu bendant

Benthyciadau a Derbyniadau

Cydnabyddir benthyciadau a derbyniadau ar y Fantolen pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac sy'n cael eu mesur yn gychwynnol ar werth teg. O ganlyniad, cânt eu mesur ar eu cost ohiriedig. Mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr am log derbyniadwy yn seiliedig ar swm cario ymlaen yr ased, wedi lluosu gan gyfradd log go iawn am yr offeryn. Am y mwyafrif o'r benthyciadau mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi'i wneud, mae hyn yn golygu mai'r swm a gyflwynir yn y Fantolen yw'r prif swm sy'n weddill sy'n dderbyniol (ynghyd â llog cronedig) a llog a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yw'r swm derbyniadwy am y flwyddyn yn y cytundeb benthyciad.

Pan nodir asedau fel rhai diffygiol oherwydd y tebygolrwydd yn codi o ddigwyddiad blaenorol na wneir taliadau sy'n ddyledus o dan gytundeb, dibrisir yr ased a chodir cost i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant holl gynhwysfawr. Mesurir y golled diffyg fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario ymlaen a gwerth presennol y llifoedd arian parod diwygiedig y dyfodol a ostyngir ar gyfradd log go iawn wreiddiol yr ased.

Credydir a debydir unrhyw enillion a cholledion wrth ddatgydnabod ased i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

Asedau sydd ar gael i'w gwerthu

Cydnabyddir asedau ar gael i'w gwerthu ar y Fantolen pan mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dod yn barti i ddarpariaethau cytundebol offeryn ariannol ac sy'n cael eu mesur yn gychwynnol a'u cario ymlaen ar werth teg. Pan mae'r ased â thaliadau sefydlog neu bendant, mae credydau blynyddol i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr am log derbyniadwy yn seiliedig ar gost ohiriedig yr ased wedi'i lluosu â'r gyfradd log go iawn am yr offeryn. Pan nad oes taliadau sefydlog neu bendant, credydir incwm (e.e. rhandaliadau) i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr pan dderbynnir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Cynhelir asedau yn y Fantolen ar werth teg. Mae gwerthoedd yn seiliedig ar y technegau canlynol:

- offerynnau gyda dyfynbrisiau marchnad – pris y farchnad
- offerynnau eraill gyda thaliadau sefydlog neu bendant – dadansoddiad llif arian gostyngol
- cyfrannau ecwiti gyda dim dyfynbrisiau marchnad – cymeradwyaeth annibynnol o brisiadau cwmni.

Dosberthir y mewnbynnau i'r technegau mesur yn unol â'r tair lefel ganlynol:

- Mewnbynnau Lefel 1 – dyfynbrisiau (heb addasu) mewn marchnadoedd gweithredoedd am asedau unfath y gall y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gael mynediad ar y dyddiad mesur.
- Mewnbynnau Lefel 2 – mewnbynnau oni bai am ddyfynbrisiau a geir o fewn Lefel 1 sy'n weladwy ar gyfer yr ased, un ai'n uniongyrchol neu'n anuniongyrchol.
- Mewnbynnau Lefel 3 – mewnbynnau anweladwy am yr ased.

Cloriannir newidiadau mewn gwerth teg gan fynediad yn y Gronfa Ar Gael i'w Gwerthu wrth Gefn a chydabyddir yr elw/colled yn y Gweddill neu'r Diffyg ar Adbrisio Asedau Ariannol Ar Gael i'w Gwerthu. Yr eithriad yw lle mae colledion diffyg wedi'u hachosi. Debydir y rhain i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw elw neu golled net am yr ased a gronnwyd yn y Gronfa Ar Gael i'w Gwerthu wrth Gefn.

Pan nodir asedau fel rhai diffygiol oherwydd y tebygolrwydd yn codi o ddigwyddiad blaenorol na wneir taliadau sy'n ddyledus o dan gytundeb (taliadau sefydlog neu bendant) neu mae'r gwerth teg yn syrthio o dan gost, dibrisir yr ased a chodir cost i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr. Os oes gan yr ased daliadau sefydlog neu bendant, mesurir y golled diffyg fel y gwahaniaeth rhwng y swm cario ymlaen a gwerth presennol y llifoedd arian parod diwygiedig y dyfodol a ostyngir ar gyfradd log go iawn wreiddiol yr ased. Fel arall, mesurir y golled diffyg fel unrhyw ddiffyg o werth teg o'i gymharu â chost caffael yr offeryn (net unrhyw brif ad-daliad a dilead). Mae asedau ariannol a gadwyd ar gost ohiriedig yn cael eu dangos gyda net o lwfans colled (lle mae'n sylweddol) sy'n adlewyrchu'r tebygolrwydd ystadegol y bydd y benthyciwr neu'r dyledwr yn methu bodloni eu hymrwymiaidau cytundebol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Credydur a debydir unrhyw enillion a cholledion sy'n codi wrth ddatgydnabod yr ased i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, ynghyd ag unrhyw enillion neu golledion cronodig a gydnabuwyd yn flaenorol yn y Gronfa Ar Gael ac Ar Werth wrth Gefn. Os na ellir mesur y gwerth teg yn ddibynadwy, caiff yr offeryn ei gario ymlaen ar gost (namyn unrhyw golledion diffyg).

10. Grantiau a Chyfraniadau Llywodraeth

P'un ai'n daladwy ar gyfrif, mewn rhandaliadau neu mewn ôl-ddyledion, mae cyfraniadau a rhoddion grant llywodraeth a thrydydd parti yn cael eu cydnabod fel dyledion gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd pan mae sicrwydd rhesymol y gwnaiff:

- y Comisiynydd Heddlu a Throsedd gydymffurfio gyda'r amodau sydd ynghlwm i'r taliadau, ac
- y derbynir y grantiau neu chyfraniadau.

Nid yw symiau a gydnabyddir fel dyledion i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi'u credydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr hyd nes y bodlonir amodau sydd ynghlwm i'r grant neu gyfraniad. Mae amodau yn manylu fod angen i fuddion economaidd yn y dyfodol neu bosibilrwydd gwasanaeth a ymgorfforir yn yr ased a gafwyd gan ddefnyddio'r grant neu gyfraniad gael eu defnyddio gan y derbynnydd fel y manylir. Fel arall, rhaid i fuddion economaidd y dyfodol neu bosibilrwydd gwasanaeth gael eu dychwelyd at y trosglwyddwr.

Mae arian a fenthycwyd fel grantiau a chyfraniadau nad yw amodau wedi'u bodloni yn cael eu cario yn Fantolen fel credydwr. Pan fodlonir amodau, credydur y grant neu'r cyfraniad i'r gwasanaeth perthnasol (grantiau a chyfraniadau refeniw priodol) neu Drethiant ac Incwm Grant Amhenodol (grantiau refeniw heb ei glustnodi a holl grantiau cyfalaf) yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

Pan gredydur grantiau cyfalaf i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Os yw grant eto i'w ddefnyddio i ariannu gwariant cyfalaf, fe'i trosglwyddir i Gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso wrth Gefn. Bydd yn cael ei anfon at y Cyfrif Addasu Cyfalaf lle mae wedi'i gymhwyso. Trosglwyddir symiau yn y Gronfa Grantiau Cyfalaf heb eu Cymhwyso i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf unwaith maent wedi'u cymhwyso i ariannu gwariant cyfalaf.

11. Llog mewn endidau eraill

Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd fuddiannau sylweddol mewn endidau eraill sydd â natur is-gwmni, cyswllt ac endidau a reolir ar y cyd. Mae angen paratoi cyfrifon grŵp oherwydd hyn. Mae llogau

cyfrifon endid unigol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd mewn endidau eraill yn cael eu cofnodi yn unol ag arfer cyfrifyddu iawn. O ran cyfrifon grwp Heddlu Gogledd Cymru a Swyddfa Comisiynydd yr Heddlu a Throsedd, ystyrir Prif Gwnstabl Gogledd Cymru yn is-gwmni sy'n eiddo 100% i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

12. Rhestr eiddo a Chytundebau tymor hir

Ceir rhestr eiddo yn y Fantolen ar y gost isaf a'r gwerth net dichonadwy. Neilltuir cost rhestr eiddo gan ddefnyddio'r fformiwla costio cyntaf i mewn - cyntaf allan (FIFO). Cyfrifir cytundebau tymor hir ar y sail o godi'r Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth Gwasanaethau gyda'r gwerth gwaith neu wasanaethau a dderbynnir o dan y cytundeb yn ystod y flwyddyn ariannol.

13. Gweithrediadau ac Asedau a Reolir ar y Cyd

Mae gweithrediadau a reolir ar y cyd yn weithgarwch a ymglymerir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ar y cyd â mentrwyr eraill sy'n cynnwys defnyddio asedau ac adnoddau'r mentrwyr yn hytrach na sefydlu endid ar wahân. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cydnabod ar y Fantolen yr asedau mae'r Comisiynydd yn eu rheoli, yn cynnwys ei gyfran o unrhyw asedau a gedwir ar y cyd a'r dyledion mae'r Comisiynydd yn eu cael gan gynnwys ei gyfran o unrhyw ddyledion sydd ganddo ar y cyd. Mae'n debydu ac yn credydu'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr gyda'r gwariant ac unrhyw gyfran o wariant a gafwyd ar y cyd a'r gyfran o incwm a enillir o weithgarwch y gweithrediad.

Mae asedau a reolir ar y cyd yn eiddo, peiriannau neu offer a reolir ar y cyd gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a mentrwyr eraill, gyda'r asedau'n cael eu defnyddio i gael buddion am y mentrwyr. Nid yw'r fenter ar y cyd yn cynnwys sefydlu endid ar wahân. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cyfrif am ond ei gyfran ef o'r asedau a reolir ar y cyd, y dyledion a'r treuliau mae'n ei gael ar ei ran ef ei hun neu ar y cyd ag eraill o ran ei ddiddordeb yn y fenter ar y cyd a'r incwm a enillir o'r fenter. Gellir gweld manylion unrhyw weithrediadau a reolir ar y cyd yn Nodyn 21 i'r Cyfrifon.

14. Prydlesi

Mae prydlesi cyllid yn trosglwyddo'r holl risgiau a'r dyfarniadau sy'n gysylltiedig â pherchnogaeth yr eiddo, peiriannau neu offer o'r prydleswr i'r daliwr prydles. Dosberthir holl brydlesi eraill fel prydlesi gweithredol.

Pan mae prydles yn gofalu am dir ac adeiladau, ystyrir yr elfennau tir ac adeiladau fel rhai ar wahân wrth ddsbarthu.

Mae trefniadau nad oes gan statws cyfreithiol prydles ond yn cyfleu'r hawl i ddefnyddio ased yn gyfnewid am daliad wedi'u cyfrif o dan y polisi hwn lle mae cwblhau'r trefniant yn dibynnu ar ddefnyddio asedau penodol.

Comisiynydd Heddlu a Throsedd fel Daliwr Prydles

Prydlesi Cyllid

Cydnabyddir eiddo, peiriannau ac offer a gedwir o dan brydlesi cyllid ar y Fantolen ar ddechrau'r brydles ar ei werth teg sydd wedi'i fesur ar ddechrau'r brydles (neu werth presennol y taliadau prydles sylfaenol, os yn is). Cyfatebir yr ased a gydnabyddir gan y ddyled am y rhwymedigaeth i dalu'r prydleswr. Ychwanegir costau uniongyrchol cychwynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd i swm cario ymlaen yr ased. Mae premiymau a delir wrth ddod i'r brydles yn cael eu cymhwyso i ddibrisio dyled y brydles. Codir rhenti wrth gefn fel treuliau yn y cyfnodau y ceir hwy.

Rhennir taliadau prydles rhwng:

- cost am gaffael y llog yn yr eiddo, peiriannau neu offer a gymhwysir i ddibrisio dyled y brydles, a
- cost gyllid (a ddebydir i'r llinell Incwm a Gwariant Ariannu a Buddsoddi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr).

Mae eiddo, peiriannau ac offer a gydnabyddir o dan brydlesi cyllid yn cael eu cyfrif gan ddefnyddio'r polisïau a gymhwysir yn gyffredinol i asedau o'r fath. Mae hyn yn amodol ar ddibrisiant sy'n cael eu codi dros gyfnod y brydles os yw hyn yn fyrrach nag oes ddefnyddiol amcanol yr ased (lle nad yw perchnogaeth yr ased yn trosglwyddo i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ar ddiwedd cyfnod y brydles).

Nid yw'n ofynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd godi'r dreth gyngor i ofalu am ddibrisio neu adbriso a cholledion diffyg sy'n codi o asedau sy'n cael eu prydlesu. Yn hytrach, gwneir cyfraniad blynyddol darbodus o gronfeydd refeniw tuag at y buddsoddiad cyfalaf tybiedig yn unol â gofynion statudol. Mae dibrisio ac adbriso a cholledion diffyg felly'n cael eu disodli gan gyfraniad refeniw ym Malans y Gronfa Gyffredinol, drwy addasu trafodiad gyda'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn am y gwahaniaeth rhwng y ddau.

Prydlesi Gweithredol

Codir rhenti a delir o dan brydlesi gweithredol i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr fel traul am ddefnyddio eiddo, peiriannau ac offer a brydleswyd. Mae costau ar sail llinell union dros oes y brydles hyd yn oed os nad yw hyn yn cyfateb i'r patrwm o daliadau (e.e. mae cyfnod rhydd o rent ar ddechrau'r brydles).

Y Comisiynydd Heddlu a Throsedd fel Prydleswr

Mae prydleswr yn prydlesu eiddo, peiriannau neu offer o dan drefniant prydles i bobl eraill.

Prydlesi Cyllid

Os yw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn caniatáu prydles gyllid ynghylch eiddo neu beiriant neu offer, dibrisir yr ased perthnasol o'r fantolen fel gwarediad. Ar ddechrau'r brydles mae swm cario ymlaen yr ased yn y fantolen, (boed yn eiddo, peiriannau neu offer neu asedau a gadwyd i'w gwerthu) yn cael eu dibrisio i'r llinell wariant gweithredu arall yn y datganiad incwm a gwariant hollgynhwysfawr fel rhan o'r elw neu'r golled ar waredu. Mae elw sy'n cynrychioli buddsoddiad net y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn y brydles, yn cael ei chredydu i'r un llinell yn y datganiad incwm a gwariant hollgynhwysfawr hefyd fel rhan o'r elw neu'r golled ar waredu (h.y. wedi'i ddebydu yn erbyn gwerth cario ymlaen yr ased ar adeg y gwarediad), a gyfatebir gan ased prydles (dyledwr tymor hir) ar y fantolen.

Rhennir derbyniadau rhenti prydles rhwng:

- cost am gaffael y llog yn yr eiddo – wedi cymhwyso i nodi dyledwr y brydles (ynghyd ag unrhyw bremiymau a dderbynnir), ac
- incwm cyllid (a gredydir i'r llinell incwm a gwariant ariannu a buddsoddi yn y datganiad incwm a gwariant hollgynhwysfawr).

Nid yw'r elw a gredydir i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr ar warediad i'w ganiatáu gan statud i gynyddu Balans y Gronfa Gyffredinol ac mae gofyn ei drin fel derbynneb gyfalaf. Pan mae premiwm wedi'i dderbyn, anfonir hyn allan o falans y gronfa gyffredinol i'r gronfa derbynebau cyfalaf wrth gefn yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn. Pan setlir y swm dyledus o ran ased y brydles gan dalu rhenti mewn blynyddoedd ariannol yn y dyfodol, anfonir hyn allan o falans y gronfa gyffredinol i'r gronfa derbynebau cyfalaf gohiriedig wrth gefn yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Pan dderbynnir rhenti'r dyfodol, defnyddir yr elfen am y dderbynneb gyfalaf am waredu'r ased i nodi dyledwr y brydles. Ar y pwynt hwn, trosglwyddir y derbynebau cyfalaf gohiriedig i'r gronfa derbynebau

cyfalaf wrth gefn. Nid yw gwerth dibrsiad gwarediadau yn gost yn erbyn y dreth gyngor, gan fod cost asedau anghyfredol wedi'u darparu'n llawn ar gyfer trefniadau ar wahân o dan gyllido cyfalaf. Priodolir symiau felly i'r cyfrif addasu cyfalaf o falans y gronfa gyffredinol drwy'r Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Prydlesi Gweithredol

Os yw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn caniatáu prydles weithredol dros eiddo neu beiriant neu offer, cedwir yr ased yn y fantolen. Credydir incwm rhentu i'r llinell gwariant gweithredu arall yn y datganiad incwm a gwariant hollgynhwysfawr. Gwneir credydau ar sail llinell union dros oes y brydles hyd yn oed os nad yw hyn yn cyfateb i'r patrwm o daliadau (e.e. telir premiwm ar ddechrau'r brydles). Ychwanegir costau uniongyrchol cychwynnol wrth drafod neu drefnu'r brydles i swm cario ymlaen yr ased berthnasol a'i chodi fel cost dros gyfnod y brydles ar yr un sail ag incwm rhentu.

15. Gorbenion a Gwasanaethau Cymorth

Codir costau gorbenion a gwasanaethau cymorth i segmentau gwasanaeth yn unol â threfniadau'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd am atebolrwydd a chyflawniad ariannol

16. Eiddo, Peiriannau ac Offer

Mae asedau sy'n gorfforol ac a gedwir i'w defnyddio wrth gynhyrchu neu gyflenwi nwyddau neu wasanaethau, i'w rhentu i bobl eraill, neu at ddibenion gweinyddol ac mae disgwyl iddynt gael eu defnyddio yn ystod mwy nag un flwyddyn ariannol yn cael eu dosbarthu fel Eiddo, Peiriannau ac Offer.

Cydnabyddiaeth

Mae gwariant ar gaffael, creu neu wella Eiddo, Peiriannau ac Offer yn cael eu cyfalafu ar sail cronadau, ar yr amod ei fod yn debyg fod buddion economaidd y dyfodol neu bosibilrwydd gwasanaeth sy'n gysylltiedig y bydd yr eitem yn llifo at y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Gall cost yr eitem gael ei mesur yn ddibynadwy. Codir gwariant sy'n cynnal ond nid yw'n ychwanegu at bosibilrwydd ased i gyflawni buddion economaidd yn y dyfodol neu bosibilrwydd gwasanaeth (h.y. atgyweiriadau a chynnal a chadw) fel cost pan dynnir.

Mesur

Mesurir asedau ar gost i ddechrau, sy'n cynnwys:

- y pris prynu
- unrhyw gostau sydd i'w briodoli â dod â'r ased i'r lleoliad a'r amod sy'n angenrheidiol iddo allu gweithredu yn y modd a fwriadwyd gan reolwyr
- os yw'n berthnasol, amcangyfrif cychwynnol costau datgymalu a symud yr eitem ac yna adfer y safle lle roedd.

Nid yw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cyfalafu costau benthyca a dynnir pan mae asedau'n cael eu hadeiladu.

Ystyrir cost arall heblaw drwy bryniad i fod ei werth teg, oni bai nad oes gan y caffael sylwedd masnachol (h.y. ni wnaiff arwain at amrywiad yn y llifedd arian parod i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd). Yn yr achos olaf, lle ceir ased drwy gyfnewidiad, cost y caffael yw swm yr ased a garir ymlaen a ildir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Mesurir asedau a roddir ar werth teg i ddechrau. Mae'r gwahaniaeth rhwng gwerth teg ac unrhyw ystyriaeth a delir wedi'i gredu i'r llinell Incwm Trethiant a Grant Amhenodol y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, (oni bai fod y rhodd wedi'i wneud yn amodol); hyd nes y bodlonir amodau,

cedwir yr elw yn y Cyfrif Asedau Rhoddedig. Pan gredydir elw i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, cânt eu gwrthdroi allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad Symudiad mewn Cronfeydd wrth Gefn.

Carir asedau yna yn y Fantolen gan ddefnyddio'r sail mesur canlynol:

- Seilwaith, asedau cymunedol ac asedau'n cael eu hadeiladu – cost hanesyddol dibrisiol
- Preswylfeydd a holl asedau eraill - gwerth teg wedi'i benderfynu fel y swm a fyddai'n cael ei dalu am yr ased yn ei ddefnydd presennol (h.y. gwerth defnydd presennol neu EUV).

Os nad oes tystiolaeth marchnad o werth presennol oherwydd natur arbenigol yr ased, defnyddir cost amnewid dibrisiedig yn lle gwerth teg.

Os yw asedau sydd ddim yn eiddo ag oesau defnyddiol byr neu werthoedd isel (neu'r ddau), defnyddir sail cost hanesyddol dibrisiedig yn lle gwerth presennol.

Mae asedau a geir yn y Fantolen ar werth presennol yn cael eu hadbriso'n ddigonol ac yn rheolaidd i sicrhau nad yw eu swm cario ymlaen yn sylweddol wahanol i'w gwerth teg ar ddiwedd y flwyddyn, o leiaf bob pum mlynedd. Cyfatebir cynnydd yn y prisiadau gan gredydau i'r Gronfa Adbriso wrth Gefn i gydnabod elw heb ei wireddu. Yn eithriadol, gall elw gael ei gredydu i'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr lle maent yn codi o wrthdroi colled a godwyd yn flaenorol.

Pryd nodir gostyngiadau mewn gwerth, cânt eu cyfrif fel a ganlyn:

- lle mae balans o elw adbriso am yr ased yn y Gronfa Adbriso wrth Gefn, nodir swm cario ymlaen yr ased yn erbyn y balans (hyd at swm yr elw cronedig)
- lle nad oes balans yn y Gronfa Adbriso wrth gefn neu falans annigonol, nodir swm cario ymlaen yr ased yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

Mae'r Gronfa Adbriso wrth Gefn yn cynnwys elw adbriso a gydnabyddir ers 1 Ebrill 2007 yn unig, sef dyddiad ei weithrediad ffurfiol. Mae enillion sy'n codi cyn y dyddiad hwn yn cael eu cydgrynhai i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Diffyg

Asesir asedau ar bob diwedd blwyddyn ynghylch a oes unrhyw arwydd fod ased yn ddiffygiol. Cydnabyddir colled diffyg am y diffyg pan mae arwyddion yn bodoli. Amcangyfrifir unrhyw wahaniaethau posibl i fod yn sylweddol pan amcangyfrifir swm adferadwy'r ased a phan mae hyn yn llai nai swm cario ymlaen yr ased.

Pan nodir colledion diffyg, fe'u cyfrifir fel a ganlyn:

- lle mae balans o elw adbriso am yr ased yn y Gronfa Adbriso wrth Gefn, nodir swm cario ymlaen yr ased yn erbyn y balans (hyd at swm yr elw cronedig)
- lle nad oes balans yn y Gronfa Adbriso wrth gefn neu falans annigonol, nodir swm cario ymlaen yr ased yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr.

Os yw colled diffyg yn cael ei gwrthdroi wedi hynny, credydir y gwrthdroi yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr, hyd at swm y golled wreiddiol, wedi'i haddasu ar gyfer dibrisiant a fyddai wedi'i godi pe na bai'r golled wedi'i chydabod.

Dibrisiant

Darperir dibrisiant ar holl asedau Eiddo, Peiriannau ac Offer gan ddyraniad systematig eu symiau dibrisiol dros eu bywydau defnyddiol. Gwneir eithriad ar gyfer asedau heb unrhyw fywyd defnyddiol y gellir ei

neilltuo (h.y. tir rhydd-ddaliadol) ac asedau nad ydynt ar gael i'w defnyddio eto (asedau sy'n cael eu hadeiladu).

Os oes gan ased gydrannau sylweddol gyda gwerth sylweddol, dibrisir y cydrannau ar wahân. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi cymhwyso'r cyfyngiadau isaf canlynol a chydabyddir cydrannau ar wahân dim ond pan:

- (i) Mae gweddill oes y gydran rhwng 0 a 10 mlynedd a gwerth y gydran dros £500k
- (ii) Mae gweddill oes y gydran rhwng 10 a 15 mlynedd a gwerth y gydran dros £750k
- (iii) Mae gweddill oes y gydran rhwng 15 ac 20 mlynedd a gwerth y gydran dros £1,000k
- (iv) Mae gweddill oes y gydran rhwng 20 a 30 mlynedd a gwerth y gydran dros £1,250k
- (v) Mae gweddill oes y gydran rhwng 30 a 40 mlynedd a gwerth y gydran dros £1,500k
- (vi) Mae gweddill oes y gydran rhwng 40 a 50 mlynedd a gwerth y gydran dros £2,000k
- (vii) Mae gweddill oes y gydran rhwng 50 a 60 mlynedd a gwerth y gydran dros £4,000k

Math o Ased:	Polisi Dibrisiad:
Adeiladau	Wedi dibrisio dros yr oes disgwyledig fel y dywedodd y prisiwr ar drefn llinell syth a'u hailbriso o leiaf pob 5 mlynedd
Offer Cyfrifiadurol	Llinell syth dros 3 i 5 mlynedd yn dechrau yn y flwyddyn ar ôl eu prynu.
Offer Cyffredinol, Dodrefn a Ffitiadau ac Offer Radio	Llinell syth dros 7 i 10 mlynedd yn dechrau yn y flwyddyn ar ôl eu prynu.
Cerbydau	Llinell syth dros 3-8 mlynedd yn dechrau yn y flwyddyn ar ôl eu prynu.
Tir	Nid oes dibrisiant ar dir heb ei ddatblygu.

Mae enillion ailbriso hefyd yn dibrisio. Mae swm sy'n hafal i'r gwahaniaeth rhwng dibrisiant werth cyfredol a godir ar asedau a'r dibrisiant a fyddai wedi cael ei godi ar sail eu cost hanesyddol yn cael ei drosglwyddo bob blwyddyn o'r Gronfa Adbriso wrth Gefn i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf.

Gwaredu ac Asedau Anghyfredol sy'n cael eu dal i'w Gwerthu

Pan fydd yn dod yn debygol y bydd swm cario ased yn cael ei adennill yn bennaf drwy drafodiad gwerthiant yn hytrach na thrwy ei ddefnyddio'n barhaus, caiff ei ailddosbarthu fel Ased wedi'u dal i'w Gwerthu. Mae'r ased yn cael ei adbriso yn union cyn iddo gael ei ailddosbarthu ac yna yn cael ei gario ar y gwerth isaf rhwng y swm hwn a'r gwerth teg llai'r costau i'w werthu. Pan fydd gostyngiad dilynol yn y gwerth teg llai'r costau i'w werthu, mae'r golled yn cael ei gynnwys yn y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr. Mae enillion gwerth teg yn cael eu cydnabod yn unig hyd at swm unrhyw golledion blaenorol a gydnabyddir yn y Gweddill neu Ddiffyg ar Ddarparu Gwasanaethau. Nid yw dibrisiant yn cael ei godi ar Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu.

Os nad yw asedau yn diwallu'r meini prawf bellach i gael eu dosbarthu'n Asedau wedi'u dal i'w Gwerthu, byddant yn cael eu hailddosbarthu'n asedau anghyfredol. Byddant yn cael eu priso ar begwn isaf eu swm cario cyn iddynt gael eu dosbarthu fel asedau i'w gwerthu (wedi'i addasu ar gyfer dibrisiad, amorteiddiad neu ailbrisiadau a fyddent wedi'u cydnabod pe na baent wedi'u dosbarthu fel Wedi'u dal i'w Gwerthu). Cânt eu priso hefyd ar eu swm adferadwy ar ddyddiad y penderfyniad i beidio â gwerthu.

Fe ddatgelir manylion unrhyw eiddo sydd wedi'u clustnodi fel Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu yn y Fantolen a'r nodiadau perthnasol.

Nid yw asedau sydd i gael eu gadael neu eu sgrapio yn cael eu dosbarthu fel Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu.

Pan fydd ased yn cael ei waredu neu ei ddigomisiynu, mae swm cario'r ased yn y Fantolen (boed yn Eiddo, Cyfarpar, Offer neu'n Asedau sy'n cael eu Dal i'w Gwerthu) yn cael ei ddileu ar y llinell Gwariant Gweithredol Arall yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr fel rhan o'r enillion neu'r colledion ar waredu. Credydir derbyniadau o warediadau (os oes rhai) i'r un llinell yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr hefyd fel rhan o'r enillion neu'r colledion ar waredu (h.y. net yn erbyn gwerth cario'r ased adeg y gwarediad). Mae unrhyw enillion ailbriso cronedig ar gyfer yr ased sydd yn y Gronfa Ailbriso yn cael ei drosglwyddo i'r Cyfrif Addasiad Cyfalaf.

Mae symiau a dderbyniwyd ar gyfer gwarediadau sy'n fwy na £10,000 yn cael eu categorio fel derbyniadau cyfalaf. Mae'r balans o'r derbyniadau yn cael ei gredydu i'r Gronfa Derbyniadau Cyfalaf ac wedyn gellir ond ei ddefnyddio ar gyfer buddsoddiad cyfalaf newydd (neu ei neilltuo er mwyn lleihau angen sylfaenol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd i fenthycy – y gofyniad cyllido cyfalaf). Mae derbyniadau yn cael eu neilltuo i'r Gronfa wrth Gefn o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

Nid yw gwerth dileu gwaredion yn cael eu rhoi yn erbyn y dreth cyngor, gan fod cost asedau sefydlog yn cael ei ddarparu yn llawn ar ei gyfer o dan drefniadau ar wahân ar gyfer ariannu cyfalaf. Caiff y symiau eu neilltuo i'r Cyfrif Addasiadau Cyfalaf o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd wrth Gefn.

17. Menter Cyllid Preifat (PFI)

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi cytuno ar un cytundeb Menter Cyllid Preifat (PFI) tymor hir lle mae'r contractwr yn gyfrifol am gynllunio, adeiladu, cyllido a chynnal y Ddalfa, y Cyfleuster Digwyddiadau Sylweddol, y Cyfleuster Cefnogaeth Wyddonol a'r swyddfeydd yn Llanellwyr. Gan mai'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw rheolwr tybiedig y gwasanaethau sy'n cael eu darparu o dan y cynllun Menter Cyllid Preifat mae'n rhaid i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd gynnwys yr asedau sefydlog a ddefnyddir o dan y contractau ar y Fantolen.

Mae'r gydnabyddiaeth wreiddiol am yr asedau sefydlog hyn wedi ei fantoli gan ddyled gyfatebol am y symiau sy'n ddyledus i weithredwr y cynllun.

18. Darpariaethau, Dyledion wrth Gefn ac Asedau wrth Gefn

Gwneir darpariaethau pan fydd digwyddiad wedi bod sy'n rhoi gofyniad cyfreithiol neu adeiladol ar y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Mae hyn yn ei gwneud yn ofynnol yn ôl pob tebyg i setlo drwy drosglwyddo buddion economaidd neu botensial y gwasanaeth, ac mae modd gwneud amcangyfrif dibynadwy o swm y ddyled.

Mae darpariaethau yn cael eu codi fel traul yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn y flwyddyn y mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dod yn ymwybodol o'r ddyled. Maent yn cael eu mesur ar yr amcangyfrif gorau ar ddyddiad y fantolen ar y gwariant sydd ei angen i setlo'r ddyled, gan gymryd i ystyriaeth y risgiau perthnasol a'r ansicrwydd.

Pan fydd taliadau'n cael eu gwneud yn y pen draw, maent yn cael eu rhoi yn erbyn y ddarpariaeth yn y Fantolen. Bydd y setliadau sydd wedi cael eu hamcangyfrif yn cael eu hadolygu ar ddiwedd pob blwyddyn ariannol. Mae'r ddarpariaeth yn cael ei wrthdroi a'i gredydu yn ôl i'r gwasanaeth perthnasol lle y mae'n dod yn llai na thebygol y bydd yr angen am drosglwyddo buddion economaidd bellach yn ofynnol (neu setliad is na'r disgwyl yn cael ei wneud).

Pan ddisgwylir y bydd rhan neu'r taliad cyfan sy'n ofynnol i setlo darpariaeth yn cael ei adennill oddi wrth barti arall (e.e. o hawliad yswiriant), cydnabyddir hwn fel incwm ar gyfer y gwasanaeth perthnasol. Mae hyn dim ond os yw hi bron yn sicr y bydd ad-daliad yn cael ei dderbyn pe bai'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn setlo'r ddyled.

Mae'r yswiriant yn cwmpasu dyled yswiriant ar gyfer y risgiau hynny na yswirir yn allanol ac mae'r yswiriant hefyd yn cynnwys unrhyw dâl dros ben ar bolisiau yswiriant allanol. Mae'r ddarpariaeth yn cynnwys risgiau cyhoeddus a chyflogwr. Mae yna hefyd rwymedigaethau digwyddiadol i'w talu o'r ddarpariaeth hon.

Mae'r ddarpariaeth ar gyfer dyledion amheus, a elwir bellach yn lwfansau colled, wedi'i chynnwys o fewn Dyledwyr mewn Asedau Cyfredol.

Ymrwymiad i Leihau Carbon (CRC), Cynllun Effeithlonrwydd Ynni – mae hwn yn gynllun gorfodol ar gyfer sefydliadau mawr yn y sector cyhoeddus a phreifat ac mae wedi ei gynllunio i wella effeithiolrwydd ynni ac i leihau allyriadau. Mae'n ofynnol ar y sefydliadau sy'n gymwys i brynu ac ildio lwfansau carbon ar sail eu gollyngiadau a dylent gynnwys unrhyw ddyledion yn eu cyfrifon. Ar hyn o bryd nid oes rhaid i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd gymryd rhan yn y cynllun oherwydd bod ei allyriadau presennol yn is na'r trothwy cymhwyster.

Dyledion wrth Gefn

Mae dyled wrth gefn yn codi pan fydd rhywbeth wedi digwydd sydd o bosibl yn rhoi gofyniad ar y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ond ni ellir cadarnhau ei fodolaeth oni bai i bethau eraill ddigwydd neu beidio digwydd yn y dyfodol a hynny efallai allan o reolaeth y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Gallant godi mewn amgylchiadau lle y byddai darpariaeth fel arall yn cael ei wneud ond naill ai nid yw'n debygol y bydd all-lif o adnoddau neu ni ellir mesur natur y rhwymedigaeth yn ddibynadwy.

Nid yw dyledion wrth gefn yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond maent yn cael eu cynnwys mewn nodyn i'r cyfrifon.

Asedau wrth Gefn

Mae ased wrth gefn yn codi pan fydd rhywbeth wedi digwydd sydd o bosibl yn rhoi gofyniad ar y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ond ni ellir cadarnhau ei fodolaeth oni bai i bethau eraill ddigwydd neu beidio digwydd yn y dyfodol a hynny efallai allan o reolaeth y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Nid yw asedau wrth gefn yn cael eu cydnabod yn y Fantolen, ond maent yn cael eu cynnwys mewn nodyn i'r cyfrifon lle mae'n debygol y bydd mewnlif o fuddion economaidd neu bosibilrwydd o wasanaeth.

19. Cronfeydd wrth gefn

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn neilltuo symiau penodol o gronfeydd wrth gefn at ddibenion polisi yn y dyfodol neu ar gyfer argyfyngau. Mae cronfeydd wrth gefn yn cael eu creu trwy briodoli symiau allan o Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd. Pan fydd gwariant sydd angen ei dynnu o'r gronfa wrth gefn, bydd yn cael ei dalu yn y flwyddyn honno i'r Gweddill neu'r Diffyg ar y Ddarpariaeth o Wasanaethau yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr. Mae'r gronfa wrth gefn wedyn yn cael ei neilltuo yn ôl i mewn i Falans y Gronfa Gyffredinol yn y Datganiad o'r Symudiadau yn y Cronfeydd fel nad oes tâl net i dreth y cyngor am y gwariant yn ystod y cyfnod cyfrifyddu.

Cronfeydd Annefnfyddadwy – cedwir rhai cronfeydd wrth gefn ar gyfer rheoli'r prosesau cyfrifyddu asedau anghyfredol, offerynnau ariannol, buddion ymddeol a buddion y gweithwyr ac nid ydynt yn adnoddau y gellir eu defnyddio gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Eglurir mwy am y cronfeydd wrth gefn yn y polisiau perthnasol o fewn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig.

20. Gwariant Refeniw a Ariannwyd o Gyfalaf o dan Statud

Mae gwariant y flwyddyn y gellir ei gyfalafu o dan ddarpariaethau statudol ond nad yw'n arwain at greu ased anghyfredol yn cael ei drin fel gwariant yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn y flwyddyn. Pan fydd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd wedi penderfynu talu cost y gwariant hwn o adnoddau cyfalaf presennol neu drwy fenthyca, mae trosglwyddiad yn y Datganiad Symudiadau yn y Cronfeydd o Falans y Gronfa Gyffredinol i'r Cyfrif Addasu Cyfalaf yn gwrthdroi'r symiau a godir fel nad oes unrhyw effaith ar lefel y gwariant reffeniw.

21. Cydnabod Refeniw o'r Trafodion Digyfnewid

Mae asedau a reffeniw sy'n deillio o drafodion digyfnewid sy'n cael eu cydnabod yn unol â gofynion IAS 20 – Cyfrifyddu ar gyfer Grantiau'r Llywodraeth a Datgelu Cymorth y Llywodraeth, ac eithrio lle y dehonglir neu addasir ef i gyd-fynd â'r sector cyhoeddus, yn cael eu nodi yn y Cod a / neu IPSAS 23, "Refeniw o Drafodion Digyfnewid (Trethi a Throsglwyddiadau)."

Trafodion trethiant – Mae asedau a reffeniw sy'n deillio o drafodion trethiant yn cael eu cydnabod yn y cyfnod y digwyddodd y digwyddiad trethadwy. Mae hyn ar yr amod bod yr asedau yn bodloni'r diffiniad o ased ac yn cwrdd â'r meini prawf ar gyfer eu cydnabod fel ased.

Heb fod yn drafodion trethiant – Asedau a reffeniw sy'n deillio o drafodion trosglwyddo sy'n cael eu cydnabod yn y cyfnod y mae'r trefniant trosglwyddo yn gyfrwymol. Nid yw gwasanaethau o fath arall yn cael eu cydnabod. Nid yw gwasanaethau mewn nwyddau yn cael eu cydnabod. Pan fydd trosglwyddiad yn ddarostyngedig i amodau, os heb eu cyflawni, y bydd yn ofynnol dychwelyd yr adnoddau trosglwyddo, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn cydnabod ei ymrwymiad nes bod yr amod yn cael ei gyflawni.

Sail y Mesur o Ddosbarthiadau Mawr o Refeniw o'r Trafodion Digyfnewid – Mae trethiant reffeniw yn cael ei fesur ar y gwerth nominal o arian parod ac arian parod cyfatebol. Mae asedau a reffeniw a gydnabuwyd o ganlyniad i drosglwyddo yn cael eu mesur yn ôl gwerth teg yr asedau a gydnabuwyd ar ddyddiad y gydnabyddiaeth:

- Mae asedau ariannol yn cael eu mesur yn ôl eu gwerth nominal oni bai bod gwerth arian yr amser yn berthnasol, ac yn yr achos yma mae gwerth presennol yn cael ei ddefnyddio, a gyfrifir gan ddefnyddio cyfradd ddisgownt sy'n adlewyrchu risg gynhenid dal yr ased; ac
- Os nad ydynt yn asedau ariannol maent yn cael eu mesur yn ôl eu gwerth teg, sy'n cael ei bennu drwy gyfeirio at werthoedd y farchnad weladwy neu drwy werthusiad annibynnol gan aelod o'r proffesiwn priso. Mae derbyniadau yn cael eu cydnabod pan fydd trefniant trosglwyddo rhwymol yn ei le ond nid yw arian parod neu asedau eraill wedi eu derbyn.

22. TAW

Nid yw'r Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr yn cynnwys TAW gan fod unrhyw dreth a gesglir yn cael ei dalu i Gyllid a Thollau EF ac mae unrhyw TAW sydd wedi ei dalu yn cael ei hawlio'n ôl ganddynt. Ceir treth gyda gwerth yn y Datganiad Incwm a Gwariant Hollgynhwysfawr dim ond os gellir ei gasglu.

23. Gwerth Teg

Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn mesur rhai o'i offerynnau ariannol yn ôl eu gwerth teg ar y dyddiad adrodd. Gwerth teg yw'r pris a fyddai'n cael ei dderbyn o ganlyniad i werthu ased neu'n cael ei dalu i drosglwyddo ymrwymiad mewn trafodyn trefnus rhwng y rhai sy'n cymryd rhan yn y farchnad a'r dyddiad mesur. Mae'r mesuriad gwerth teg yn cymryd bod y trafodyn i werthu'r ased neu drosglwyddo'r ddyled yn cymryd lle naill ai, yn y brif farchnad ar gyfer yr ased neu'r ddyled, neu yn absenoldeb prif farchnad, yn y farchnad fwyaf manteisiol ar gyfer yr ased neu'r ddyled. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn mesur gwerth teg ased neu ddyled gan ddefnyddio'r tybiaethau y byddai'r rhai sy'n ymwneud â'r farchnad yn eu defnyddio wrth brisio'r ased neu'r ddyled. Mae hyn gan gymryd bod y rhai sy'n ymwneud â'r farchnad yn gweithredu yn y modd mwyaf economaidd.

Rhestr o Derau

Polisiâu Cyfrifyddu

Dyma'r rheolau a'r codau ymarfer yr ydym yn eu defnyddio wrth baratoi'r cyfrifon.

Croniad a Blaendaliad

Swm sy'n cael ei gynnwys yn y cyfrifon terfynol ar gyfer incwm a gwariant sy'n berthnasol i'r cyfnod cyfrifo ond a fydd yn/sydd wedi cael ei dalu/ei dderbyn mewn cyfnod cyfrifyddu gwahanol.

Cyllideb

Datganiad o gynlluniau'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd mewn termau ariannol. Bydd y gyllideb yn cael ei pharatoi a'i chymeradwyo gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd cyn dechrau pob blwyddyn ariannol ac fe'i defnyddir er mwyn monitro'r gwir wariant yn ystod y flwyddyn.

Gwariant Cyfalaf

Gwariant ar asedau newydd neu ar wella asedau sydd eisoes yn bodoli er mwyn ymestyn eu bywydau defnyddiol neu fwyhau eu gwerth ar y farchnad.

Derbynebaw Cyfalaf

Enillion dim llai na £10,000 o werthu asedau sefydlog. Gellir eu defnyddio i ariannu gwariant cyfalaf newydd neu i dalu dyledion. Ni ellir eu defnyddio ar gyfer ariannu gwariant refeniw o ddydd i ddydd.

Dyledion/Asedau wrth Gefn

Mae'r rhain yn deillio o ddigwyddiadau yn y gorffennol sy'n ddibynnol ar ddigwyddiadau ansicr yn y dyfodol a'u hamseriad cyn y gellir eu cynnwys yn y cyfrifon.

Credydwyr

Symiau sy'n ddyledus gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ar 31 Mawrth am nwyddau a dderbyniwyd neu wasanaethau a roddwyd ond sydd heb gael eu talu.

Dyledwyr

Symiau sy'n ddyledus i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd sydd i'w casglu neu sydd heb eu talu ar 31 Mawrth.

Dibrisiant

Dyma'r golled yng ngwerth yr ased oherwydd oed, traul, dirywiad a diffyg defnydd.

Ariannu'r Cyfalaf yn Uniongyrchol o'r Refeniw

Cyfraniadau o'r refeniw i ariannu gwariant cyfalaf a thrwy hynny lleihau'r angen i fenthyl arian.

Cronfeydd wrth Gefn a Glustnodwyd

Dyma'r symiau a gedwir wrth gefn ar gyfer pwrpas penodol i dalu am ymrwymadau yn y dyfodol.

Gwerth Teg

Y swm y gallai'r ased gael ei gyfnewid amdano, neu gallai rhwymedigaeth gael ei setlo, rhwng cyfranogwyr y farchnad ar ddyddiad penodol.

Offerynnau Ariannol

Unrhyw gontract sy'n creu ased ariannol i un endid ac ymrwymadau ariannol, neu offeryn ecwiti i endid arall.

Safon Cyfrifyddu Ryngwladol (IAS)

Y Safonau ar gyfer paratoi a chyflwyno datganiadau ariannol a grëwyd gan y Pwyllgor Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol.

Safon Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS)

Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol, fel y'i cytunwyd gan broffesiwn cyfrifo'r DU a'r Bwrdd Safonau Cyfrifo. Mae'r rhain yn cynnwys Datganiadau o Arferion Cyfrifo'r Safonau (SSAPs).

Diffyg

Gostyngiad yng ngwerth ased sefydlog sy'n is na'r hyn a nodwyd ar y pryd ar y fantolen (gweler y polisiau cyfrifyddu).

Adnoddau Hylifol

Buddsoddiadau ased cyfredol sydd ar gael i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd heb amharu ar ei fusnes ac y gellir naill ai eu trosi'n rhwydd i symiau penodol o arian parod neu sy'n agos at y swm cario, neu sy'n masnachu mewn marchnad weithredol.

Darpariaeth Refeniw Sylfaenol

Y swm darbodus a ddarparwyd wedi ei osod yn erbyn benthyciadau dan y fframwaith ariannol.

Dyled Net

Benthyciadau'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd llai arian ac adnoddau hylifol.

Asedau Anghyfredol

Asedau diriaethol sydd o fudd i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'i wasanaethau dros gyfnod o flwyddyn neu fwy.

Cyfraddau Annomestig (NDR)

Dyma'r tâl a godir ar ddeiliaid adeiladau busnes i ariannu cyfran o wariant refeniw lleol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Heddlu. Mae'r swm yn cael ei osod gan y Llywodraeth ganolog trwy ddefnyddio'r lluosydd sy'n berthnasol i'r gwerthoedd trethiannol. Mae'r lluosydd yn gyson trwy Gymru a rhennir y cyfanswm a gesglir gan y Llywodraeth ganolog.

Asedau Anweithredol

Asedau sefydlog sydd gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ond sydd ddim yn cael eu meddiannu'n uniongyrchol na'u defnyddio na'u wrth gyflawni gwasanaethau.

Asedau Gweithredol

Asedau sefydlog sy'n cael eu dal a'u meddiannu neu eu defnyddio gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd wrth i'r gwasanaethau hynny y mae ganddo gyfrifoldeb statudol neu ddewisol amdanynt gael eu cyflwyno'n uniongyrchol.

Alldro

Incwm a gwariant presennol yn ystod y flwyddyn ariannol (yn hytrach na'r hyn oedd wedi'i gynnwys yn y gyllideb).

Menter Cyllid Breifat (PFI)

Cytundeb rhwng y sector preifat a'r sector cyhoeddus i ddarparu gwasanaethau cyhoeddus ar y cyd.

Praesept

Arian a godir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd drwy dreth y cyngor i dalu am wasanaethau.

Darpariaeth

Dyled lle rhoddir arian i'r neilltu pan gydnabyddir fod rhwymedigaeth i dalu ond gall yr amseru neu'r swm fod yn ansicr.

Bwrdd Benthyciadau Gwaith Cyhoeddus (PWLB) (rhan o Swyddfa Rheoli Dyledion y DU)

Asiantaeth y llywodraeth sy'n cynnig benthyciadau tymor hir i awdurdodau lleol ar gyfraddau llog sydd ond fymryn yn uwch na'r cyfraddau y gall y llywodraeth fenthyca arnynt.

Taliadau

Yr holl symiau a delir i unigolyn neu mae'n eu cael, ac mae'n cynnwys symiau treuliau (cyn belled â'u bod yn ôl gofynion treth incwm y DU) ac amcangyfrif o werth arian unrhyw fuddion eraill a dderbynnir gan weithiwr sydd ddim yn arian parod.

Cronfeydd wrth gefn

Arian a roddwyd o'r neilltu i dalu am wariant cyffredinol yn y dyfodol. Gall y rhain fod yn gronfeydd defnyddiadwy ac yn gronfeydd annefnyddadwy (cronfeydd sy'n cael eu cadw'n unol â thriniaethau cyfrifyddu).

Adbrisiant

Fe'i cynhelir er mwyn sicrhau bod asedau'n cael eu dangos yn gywir yn y cyfrifon a hynny ar werth teg.

Gwariant Refeniw

Gwariant ar eitemau dyddiol megis cyflogau, costau eiddo, trafnidiaeth a chyflenwadau a gwasanaethau.

Grant Cymorth Refeniw

Grant a delir gan y llywodraeth ganolog i gynnal gwariant refeniw'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Llithriant

Gwariant cyfalaf gohiriedig na gafodd ei gwblhau o fewn yr amserlen wreiddiol.

Benthyciadau â Chymorth

Cymeradwyaeth a roddir gan y Llywodraeth sy'n galluogi'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd fenthyg arian hyd at swm penodol er mwyn ariannu gwariant cyfalaf.

Benthyciadau Digymorth

Benthyciadau wedi'u trefnu dan y drefn cod darbodus sy'n cael eu hariannu o adnoddau cyffredinol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.

Derbynebau Cyfalaf Defnyddiadwy

Incwm a geir o werthu asedau sydd ar gael i ariannu gwariant cyfalaf.

Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-2023

Adran – 1 – Cefndir

- 1.1 Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn yn cwmpasu blwyddyn ariannol 2022/23. Mae'n ymestyn er mwyn adlewyrchu digwyddiadau o bwys sy'n ymestyn i'r cyfnod i lofnodi'r Datganiadau Cyfrifon ar 7 Rhagfyr 2023.
- 1.2 Mae llywodraethu yn ymwneud â sut mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn sicrhau eu bod yn gwneud y pethau iawn, yn y ffordd iawn, i'r bobl iawn, mewn modd amserol, cynhwysfawr, agored ac atebol. Mae'n cynnwys y systemau, y prosesau, y diwylliant, yr ymddygiad a'r gwerthoedd sy'n rheoli'r sefydliad a hefyd y gweithgareddau hynny y bydd y sefydliad yn ymgymryd â nhw er mwyn ymgysylltu â, a chael ei ddal yn atebol gan, y gymuned y mae'n ei gwasanaethu. Mae'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn ar ran y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn disgrifio sut y gall y sefydliad ddangos ei fod wedi cyflawni ei ddwy ddyletswydd statudol gyffredinol yn ystod 2022-2023:
  - Sicrhau gwasanaeth heddlu effeithiol ac effeithlon a
  - Bod yn atebol am y modd y maen nhw a'r rhai hynny sydd dan eu cyfarwyddyd a'u rheolaeth yn arfer eu swyddogaethau.
- 1.3 Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl drefniadau llywodraethu ar y cyd. Am y rheswm hwnnw felly mae llawer o'r rheolaethau'n gyffredin i'r ddwy gorfforaeth undyn. Barn bresennol y Prif Gwnstabl a'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd ydy bod y trosolwg ar y cyd hwn o lywodraethu sefydliadol yn parhau'r model mwyaf effeithlon ac effeithiol.
- 1.4 Fel rhan o'r trefniadau hyn, mae Bwrdd Llywodraethu ar y Cyd er mwyn sicrhau eu bod yn cyflawni eu cyfrifoldebau llywodraethu corfforaethol. Mae'r Bwrdd yn cael ei gadeirio gan Brif Swyddog Cyllid y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ac mae uwch swyddogion y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn bresennol. Diben y Bwrdd Cyd Lywodraethu, felly, ydy galluogi'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl er mwyn cyflawni'r cyfrifoldebau hyn drwy sicrhau bod strwythurau, prosesau a gweithdrefnau llywodraethu corfforaethol SCHTh a'r Heddlu yn gadarn, yn effeithlon ac yn effeithiol; cydymffurfio â'r holl ddeddfwriaeth, rheoliadau a chanllawiau perthnasol; ac yn adlewyrchu arfer gorau. Mae'r Bwrdd hefyd yn cynorthwyo'r broses o gasglu a dogfennu tystiolaeth er mwyn cynorthwyo creu'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn.
- 1.5 Mae'r heddlu'n adolygu effeithiolrwydd ei Lywodraethu bob blwyddyn. Yn ystod 2019-2020, comisiynwyd adolygiad llywodraethu sylweddol hefo'r gweithrediadau cysylltiedig wedi'u gweithredu erbyn mis Mawrth 2021. Digwyddodd adolygiad blynyddol dilynol yn 2021-22, gan adrodd i'r Bwrdd Cyd Lywodraethu ym mis Mehefin 2022. Arweiniodd hyn at fân newidiadau. Anogwyd adolygiad sylweddol pellach yn 2022-23 gyda'r canfyddiadau cychwynnol yn hysbys i'r Bwrdd Cyd Lywodraethu ym mis Mehefin 2023.
- 1.6 Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl Lawlyfr Llywodraethu sy'n cynnwys Cynllun Caniatâd, sydd wedi bod mewn lle ers 1 Ebrill 2014. Mae'n cael ei adolygu a'i ddiweddarau'n gyson, gan gael ei ddiwygio'n fwyaf diweddar ym mis Ebrill 2022 ac yn cael ei ail-gadarnhau ym mis Mai 2023 yn y Bwrdd Gweithredol Strategol. Nod y Cynllun ydy darparu trefniadau cywir ar gyfer rheoli gweithgarwch ar ran y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl. Mae ar y Comisiynydd ddyletswydd statudol a mandad etholiadol i sicrhau gwasanaeth heddlu effeithiol ac effeithlon ac i ddal y Prif Gwnstabl yn atebol ar ran y cyhoedd. Y Comisiynydd sy'n gyfrifol am blismona yn ei gyfanrwydd. Y Prif Gwnstabl sy'n gyfrifol am gyfarwyddyd a rheolaeth amhleidiol pob swyddog heddlu a staff o fewn yr heddlu mae'n ei arwain ac mae'n gyfrifol am gynnal Heddwch y Frenhines. Mae'r Prif Gwnstabl yn dal swydd o dan y Goron, ond fe'i penodir gan y Comisiynydd.
- 1.7 Mae'n ofynnol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl fod â Phrif Swyddogion Cyllid i ymgymryd â dyletswyddau adran 151 statudol. Mae Cydbwyllgor Archwilio (CA) wedi'i sefydlu. Diben y Pwyllgor ydy darparu cyngor annibynnol a gwneud argymhellion i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl parthed digonoldeb y fframwaith llywodraethu a rheoli risg, yr amgylchfyd rheoli mewnol ac adroddiadau

ariannol. Cytunwyd ar y Cylch Gorchwyl diweddaraf ar gyfer y cydbwyllgor archwilio yn adlewyrchu canllawiau CIPFA ym Mwrdd Gweithredol Strategol mis Mai 23.

- 1.8 Mae gan bob ardal heddlu Banel Heddlu a Throsedd i gefnogi arfer swyddogaethau'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn effeithiol, ac adolygu neu graffu ar benderfyniadau a wnaed, neu gamau eraill a gymerwyd, gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd mewn cysylltiad â chyflawni swyddogaethau'r Comisiynydd. Bydd hefyd yn ofynnol i'r Comisiynydd ymgynghori â'r Panel ar ei gynlluniau a'i gyllideb ar gyfer plismona, yn ogystal â lefel y dreth gyngor a phenodi Prif Gwnstabl, Prif Swyddog Gweithredol, Prif Swyddog Cyllid a'r Dirprwy Gomisiynydd Heddlu a Throsedd. Mae'r panel yn cynnwys deg cyngorydd lleol a thri aelod annibynnol a gyfetholwyd. Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy yw'r Awdurdod Cartref ar gyfer Panel Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru ac mae'n darparu'r gwasanaethau cefnogi gofynnol er mwyn gweithredu a chyflawni dyletswyddau'r Panel Heddlu a Throsedd.
- 1.9 Sefydlwyd strwythur gorchymyn ymateb Aur, Arian ac Efydd Covid-19 mewn blynyddoedd blaenorol. Roedd hyn mewn ymateb i'r argyfwng iechyd cyhoeddus o fewn yr Heddlu. Fe'i sefydlwyd yn rhanbarthol fel rhan o Fforwm Cadernid Lleol Gogledd Cymru gyda'r Grŵp Cydgysylltu Strategol (a oedd yn gyfrifol am arwain ar yr ymateb amlasiantaethol i Covid-19) sy'n cael ei gadeirio gan Bennaeth Aur yr Heddlu. Yn ystod 22-23, digomisiynwyd strwythurau llywodraethu ymroddedig hefo strwythurau Llywodraethu Busnes Fel Arfer a barhaodd yn y fan a'r lle gan roi'r trosolwg angenrheidiol. Yn ystod 2021-22, lleihaodd risgiau Covid-19 i sefyllfa ar ddiwedd y flwyddyn lle nad oedd risgiau ar y gofrestr risgiau Covid. Parhaodd hynny felly drwy gydol 2022-23 gan arwain at dynnu'r gofrestr. Mae gweithio hybrid bellach yn cael ei ystyried yn arferol o fewn y sefydliad. Mae adolygiadau o'i effeithiolrwydd i'w weld fel ag y byddent ar gyfer unrhyw faes Llywodraethu arall. Bu adolygiad o'i effeithiolrwydd yn 2022-23 hefo canfyddiadau lefel uchel yn hysbys i'r CA ym mis Medi 2023.
- 1.10 Bu asesiad annibynnol PEEL (effeithiolrwydd, effeithlonrwydd a chyfreithlondeb yr heddlu) HMICFRS ym mis Mehefin 2022 ac fe adroddwyd amdano ym mis Chwefror 2023. Bu Arolygon HMICFRS eraill yn ystod 2022-23 gan roi craffu annibynnol i'r Heddlu. Mae cynnydd Meysydd i'w Gwella'n cael eu hysbysu'n rheolaidd drwy'r strwythur Llywodraethu.
- 1.11 Nododd 2020-21 y flwyddyn gyntaf i'r heddlu gynnal hunanasesiad o ran Cod Ymarfer Rheoli Ariannol CIPFA (FM). Yn ystod 2021-22, gwnaeth yr Heddlu ymgymryd â hunanasesiad dilynol. Ailadroddwyd hyn yn 2022-23.
- 1.12 Gwnaeth gweithgarwch Rheoli Mewnol, yn bennaf ar ffurf rhaglen Archwilio Mewnol TIAA, symud ymlaen dros y flwyddyn. Cyflwynwyd Rhaglen Archwilio Blynyddol drwy fodel hybrid.
- 1.13 Yn ystod 2021-22, gwnaed gwaith ynghylch Cynllunio a Chadernid Parhad Busnes y tu hwnt i effaith benodol Covid-19. Parhaodd y gwaith hwn i symud ymlaen yn ystod 2022-23.

Adran 2 – Diben y Fframwaith Llywodraethu

- 2.1 Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn gyfrifol am sicrhau bod eu busnes yn cael ei gynnal yn unol â'r gyfraith a'r safonau priodol. Sicrheir bod arian cyhoeddus yn cael ei ddiogelu, y cedwir cyfrif cywir ohono ac y caiff ei ddefnyddio'n effeithiol, yn effeithlon ac yn ddarbodus. Mae arnynt ddyletswydd hefyd penderfynu ar sicrhau gwelliant parhaus yn y modd y caiff eu swyddogaethau eu harfer.
- 2.2 Wrth gyflawni eu cyfrifoldebau cyffredinol, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl hefyd yn gyfrifol am sefydlu trefniadau priodol ar gyfer llywodraethu eu busnes a'u cynorthwyo nhw arfer eu swyddogaethau, sy'n cynnwys sicrhau bod system reoli fewnol gadarn yn cael ei chynnal trwy gydol y flwyddyn a bod trefniadau yn eu lle er mwyn rheoli risg. Mae'r trefniadau ar gyfer rheolaeth ariannol yn cydymffurfio'n bennaf â gofynion llywodraethu cyhoeddiad CIPFA [the Role of Chief Financial Officers in Policing](#) a [Chod Ymarfer Rheolaeth Ariannol y Swyddfa Gartref](#) ar gyfer Heddluoedd Cymru a Lloegr ac Awdurdodau Tân ac Achub a grëwyd o dan Adran 4A Deddf Gwasanaethau Tân ac Achub 2004 (diwygiwyd yn 2018).

- 2.3 Mae'r fframwaith llywodraethu yn cynnwys y systemau a phrosesau, diwylliant a gwerthoedd sy'n cyfarwyddo a rheoli'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl. Mae hefyd yn cynnwys gweithgarwch y mae'n atebol iddo, yn ymgysylltu ag o ac arwain ei gymunedau ag o. ac ymgysylltu hefo'r gymuned. Mae'r fframwaith yn galluogi'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl fonitro cyflawniad yr amcanion strategol ac ystyried a ydy'r amcanion hynny wedi arwain at gyflawni gwasanaethau priodol a chost effeithiol ac wedi cyflawni gwerth am arian.
- 2.4 Mae'r system reoli fewnol yn rhan arwyddocaol o'r fframwaith hwnnw sydd wedi ei gynllunio er mwyn rheoli risg at lefel resymol a rhagweledol. Ni all atal yn gyfan gwbl y risg o fethu â chyflawni polisiau, nodau ac amcanion; ni all ond darparu sicrwydd rhesymol, nid diamod, o effeithiolrwydd. Mae'r system o reolaeth fewnol yn seiliedig ar broses barhaus sydd wedi'i dylunio i adnabod a blaenoriaethu'r risgiau o safbwynt cyflawniad nodau ac amcanion y sefydliad ac i werthuso pa mor debygol yw hi y bydd y risgiau hynny'n troi'n realiti a beth fyddai eu heffeithiau, a'u rheoli'n effeithiol, yn effeithlon ac yn economaidd.

Adran 3 – Y Fframwaith Llywodraethu

- 3.0.1 Mae'r fframwaith llywodraethu wedi bod yn ei le drwy gydol y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2023 a hyd at gymeradwyaeth y Datganiad Cyfrifon. Mae strwythur Llywodraethu lefel uchel yr heddlu wedi'i amlinellu yn Atodiad A. Mae'r strwythur llywodraethu y mae'r heddlu'n trosglwyddo iddo (yn dilyn yr adolygiad llywodraethu diweddar) i'w weld ar wahân.
- 3.0.2 Mae Cod Llywodraethu Corfforaethol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn gydnaws ag egwyddorion Fframwaith CIPFA/SOLACE: Cyflwyno Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol a ddiweddarwyd yn 2016 ac sydd hefyd yn diwallu gofynion Rheoliadau Cyfrifon ac Archwilio (Cymru) 2014 fel y'i newidiwyd, mewn perthynas â datganiad o reolaeth fewnol â chyhoeddiad y Datganiad Llywodraethu Blynyddol. Mae'r Fframwaith CIPFA/SOLACE: Cyflwyno Llywodraethu Da mewn Llywodraeth Leol yn gosod saith egwyddor o lywodraethu da sy'n gweithredu fel sylfaen i drefniadau llywodraethu effeithiol er mwyn sicrhau bod y deilliannau a fwriadwyd ar gyfer rhanddeiliaid yn cael eu diffinio a'u cyflawni
- 3.0.3 Manylir trefniadau penodol i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl o fewn y saith egwyddor isod:

Mae'r adrannau sy'n dilyn, yn adolygu'r trefniadau sydd ar waith ar draws yr heddlu a'u digonolrwydd, gan groesgyfeirio'r adrannau a amlinellir ar y diagram uchod.

Adran 3.1 – Moeseg ac Uniondeb

- 3.1.1 Roedd 2022-23 yn flwyddyn arall o graffu cyhoeddus sylweddol o ran Moeseg ac Uniondeb i bob heddlu yng Nghymru a Lloegr. Roedd y materion hyn yn ymddangos yn rheolaidd ar agenda cyfarfodydd strategol o fewn strwythur Llywodraethu'r heddlu. Yn ystod y flwyddyn, gwnaeth yr heddlu gynyddu lefelau buddsoddi yn ei Adran Safonau Proffesiynol gan gydnabod yr angen am dwf yn 2022-23. Dyrannwyd adnoddau ychwanegol hefyd er mwyn cynorthwyo Fetio.
- 3.1.2 Yn ystod 2022-23, cafodd pob heddlu'r gorchwyl o wirio eu swyddogion a'u staff o ran cronfeydd data cenedlaethol yr heddlu yn sgil achos David Carrick. Cwblhaodd Heddlu Gogledd Cymru ei wiriad yn ystod y flwyddyn, hefo'r adran Safonau Proffesiynol gan arwain y gweithgarwch dilynol ar gyfer yr heddlu.
- 3.1.3 Mae prosesau corfforaethol mewn lle er mwyn cynorthwyo egwyddorion craidd moeseg a gonestrwydd megis Protocol Plismona 2011 sy'n gofyn i bawb yn y sefydliad lynu at saith egwyddor bywyd cyhoeddus (egwyddorion Nolan). Yn ogystal, mae Cod Ymarfer Rheolaeth Ariannol y Swyddfa Gartref yn gofyn i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl sicrhau bod llywodraethu da wedi'i fewnosod o fewn y sefydliadau ac mae Cod Moeseg y Coleg Plismona yn gosod y safonau ymddygiad a ddisgwyllir ar gyfer pawb sy'n gweithio ym maes plismona.
- 3.1.4 Mae'r Cod Moeseg hwn a grëwyd gan y Coleg Plismona yn disgrifio'r egwyddorion mae disgwyl i bob aelod o'r proffesiwn plismona yng Nghymru a Lloegr eu cynnal a'r safonau ymddygiad mae disgwyl iddyn nhw eu bodloni.
- 3.1.5 Os oes toriadau i'r Cod Moeseg neu'r Safonau Ymddygiad Proffesiynol, mae dyletswydd gadarnhaol hysbysu'r materion hyn. Mae gan yr Heddlu adran Safonau Proffesiynol sy'n derbyn adroddiadau o'r fath. Mae'n sicrhau eu bod yn cael eu hymchwilio'n briodol ac yn unol â Rheoliadau'r Heddlu.
- 3.1.6 Mae Cod Ymddygiad y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a Chod Moeseg y Prif Gwnstabl yn ategu'r safonau ymddygiad disgwylledig. Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl bolisiau a gweithdrefnau a rheoliadau mewn lle sy'n cydymffurfio â'r gyfraith ac yn cyd-fynd â'r safonau moeseg priodol a safonau ymddygiad proffesiynol. Mae ystyriaethau moesegol yn rhan o unrhyw benderfyniadau busnes a wneir ac fe'u gosodir o fewn polisiau gweithredol o fewn y ddau sefydliad.
- 3.1.7 Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl Bolisi Gwrth Dwyll a Llygredigaeth a threfniadau chwythu chwiban mewn lle sy'n rheoli'r risg o dwyll a llygredigaeth yn effeithiol. Cynhelir a diweddarir prosesau ar gyfer datgan diddordeb a chofrestrefydd ar gyfer rhoddion a lletygarwch yn ôl yr angen.

- 3.1.8 Gwnaeth y Cydbwyllgor Archwilio a'r Panel Heddlu a Throsedd ryddhau holl swyddogaethau'n llawn yn y cyhoeddiad CIPFA perthnasol ar gyfer Cydbwyllgorau Archwilio. Mae Cylch Gorchwyl y Cydbwyllgor Archwilio i'w weld ar wefan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd.
- 3.1.9 Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd weithdrefnau mewn lle ar gyfer derbyn adborth am blismona yng Ngogledd Cymru, a phenderfyniadau a wneir gan neu ar ran y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'i swyddogion. Mae ganddo hefyd weithdrefnau mewn lle ar gyfer trin cwynion am y Prif Gwnstabl. Yn ogystal, mae'r Panel Heddlu a Throsedd yn cyflawni eu dyletswyddau o ran cwynion a wneir am y Comisiynydd Heddlu a Throsedd fel yr amlinellir yn Neddf Diwygio'r Heddlu a Chyfrifoldeb Cymdeithasol.
- 3.1.10 Er mwyn sicrhau bod materion moesegol a phenblethau sy'n digwydd ar bob lefel yn cael eu hystyried a'u trafod yn briodol, mae Strwythur Llywodraethu'r Heddlu yn cynnwys Pwyllgor Moeseg gyda gwahoddiad agored i Swyddfa'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd fod yn bresennol. Gellir cyflwyno cyfyng-gyngor moesegol yn ddiennw drwy safle Mewnwyd yr Heddlu neu drwy e-bost a chyhoeddir crynodeb o ganfyddiadau'r Pwyllgor ar safle Mewnwyd yr Heddlu ochr yn ochr â chael eu hadrodd i Uwch Reolwyr drwy'r strwythurau Llywodraethu i'w hystyried a'u myfyrio ymhellach yn ôl y gofyn. Yn ystod 2022-23, cydlynwyd gwaith y Pwyllgor Moeseg gan gadeirydd annibynnol. Oherwydd bod y cadeirydd blaenorol wedi ildio'r sedd, penodwyd cadeirydd annibynnol newydd ym mis Hydref 2023. Mae adroddiad blynyddol y CA yn cynnwys sylw ar waith y pwyllgor moeseg. Mae datblygu gwaith y Cydbwyllgor er mwyn cynorthwyo'r maes hwn yn parhau'n ganolbwynt yn ei gynllun ymlaen.

Adran 3.2 – Didwylledd ac Ymgysylltiad Rhanddeiliaid

- 3.2.1 Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn hyrwyddo diwylliant agored a thryloyw ar draws y sefydliad er mwyn sicrhau bod gwasanaethau'n bodloni gofynion pobl. Mae holl bapurau a chofnodion cyfarfodydd cyhoeddus yn cael eu cyhoeddi ar y wefan ynghyd ag unrhyw benderfyniadau a wneir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Hysbysir penderfyniadau i'r Panel Heddlu a Throsedd hefyd. Derbyniodd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd wobr tryloywder CoPaCC (Cymharu Comisiynwyr Heddlu a Throsedd) am bum mlynedd yn olynol gyda'r dystysgrif olaf wedi'i rhoi ym mis Awst 2021. Tra nad ydy'r asesiad a'r dyfarniad hwn bellach ar gael, mae SCHTh yn parhau cael trefniadau mewn lle er mwyn asesu tryloywder cyhoeddi.
- 3.2.2 Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn cyhoeddi gwybodaeth yn rheolaidd ar waith a chyflawniadau'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl a bodlonwydd defnyddwyr, gan gynnwys cyhoeddi Cynllun Heddlu a Throsedd ac Adroddiad Blynyddol. Mae'r heddlu'n cyhoeddi diweddariadau uniongyrchol rheolaidd drwy ei sianelau cymdeithasol a digidol. Mae hyn yn cynnwys Twitter, Facebook, Instagram a LinkedIn. Mae'n cynnig ymgysylltu drwy Rhybudd Cymunedol Gogledd Cymru sef gwasanaeth negeseuo cymunedol am ddim i bobl sy'n byw, yn gweithio ac yn ymweld â Gogledd Cymru.
- 3.2.3 Yn ystod 2022-23, cynhaliodd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ymarfer ymgynghoriad cyllideb ar draws y rhanbarth gan gymryd ystod o gamau er mwyn cynyddu ymgysylltu o ran unrhyw gynnydd arfaethedig yn braesept ar gyfer 2023/24. Hysbysebwyd am yr ymarfer ymgynghori ar draws ystod o gyfryngau ac roedd yn cynnwys gallu ymgysylltu ar flaenoriaethau'r CHTh.
- 3.2.4 Mae'r Heddlu'n ymgysylltu hefo Grŵp Ymgynghori Annibynnol sy'n grŵp o aelodau cymunedol annibynnol sy'n gweithredu fel cyfaill beirniadol i Heddlu Gogledd Cymru ar faterion Cydraddoldeb ac Amrywiaeth.
- 3.2.5 Mae'r Heddlu'n mesur bodlonwydd defnyddwyr y gwasanaeth gan ddefnyddio arolygon dioddefwyr. Mae hefyd yn edrych dros hyder y cyhoedd drwy fonitro ei ganlyniadau drwy Arolwg Trosedd Cymru a Lloegr. Ar ben hyn, mae Heddlu Gogledd Cymru yn ymgymryd â'i arolwg canfyddiadau cyhoeddus ynghyd â chynorthwyo dealltwriaeth ar faterion hyder a bodlonwydd y cyhoedd.
- 3.2.6 Mae strategaeth ymgynghori ac ymgysylltu mewn lle er mwyn sicrhau bod ein gwasanaethau'n ymatebol i faterion sy'n cael eu codi. Rydym yn cynnal arolygon yn rheolaidd i fwydo gwybodaeth i ddarpariaeth ein

gwasanaeth ac i gynorthwyo i ddatblygu ein blaenoriaethau a'n hamcanion. Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl brosesau ymgynghori mewnol ac allanol mewn lle a ddefnyddir i fwydo gwybodaeth ac i wella gwasanaethau.

- 3.2.7 Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn gweithio mewn partneriaeth ac mewn cydweithrediad â sefydliadau eraill er mwyn cyflawni amcanion cytûn. Maent yn sicrhau bod gwasanaethau'n cael eu darparu'n effeithiol ac yn bodloni gofynion y sefydliadau. Caiff trefniadau partneriaeth a chydweithredu sydd ar waith eu monitro a'u hadolygu'n gyson er mwyn sicrhau bod perfformiad yn cael ei gyflawni a bod amcanion yn cael eu cyflawni a bod ymgysylltu â rhanddeiliaid hefyd yn nodweddiadol o'n proses recriwtio ar gyfer swyddi uwch. Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn mynychu pwyllgorau craffu awdurdodau lleol yn aml.
- 3.2.8 Mae gennym swyddogaeth graffu, wedi'i hategu gan dystiolaeth a dadansoddiad data, er mwyn herio'r rhai sy'n gwneud penderfyniadau mewn modd adeiladol, gan gynnwys y rhai hynny sy'n gweithio mewn partneriaeth â'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl. Mae'r holl benderfyniadau allweddol a wneir yn cynnwys effaith ariannol, effaith gyfreithiol, effaith ar gydraddoldeb ac asesiad risg gyda'r strwythurau Llywodraethu ar waith gan ddarparu amlygrwydd o'u cylch. Roedd hyn yn parhau i fod yn wir yn ystod 2022-23.
- 3.2.9 Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn mynychu pwyllgorau craffu awdurdodau lleol yn aml.
- 3.2.10 Mae'r Cydbwyllgor Archwilio yn craffu ymhellach. Mae'n rhoi ffocws annibynnol a lefel uchel ar y trefniadau archwilio, sicrwydd ac adrodd sy'n sail i lywodraethu da a safonau ariannol gyda phapurau pwyllgor yn cael eu cyhoeddi ar wefan y Comisiynydd. Yn ystod 2022-23, mae wedi parhau darparu craffu a herio annibynnol mewn nifer o feysydd gan gynnwys sylw parhaus ar ddatblygu eglurder ein datganiadau ariannol; tryloywder o ran ein sefyllfa ariannol a chyflawni rhaglen gyfalaf yr heddlu; gweithredu rheoli risgiau corfforaethol allweddol ac o ran i ffrydiau gwaith Digidol a Thechnoleg parhaus yr Heddlu.
- 3.2.11 Nodir meysydd o dan sylw pellach yn adroddiad blynyddol y Cydbwyllgor Archwilio sy'n cael ei gyhoeddi'n flynyddol ar wefan y CHT.
- 3.2.12 Swydd Prif Weithredwr i'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yw rôl y Swyddog Monitro ac mae trefniadau er mwyn cofnodi unrhyw gyngor proffesiynol angenrheidiol ar gyfer meysydd arbenigol. Yn ogystal, gwnaeth Prif Swyddogion Ariannol y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl gydymffurfio â datganiad CIPFA sef 'the Role of the Chief Financial Officer in Policing'.

Adran 3.3 – Diffinio Canlyniadau

- 3.3.1 Bydd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl, fel rhan o'r broses cynllunio strategol, yn datblygu strategaethau a chynlluniau ysbrydoledig sy'n canolbwyntio ar ddeilliannau, sy'n gynaliadwy ac yn ystyried lefel yr adnoddau angenrheidiol i'w cyflawni'n ddigonol.
- 3.3.2 Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn gosod yr amcanion heddlu a throsedd ac mae'r rhain yn cael eu cynnwys yn y Cynllun Heddlu a Throsedd. Mae'r Cynllun Heddlu a Throsedd wedi ei drosglwyddo i'r cyhoedd trwy'r wefan a thrwy nifer o weithgareddau ymgysylltu. Ceir crynodeb cyflawni yn y daflen treth gyngor a anfonwyd i bob cartref, naill ai ar ffurf electronig neu drwy'r post. Rhoddir darn isod:

MY VISION

North Wales communities are safe, victims and vulnerable people feel supported, crime and reoffending are low, and people have confidence in policing and the criminal justice system

MY PRIORITIES

DELIVERING SAFER NEIGHBOURHOODS

- Tackle and prevent rural and wildlife crime
- Improve the efficiency and effectiveness of police officers and police staff
- Improve Road safety

SUPPORTING VICTIMS AND COMMUNITIES

- Tackle and prevent domestic abuse and sexual violence
- Safeguard vulnerable people including children
- Tackle and prevent cybercrime
- Establish a victims panel
- Tackle and prevent Hate Crime

FAIR AND EFFECTIVE CRIMINAL JUSTICE SYSTEM

- Introduce a North Wales Female Offender Strategy
- Increase the use of Restorative Justice
- Support and protect children and young people and divert them away from the Criminal Justice System
- Address the root causes of offending and support the rehabilitation of people who have offended

3

- 3.3.3 Datblygwyd amcanion, blaenoriaethau ac opsiynau ariannol yr heddlu a throstedd o weledigaeth y Comisiynydd Heddlu a Throstedd a dadansoddiad ar y cyd o'r canlynol: Asesiad o'r trostedd a'r lefel gwasanaeth sy'n ofynnol; Ymgynghoriad gyda phobl leol; Ymgynghoriad gyda phartneriaid; Ymgynghoriad rhwng y Comisiynydd Heddlu a Throstedd a'r Prif Gwnstabl; Canfyddiadau archwiliad allanol ac adolygiadau gan asesiadau risg Swyddfa Archwilio Cymru a HMCIFRS.
- 3.3.4 Caiff amcanion heddlu a throstedd y Comisiynydd Heddlu a Throstedd eu cyfeirio a'u cyflawni gan y Prif Gwnstabl, ac yn ei dro, gan y Bwrdd Cynllunio Strategol (SMB) yn ystod y flwyddyn. Dyrennir adnoddau yn erbyn y cynllun fel rhan o broses gynllunio strategol flynyddol yr Heddlu. Mae'n ystyried gofynion galw ac adnoddau yn erbyn pob ardal gan ystyried asesiadau galw manwl (drwy Ddatganiad Rheoli'r Heddlu). Arweiniodd y broses gydlynol hon am gynllunio strategol a thymor canolig at gyllideb 2022/23 yn cael ei gosod hefo cynnydd yn y dreth gyngor o £11.25 y flwyddyn ar gyfer eiddo cyfatebol Band D. Defnyddiwyd y cynnydd er mwyn buddsoddi a gwella gwasanaethau Gogledd Cymru. Cefnogwyd cynnig y CHTh gan y Panel Heddlu a Throstedd. Roedd yn seiliedig ar nodi arbedion er mwyn mantoli'r gyllideb wrth hefyd cynyddu niferoedd Swyddogion oherwydd cyllid y Llywodraeth ar gyfer Ymgyrch Uplift.
- 3.3.5 Mae'r Heddlu'n monitro cyflawniad o ran defnyddio ei fframwaith Cerdyn Sgorio Cytbwys gydag adrodd wrth uwch reolwyr, y Prif Swyddogion a'r CHTh yn rheolaidd. Caiff cyflawniad y Comisiynydd ei fonitro a'i hysbysu o fewn yr Adroddiad Blynyddol, y Datganiad o Gyfrifon a'r Cynllun Ariannol Tymor Canolig yn ei dro.
- 3.3.6 Y Bwrdd Gweithredol Strategol (SEB) ydy'r fforwm cyhoeddus ar gyfer craffu'r Prif Gwnstabl gan y Comisiynydd Heddlu a Throstedd ac mae cofnodion gweithredu pob cyfarfod yn cael eu cyhoeddi. Mae swyddogaethau ychwanegol y Bwrdd yn cynnwys:
- Gwneud penderfyniadau fel bo'r angen gan y Cynllun Llywodraethu, i'w cymryd ar y cyd gyda'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl; a
  - Datblygu cynigion ar gyfer cyflawni amcanion heddlu a throstedd y Comisiynydd fel y nodir yn y Cynllun
- 3.3.7 Mae'r Bwrdd Gweithredol Strategol (SEB) a'r Bwrdd Rheoli Strategol (SMB) yn craffu ar gyflawniad gweithredol ac ariannol, cyflawni gwasanaeth a chyflawni'r amcanion heddlu a throstedd. Mae rhaglen ar gyfer cyflawni cynlluniau mewn lle trwy'r Bwrdd Cynllunio Strategol (SMB). Mae'r byrddau hyn wedi parhau cyfarfod ar yr amllder arferol ar gyfer 2022-23 hefo cyfarfodydd yn cael eu cynnal o bell gan ddefnyddio technoleg briodol er mwyn sicrhau eu bod yn digwydd. Mae'r Panel Heddlu a Throstedd yna'n craffu gwaith y CHTh o gyflawni'r Cynllun Heddlu a Throstedd.

Adran 3.4 – Pennu Ymyriadau

- 3.4.1 Er mwyn sicrhau ein bod yn cyflawni'r deilliannau a fwriadwyd yn y modd gorau posibl, bydd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn sicrhau bod trefniadau digonol mewn lle er mwyn darparu gwasanaethau sy'n dangos effeithlonrwydd a gwerth am arian.
- 3.4.2 Cynhelir cynlluniau adnoddau manwl yn flynyddol ac maent yn cael eu cyhoeddi yn y Cynllun Ariannol Tymor Canolig. Mae'r risg hwn yn asesu gofynion adnoddau yn seiliedig ar ragdybiaethau priodol er mwyn galluogi'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl er mwyn blaenoriaethu galwadau cystadleuol am wasanaethau.
- 3.4.3 Mae'r cylch cynllunio strategol a gweithredol blynyddol yn ystyried y lefel ddisgwyliedig o adnoddau sy'n ofynnol ac yn nodi lle mae angen arbedion, gostyngiadau a thwf. Mae Datganiad Rheoli'r Heddlu, sy'n ystyried y galw mae'r heddlu'n ei wynebu rŵan ac yn y dyfodol ac asesiadau risg sy'n defnyddio Rheoli Risg mewn Gorfodi'r Gyfraith (MORILE) yn cael eu hystyried hefyd. Mae'r cynlluniau ariannol o ganlyniad yn cael eu monitro drwy'r Bwrdd Rheoli Strategol sy'n cael ei gadeirio gan y Prif Gwnstabl.
- 3.4.4 Ynghyd â sefydlu cyllidebau'r refeniw, mae'r broses cynllunio blynyddol hefyd yn cynnwys adolygiad o raglen Cyfalaf yr Heddlu. Mae'n rhoi'r sail ar gyfer Strategaeth Gyfalaf yr Heddlu ar gyfer adolygiad dilynol gan y Cydbwyllgor Archwilio. Mae byrddau rhaglen a phrosiect mewn lle sy'n monitro gweithredu a chyflawni'r the mentrau a chynlluniau a gytunwyd. Sefydlir y rhain er mwyn cynorthwyo penderfyniadau cadarn er mwyn cyflawni'r canlyniadau gofynnol gyda rhaglenni fel Trawsnewid Digidol a Thrawsnewid y Gweithlu yn hanfodol er mwyn cyflawni strategaethau sefydliadol yn gyffredinol. Mae gwneud penderfyniadau wedi'i ddatganoli er mwyn galluogi gweithrediad hyblyg ac ymatebol a gwell deilliannau. Caiff atebolrwydd ei gyflawni drwy'r strwythur a'r prosesau llywodraethu sydd ar waith. Mae camau gweithredu a phenderfyniadau wedi'u cofnodi'n glir mewn cyfarfodydd ac a symudwyd ymlaen yn ystod 2022-23.
- 3.4.5 Ar ben y broses Cynllunio Strategol creiddiol, lansiodd y Prif Gwnstabl y Rhaglen Optimeiddio ar gyfer yr Heddlu. Mae'r rhaglen hon yn cynnwys edrych dros fodel gweithredu a phrosesau'r Heddlu hefo'r bwriad o gymhell cyflawniad gweithredol, cynhyrchiant ac effeithlonrwydd yr heddlu. Bydd yn parhau datblygu ei allbynnau i 2023-24.
- 3.4.6 Mae'r Uned Cynllunio Strategol yn adran sy'n ymgymryd â dadansoddi, ymchwilio a gwella a gwerthuso gweithgarwch ar draws y sefydliad. Mae ei allbynnau'n cynorthwyo hysbysu strategol, gweithredol, corfforaethol a chyflawniad. Mae hyn yn caniatáu mwy o ddadansoddi cadarn i'w ymgymryd ar unrhyw ran o'r sefydliad drwy ddefnyddio technegol amrywiol er mwyn cynorthwyo gwneud penderfyniadau tactegol a strategol a chynorthwyo technegau datrys problemau.

Adran 3.5 – Datblygu Arweinyddiaeth

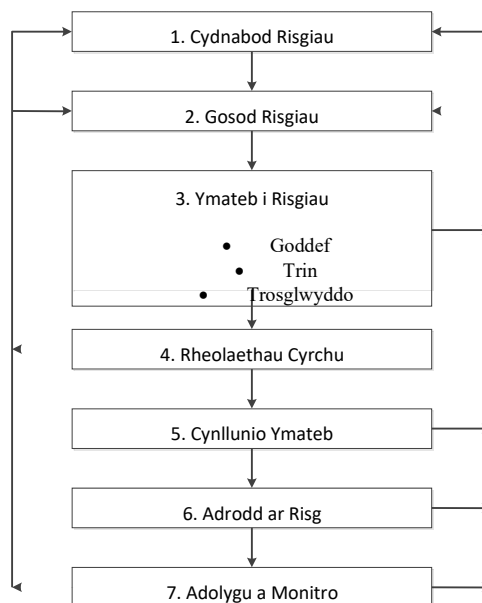
- 3.5.1 Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl strwythurau a rolau penodol o fewn y sefydliadau er mwyn galluogi arweinyddiaeth effeithiol. Caiff yn ei gefnogi gan y Canllaw Llywodraethu sy'n amlinellu'r rolau a'r cyfrifoldebau ac sy'n hanfodol er mwyn galluogi'r strategaethau a'r cynlluniau sydd mewn lle i gael eu gweithredu.
- 3.5.2 Mae cynllun caniatâd cytûn mewn lle sy'n ffurfioli swyddogaethau a dirprwyo rhwng y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl. Yn ei dro, mae Cynllun Dirprwyo o'r Prif Gwnstabl i Brif Swyddogion. Yn eu tro, ceir llythyrau dirprwyo yn amlinellu'r cyfrifoldebau ariannol sy'n cael eu datganoli i rolau penodol gan eu grymuso nhw wneud penderfyniadau'n briodol.
- 3.5.3 Ein pobl yw ein buddsoddiad mwyaf. Rydym yn sicrhau bod rhaglenni hyfforddi a datblygu aelodau a swyddogion ar gael er mwyn cadw gwybodaeth yn gyfredol, gan gynnwys unrhyw ofynion datblygiad

proffesiynol. Mae ein prosesau recriwtio a chynllunio olyniaeth yn sicrhau ein bod yn penodi'r bobl iawn gyda'r sgiliau iawn i rolau o fewn y sefydliad. Roedd canolbwyntio ar ein cynnig lles, dysgu a datblygu i'n pobl yn parhau yn faes canolbwyntio allweddol yn ystod 2022-23.

- 3.5.4 Yn ystod y flwyddyn, dechreuodd yr Heddlu ei gwrs Arweinyddiaeth Gefnogol. Mae hwn yn gwrs arweinyddiaeth wedi'i gyflwyno hefo mewnbwn gan Brifysgol Durham, sydd hefo'r nod o ddatblygu diwylliannau cynhwysol a chynorthwyol sy'n cynorthwyo cymell cynhyrchiant. Mae hwn yn gwrs gorfodol wedi'i anelu at oruchwylwyr a fydd yn parhau i flynyddoedd ariannol y dyfodol. Parhaodd yr heddlu ei weithgarwch o ran Mentora Hyfforddiant a Chronfeydd wrth Gefn.
- 3.5.5 Mae telerau ac amodau a bennir yn genedlaethol yn bodoli ar gyfer swyddogion a staff sydd â graddfeydd cyflog y cytunwyd arnynt a system gwerthuso swyddi ac mae gennym fframwaith rheoli perfformiad y mae'r Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl yn ei ddefnyddio er mwyn asesu cyflawniad a mynd i'r afael ag unrhyw welliannau sydd eu hangen.
- 3.5.6 Mae gan yr Heddlu broses ADP electronig. Yn ystod 2022-23, cafodd y lefelau cwblhau eu monitro a'u hadrodd drwy'r strwythurau llywodraethu. Mae cwblhau ADP bellach yn gysylltiedig hefo'r Safonau Cynnydd Cyflog sy'n un o'r nifer o ffrydiau gwaith sy'n rhan o weithgarwch diwygio cyflog cenedlaethol.

Adran 3.6 – Rheoli Risgiau a Monitro Cyflawniad

- 3.6.1 Mae rheoli risg a rheolaeth fewnol yn rhan hanfodol o'r system rheoli cyflawniad o fewn y ddau sefydliad. Mae'r broses rheoli risg yn gosod sylfaen i'r trefniadau rheolaeth ariannol a'r prosesau llywodraethu. Mae'n hanfodol ar gyfer cyflawni'r deilliannau a fwriedir ac yn cynorthwyo ein gweledigaeth ar gyfer Gogledd Cymru fwy diogel.
- 3.6.2 Mae'r isod yn cynrychioli'r 7R a'r 4T rheoli risg fel y nodir yn yr ISO31000. Parhaodd trefniadau risg HGC ddilyn y model hwn yn 2022-23.

- 3.6.3 Parhaodd gosod diwylliant rheoli risg ar draws y sefydliad ar bob lefel gael ei ddatblygu a'i ychwanegu yn ystod 2022-23. Mae cofrestrau risg corfforaethol ac ar gyfer meysydd unigol sy'n cael eu hadolygu a'u diweddarau'n rheolaidd a'u hadrodd yn ôl i bwyllgorau a byrddau ar draws y sefydliad. Mae rheoli risg yn eitem reolaidd ar yr agenda ar bob bwrdd allweddol ar draws yr Heddlu.
- 3.6.4 Mae ein cynlluniau, ein prosesau a'n polisïau yn cael eu llunio gan roi sylw dyledus i'r risgiau a nodwyd, gyda Datganiad Rheoli'r Heddlu yn cael ei ysbrydoli drwy asesiad MORILE ar gyfer pob maes o'r heddlu.

Goruchwylir y maes yn bennaf gan y Bwrdd Sicrwydd. Mae fframwaith partneriaeth mewn lle er mwyn sicrhau bod unrhyw bartneriaethau'n cael eu rheoli'n briodol gan gynnwys rheoli risg.

- 3.6.5 Mae'r risgiau strategol a'r Mae risgiau strategol a'r broses rheoli risg yn cael eu goruchwyllo a'u monitro gan y Cydbwyllgor Archwilio. Gall aelodau'r Cydbwyllgor Archwilio adolygu pob risg er mwyn sicrhau tryloywder sicrhau thryloywder Parhaodd y Cydbwyllgor Archwilio roi her a chymorth er mwyn gwella ein prosesau rheoli risg yn ystod 2022-2023. Cynhaliwyd gweithdy ar gyfer aelodau yn ystod y flwyddyn er mwyn sicrhau dealltwriaeth a rennir. Edrychwyd dros a diwygiwyd y ddogfen Parodrwydd Risg lle mae'n briodol ar gyfer 2022-23. Cytunwyd yng nghyfarfod Uwch Dîm Arweinyddiaeth y Prif Gwnstabl.
- 3.6.6 Mae'r rhaglen waith ar gyfer edrych dros y risgiau hyn yn cael ei datblygu ar y cyd gyda'r cydbwyllgor archwilio er mwyn sicrhau ei fod yn rhoi'r sicrwydd priodol angenrheidiol. Yn ystod 2022-23, mae nifer o adroddiadau at wraidd y mater wedi'u gwneud er mwyn craffu ar benderfyniadau allweddol a chatau rheoli sy'n cael eu cymryd mewn perthynas â risgiau corfforaethol yr Heddlu. Roedd y rhain yn y meysydd canlynol: Rhaglen Gyfalaf, Iechyd a Diogelwch, Strategaeth Cyrchu TGCh, Trawsnewidiad Digidol, Rhaglen NEP a digonoldeb cyllid ariannol.
- 3.6.7 Mae'r Heddlu wedi sefydlu prosesau a llywodraethu mewn lle er mwyn sicrhau mai Uniondeb Data Trosedd ydy pwnc adolygiad parhaus llym. Mae hyn er mwyn sicrhau fod trosedd a digwyddiadau'n cael eu cofnodi'n gywir. Mae hwn yn destun craffu HMICFRS fel sy'n briodol. Rhennir diweddariadau ar Feysydd HMICFRS i'w gwella hefyd hefo'r Cydbwyllgor Archwilio.
- 3.6.8 Mae Archwilio Mewnol yn asesu digonoldeb ein rheoliadau mewnol ac yn adrodd yn llawn i'r Cydbwyllgor Archwilio annibynnol. Mae archwiliad mewnol ac allanol wedi archwilio ac adrodd ar gydymffurfiaeth â rheoliadau perthnasol a rheolaethau mewnol.
- 3.6.9 Mae'r Bwrdd Gweithredol Strategol a gadeirir gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Bwrdd Rheoli Strategol o dan gadeiryddiaeth y Prif Gwnstabl yn craffu cyflawniad gweithredol ac ariannol, cyflawniad gwasanaeth a chyflawni amcanion yr heddlu a throsedd. Roedd y cyfarfodydd yn ystod 2022-23 yn cynnwys diweddariadau cyflawniad ehangach ynghyd ag 'adroddiadau at wraidd y mater' mewn meysydd penodol lle'r oedd y Comisiynydd Heddlu a Throsedd yn dymuno gweithredu mwy o graffu.
- 3.6.10 Mae gan y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl bolisiau diogelu data a diogelwch gwybodaeth sy'n cael eu hasesu a'u hategu'n rheolaidd gyda rhaglen hyfforddi ar gyfer yr holl staff. Mae ein swyddogaeth Archwilio Mewnol a HMICFRS yn darparu craffu cyfnodol pellach yn y maes hwn.
- 3.6.11 Mae protocolau rhannu gwybodaeth rhwng y Comisiynydd a'r Prif Gwnstabl a chyda'n partneriaid.

Adran 3.7 – Arddangos Atebolrwydd Effeithiol

- 3.7.1 Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd hefo Dyletswydd Statudol er mwyn creu a chyhoeddi adroddiad blynyddol sy'n manylu cyflawniad ar gyfer y flwyddyn flaenorol. Cyhoeddir hon ar wefan y CHTh. Defnyddir templedi adrodd safonol er mwyn sicrhau bod gwybodaeth yn cael ei chofnodi mewn modd effeithlon ond digonol, ac mae hyn yn ysbrydoli'r adroddiad blynyddol.
- 3.7.2 Mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn sicrhau bod y rhai sy'n gwneud penderfyniadau'n ymwneud â chyflawni gwasanaethau yn atebol iddyn nhw trwy'r prosesau sydd mewn lle yn y ddau sefydliad. Mae'r fframwaith Llywodraethu a'r fframwaith rheolaeth fewnol cysylltiedig yn darparu mecanwaith cadarn ar gyfer cadw golwg ar y penderfyniadau allweddol sy'n cael eu gwneud. Mae dogfennau dirprwyo ariannol yn rhoi sail eglur atebolrwydd ar gyfer cyllidebau Refeniw a Chyfalaf.
- 3.7.3 Mae gwefannau'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn cyhoeddi gwybodaeth sy'n berthnasol i'r cyhoedd a rhanddeiliaid, gan sicrhau bod y tryloywder sydd ei angen er mwyn sicrhau bod atebolrwydd allanol yn effeithiol mewn lle. Mae'r gwasanaeth archwilio mewnol yn adrodd i'r Cydbwyllgor

Archwilio ac mae ganddo fynediad uniongyrchol at y Comisiynydd Heddlu a Throsedd, y Prif Gwnstabl a'r aelodau. Mae argymhellion ar gyfer gwelliannau i'r gwasanaeth yn cael eu gweithredu ac yn cael eu hadrodd i'r cydbwyllgor.

- 3.7.4 Ym mis Chwefror 2023, gwnaeth y Comisiynydd Heddlu a Throsedd ryddhau adroddiad a edrychodd ar fynychder achosion casineb at ferched yn yr Heddlu, y nifer o achosion o dan ymchwiliad a'r mesurau mewn lle er mwyn gwarchod y cyhoedd a sicrhau fetio swyddogion yn gywir. Rhoddwyd sail atebolrwydd a llwyfan er mwyn gwella ymddiriedaeth, hyder a chyfreithlondeb y sefydliad.
- 3.7.5 Cynhelir adolygiadau ac archwiliadau annibynnol ac allanol yn rheolaidd gan gyrff rheoleiddio. Mae'r adroddiadau'n cael eu cyhoeddi, ac unrhyw argymhellion a wneir yn cael eu gweithredu. Yn ystod 2022-23, roedd hyn yn cynnwys canfyddiadau arolwg PEEL HMICRS ac Arolygon AHM eraill ar gyfer HGC.

Adran 4 – Adolygiad Effeithiolrwydd

- 4.0.1 Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl gyfrifoldeb am gynnal adolygiad o effeithiolrwydd y fframwaith llywodraethu yn flynyddol o leiaf, gan gynnwys y system rheolaeth fewnol.
- 4.0.2 Caiff yr adolygiad effeithiolrwydd ei ysbrydoli gan waith y rheolwyr gweithredol. Maent yn gyfrifol am ddatblygu a chynnal yr amgylchfyd llywodraethu. Caiff ei ysbrydoli hefyd gan adroddiad blynyddol y pennaeth archwilio mewnol a sylwadau a wneir gan archwilwyr allanol, y Panel Heddlu a Throsedd, y Cydbwyllgor Archwilio ac asiantaethau ac arolygiaethau adolygu eraill.
- 4.0.3 Ceir crynodeb o'r pwyntiau allweddol sy'n deillio o'r adolygiad isod:

Adran 4.1 – Bwrdd Cyd Lywodraethu

- 4.1.1 Mae Bwrdd Cyd Lywodraethu'n bodoli fel rhan o'n fframwaith llywodraethu er mwyn sicrhau ein bod ni'n edrych dros ein trefniadau llywodraethu am effeithiolrwydd, a chydymffurfiaeth a gwneud argymhellion ar gyfer eu datblygiad yn ôl yr angen. Ceir Cylch Gorchwyl y bwrdd yn Atodiad B. Parhaodd y bwrdd hwn gyfarfod yn chwarterol yn ystod 2022-23 hefo agendâu wedi'u strwythuro ynghylch ei raglen waith.
- 4.1.2 Roedd meysydd Llywodraethu Corfforaethol a Rheoli Risg yn destun craffu a herio parhaus drwy'r Bwrdd Cyd Lywodraethu (a'r Cydbwyllgor Archwilio) yn ystod 2022-2023. O ganlyniad, mae'r ymdriniaeth yn y ddau faes wedi parhau i ddatblygu dros y flwyddyn.
- 4.1.3 Mae'r Heddlu'n parhau cael Llawlyfr Llywodraethu mewn lle sy'n parhau'n gyfredol a'i gymeradwyo gan y Prif Gwnstabl a'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd. Roedd Cynllun Caniatâd ar waith trwy gydol y flwyddyn ariannol. Cytunodd bob un o'r Uwch Swyddogion a enwir o fewn y Cynllun a'r Prif Gwnstabl a Chomisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru i'r Cynllun.

Adolygu Effeithlonrwydd ac Effeithiolrwydd Llywodraethu

- 4.1.4 Yn ystod 2022-23, comisiynodd yr Heddlu adolygiad o'i fframwaith llywodraethu. Aeth cylch gorchwyl yr adolygiad hwn tu hwnt i'n hadolygiad blynyddol arferol ni. Yr adolygiad a adroddwyd i dîm y Prif Swyddogion ym mis Gorffennaf 2023.
- 4.1.5 Nod yr adolygiad oedd sicrhau fod yr Heddlu'n parhau hefo trefniadau llywodraethu effeithiol ac effeithlon mewn lle. Bod Heddlu Gogledd Cymru'n taro'r cydbwysedd gorau posibl rhwng sicrwydd a roddir gan lywodraethu ffurfiol a chyflawni a gwneud penderfyniadau effeithiol. Bod gan Heddlu Gogledd Cymru strwythur cyfarfod clir a oedd yn gydnaws â meysydd blaenoriaeth yr Heddlu. Yn olaf, fod yr Heddlu'n manteisio ar dechnoleg a gwybodaeth sydd ar gael er mwyn hwyluso gwneud penderfyniadau a lleihau galw a dyblygu.

- 4.1.6 Ymgwymerwyd â'r adolygiad wrth i Arweinydd Llywodraethu a Pholisi'r Heddlu adrodd i'r Pennaeth Cuddwybodaeth Busnes, Arweinydd Gwasanaeth y Gwasanaethau Corfforaethol a'r Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau.
- 4.1.7 Ystyriodd yr adolygiad arfer da cenedlaethol o'r Heddluoedd hynny a oedd wedi derbyn gradd ragorol yn adran Cynllunio Strategol, Rheoli Sefydliadol a Gwerth am Arian PEEL ac adborth gan randdeiliaid mewnol.
- 4.1.8 Gan ystyried canfyddiadau a chasgliadau'r adolygiad, gwnaed 11 argymhelliad wedi'u hanelu at alluogi'r Heddlu gryfhau a gwella ei drefniadau llywodraethu ac optimeiddio ei broses gwneud penderfyniadau drwy ychwanegu at arfer cadarnhaol presennol. Roedd yr argymhellion yn cynnwys:
1. Dylai'r Heddlu greu cyfres o Egwyddorion Llywodraethu clir er mwyn amlinellu sut y dylid gweithredu llywodraethu yn ymarferol.
  2. Dylai'r Heddlu ymestyn y cynllun dirprwyo presennol er mwyn cynnwys ffiniau clir ar gyfer gwneud penderfyniadau ar gyfer bob lefel awdurdod.
  3. Dylai'r Heddlu unioni'r strwythur llywodraethu hefo Cynllun Strategol yr Heddlu gan ddefnyddio'r tair colofn fel y strwythur cyflawni sylfaenol.
  4. Dylai'r Heddlu gyflwyno Cyfarfodydd Portffolio rheolaidd ar gyfer Prif Swyddogion er mwyn derbyn sesiynau briffio priodol ar faterion sy'n peri pryder/meysydd o ddiddordeb iddyn nhw.
  5. Dylai'r Heddlu sicrhau bod hysbysu am gyflawniad yn eglur ar Strwythur Llywodraethu'r Heddlu ac yn unol â'r fframwaith cyflawniad.
  6. Dylid cyflwyno cyfarfodydd cyflawniad ar lefel Maes Gwasanaeth a'u hunioni â Gweledigaeth yr Heddlu a Chynllun Strategol yr Heddlu.
  7. Dylid defnyddio Adolygiadau Datblygu Perfformiad er mwyn sicrhau bod holl aelodau staff yn unioni â Gweledigaeth yr Heddlu a Chynllun Strategol yr Heddlu.
  8. Dylai'r Heddlu gyfuno'r Bwrdd Rheoli Strategol a'r Bwrdd Uwch Arweinyddiaeth er mwyn cael bwrdd gweithredol misol.
  9. Dylid cyflwyno'r cysyniad o gyfarfodydd Llywodraethu Craidd, hefo cyfarfodydd yn syrthio tu allan i hyn, wedi'i reoli ar ddisgresiwn Meysydd Gwasanaeth.
  10. Dylai Arweinydd Polisi a Llywodraethu'r Heddlu fod yn borthor er mwyn goruchwyllo paratoi agendau a phapurau ategol ar gyfer cyfarfodydd gweithredol, arweinyddion colofnau a chyflawni colofnau.
  11. Dylai'r Heddlu baratoi pecyn cymorth cyfarfodydd sy'n cynnwys yr egwyddorion llywodraethu, cynllun dirprwyo, templedi corfforaethol a datganiad parodrwydd risg i'w ddefnyddio fel canllaw cyfeirio ar gyfer arweinyddion presennol ac i'r rhai hynny sydd newydd eu dyrchafu.
- 4.1.9 Mae sawl argymhelliad wedi'u gweithredu. Mae gwaith yn parhau er mwyn gweithredu'r rhai sy'n weddill. Y bwriad ydy gweithredu'r holl argymhellion erbyn diwedd 2023.

Cynllun Gweithredu Datganiad Llywodraethu Blynyddol 2022-23

- 4.1.10 Yn ystod 2022-23, mae'r cynllun gweithredu a nodwyd fel rhan o'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol wedi symud ymlaen. Ceir diweddariad o ran y gweithrediadau hyn yn Atodiad D isod. Ond mae'r holl weithrediadau wedi symud ymlaen. Tra mae peth o'r gwaith cysylltiedig yn parhau, gellir marcio'r gweithrediadau'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol fel cyflawn.

Hunanasesiad Cod Rheolaeth Ariannol CIPFA

4.1.11 Yn ystod 2022-23, bu hunanasesiad blynyddol arfer rheoli ariannol yr Heddlu o ran Cod Rheoli Ariannol CIPFA. Daeth yr asesiad i'r canlyniad fod y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl yn cydymffurfio gyda'r Cod. Adroddwyd ar ganfyddiadau'r asesiad hwn i ddechrau i'r Bwrdd Cyd Lywodraethu ac wedyn i'r Cydbwyllgor Archwilio.

Adran 4.2 – Archwilio Mewnol

4.2.1 Paratowyd cynllun Archwilio 2022-23 ar sail risg hefo trosolwg o'r Cydbwyllgor Archwilio.

4.2.2 Yn ystod y flwyddyn, derbyniodd y Cydbwyllgor Archwilio adroddiadau gan yr archwilwyr mewnol ('TIAA') ar eu rhaglen arolygu y cytunwyd arni. Adolygodd gynnydd ar gamau gweithredu a nodwyd yn eu hadroddiadau. Yn ystod 2022/23, nid chodwyd materion sylweddol gan y Cydbwyllgor i'r SCHTh neu Brif Gwnstabl HGC ('PGHGC') yn deillio o'r maes gwaith hwn.

4.2.3 Mae'n werth nodi y gall newidiadau i'r cynllun ddigwydd yn ystod y flwyddyn. Digwyddodd hyn yn 2022-23 gyda'r Cydbwyllgor Archwilio yn cael eu hysbysu ac yn cytuno iddynt yn y pen draw. Yn fwy penodol ar gais y Rheolwyr, gohiriwyd yr archwiliad Ymgysylltiad Cymunedol i 2023-24 oherwydd cymaint o debygolrwydd hefo archwiliad yr adran Cyfathrebu Corfforaethol a raddiwyd yn Sylweddol. Gohiriwyd archwiliad Asedau Sefydlog TGCh Cydweithredol i 2023-24 oherwydd cyflwyno model gweithredu targed newydd i blith ein tîm Technoleg. Ceir dyddiad dechrau cytundeb sef 01/04/2023. Bydd hwn bellach yn archwiliad HGC yn unig yn 2023-24. Gohiriwyd Rheoli Newid TGCh hefyd tan 2023-24.

4.2.4 Roedd y sefyllfa ar lefelau sicrwydd yn gryno o ran cynllun archwilio 2022/23 fel a ganlyn:

Lefel Sicrwydd		
Sylweddol	Rhesymol	Cyfyngedig
12	6	3

4.2.5 Rhoddwyd pwyslais ar unrhyw archwiliadau Cyfyngedig gael eu craffu'n benodol drwy'r Cydbwyllgor Archwilio yn ystod 2022-23. Roedd tri archwiliad a ddigwyddodd yn ystod 2022-23 fel a ganlyn:

Teitl	Lefel Sicrwydd
Llywodraethu – Rheolwyr Iechyd a Diogelwch	Cyfyngedig
Eiddo y Codir Tâl Amdano	Cyfyngedig
Rheoli Absenoldeb AD sy'n gysylltiedig hefo Ystwythder	Cyfyngedig

4.2.6 Mae'r argymhellion o ran yr archwiliadau hyn wedi cael eu hadolygu gan reolwyr. Byddant yn parhau cael eu holrhain a'u monitro hyd at gwblhau.

4.2.7 Daeth yr adroddiad blynyddol i ben fel hyn:

BARN FLYNYDDOL Y PENNAETH ARCHWILIO MEWNOL

Rwyf yn fodlon bod gwaith archwilio mewnol digonol wedi'i ymgymryd i ganiatáu i mi ddod i gasgliad cadarnhaol ynghylch digonolrwydd ac effeithiolrwydd prosesau rheoli risgiau, rheolaeth a llywodraethu'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl. Mae gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl brosesau rheoli a llywodraethu digonol ac effeithiol mewn lle er mwyn rheoli cyflawniad eu hamcanion.

Mae'r farn hon yn seiliedig yn unig ar y materion a ddaeth i sylw'r TIAA yn ystod adolygiadau archwiliad mewnol a gyflawnwyd yn ystod y flwyddyn. Nid yw'n farn ar yr hyfywedd ariannol parhaus nac eich gallu i fodloni goblygiadau ariannol sy'n rhaid eu cael gan Gomisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru a Phrif Gwnstabl Gogledd Cymru oddi wrth ei nifer o ffynonellau sicrwydd.

4.2.8 Mae adolygiad wedi cael ei wneud er mwyn penderfynu ar y cynllun mwyaf priodol ar gyfer gwasanaethau archwilio mewnol wrth symud ymlaen ar gyfer yr Heddlu. Yn unol â chylch gorchwyl y CA wrth benderfynu priodoldeb y gwasanaethau Archwilio Mewnol, mae a bydd aelodau'r cydbwyllgor yn cael eu cynnwys yn y

broses hon fel rhanddeiliad. O ystyried y model cydweithredol a weithredodd Archwilio Mewnol ledled plismona Cymru, mae'r sgysiau wedi cynnwys aelodau CA HGC ym mhob sgwrs ledled Cymru lle bo'n briodol.

4.2.9 Daeth yr adolygiad i'r casgliad fod y model sydd ar gytundeb allanol ar hyn o bryd dal i fod y mwyaf priodol o'i gymharu ag opsiynau eraill darpariaeth mewnol, darpariaeth mewnol cydweithredol hefo heddluoedd eraill Cymru neu ddarpariaeth mewnol hybrid ar gytundeb allanol. Mae trefniadau tendro wedi cael eu hamlinellu hefo Heddlu De Cymru yn arwain y broses. Mae'r Cyswllt Archwilio Mewnol presennol hefo TIAA yn darford ar 31.3.2024. Mae'r amserlen gaffael bresennol yn gosod mis Hydref 2024 fel dyddiad gosod cytundeb newydd. Felly, gwneir trefniadau er mwyn sicrhau nad oes bwlch mewn sefydlu darpariaeth archwilio mewnol priodol.

4.2.10 Yn unol â'r rheoliadau, mae'r Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl wedi adolygu effeithiolrwydd ei wasanaeth archwilio mewnol. Y casgliad oedd bod y gwasanaeth wedi cydymffurfio'n llawn â holl safonau archwilio mewnol y sector cyhoeddus (PSIAS). Mae goruchwyllo a sicrhau fod system archwilio Mewnol effeithiol mewn lle yn rhan o gylich gorchwyl y Cydbwyllgor Archwilio.

Adran 4.3 – Archwilio Mewnol

4.3.1 Rhoddodd yr archwilwyr allanol eu barn ar eu hymdriniaeth archwilio seiliedig ar risg yng nghyfarfod mis Mawrth 2022. Fe wnaethant hefyd roi eu meysydd allweddol o dan sylw yn yr archwiliad diwedd blwyddyn drwy adroddiad diweddariad technegol a chynllunio, gan alluogi'r Cydbwyllgor ofyn cwestiynau a cheisio cyngor yn ôl yr angen.

4.3.2 Mae'r CA wedi adolygu gwaith yr Archwilwyr Allanol. Mae'n fodlon bod y gwasanaeth archwilio allanol o safon ddigon uchel a bod y ffioedd yn briodol ac yn rhesymol.

4.3.3 Rhoddodd llythyr archwiliad blynyddol Swyddfa Archwilio Cymru ar gyfer 2021-2022 farn ddiamod ar gyfrifon y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl. Cofnodwyd nad oeddynt wedi gweld unrhyw wendidau arwyddocaol yn y fframwaith cyffredinol. Dywedodd hefyd fod gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd a'r Prif Gwnstabl drefniadau digonol yn eu lle i sicrhau economi, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd yn eu defnydd o adnoddau.

Adran 4.4 – PEEL HMICFRS

4.4.1 Cyhoeddwyd adroddiad arolwg PEEL HMICFRS ar gyfer HGC ym mis Ionawr 2023 yn dilyn yr arolwg ym mis Mehefin 2022. Mae'r adroddiad ar gael yn gyhoeddus gyda graddau'r heddlu wedi'u crynhoi isod:

Overall summary

Our inspection assessed how good North Wales Police is in nine areas of policing. We make graded judgments in 8 of these 9 as follows:

Outstanding	Good	Adequate	Requires improvement	Inadequate
	Preventing crime	Treatment of the public	Investigating crime	
	Responding to the public	Protecting vulnerable people		
	Developing a positive workplace	Managing offenders		
		Good use of resources		

4.4.2 Cyfeiriodd yr adroddiad at Lywodraethu, yn enwedig o ran Cynllunio Strategol, Rheoli Sefydliadol a Gwerth am Arian Ch12. Graddiwyd yr heddlu yn "Ddigonol". Gwnaed y sylw canlynol:

"Mae wedi cwblhau adolygiad manwl o'i strwythur llywodraethu er mwyn cynorthwyo cyflawni gwasanaeth yn effeithiol. Arweiniodd yr adolygiad at newidiadau mewn rhai meysydd llywodraethu, ond mae'r heddlu angen sicrhau y cynhelir y camau a gymerir.

Cawsom wybod bod nifer y byrddau a'r cyfarfodydd yn dyblygu ymdrech ac yn arwain rhai uwch reolwyr ddewis pa gyfarfodydd i'w mynychu. Mae hyn yn golygu nad ydynt yn llwyr ymwybodol am effaith penderfyniadau

strategol a sut cânt eu gweithredu. Nododd yr heddlu'r mater hwn hefyd yn ei adolygiad. Er mwyn dal ati hefo'r gwaith da mae'n ei wneud yn y maes hwn, dylai'r heddlu ystyried ymhellach sut mae ei lywodraethu'n gweithio a sicrhau ei fod yn ymgysylltu ei weithlu yn y newidiadau."

4.4.3 O ganlyniad i adroddiad PEEL HMICFRS, penderfynodd yr Heddlu gomisiynu adolygiad ehangach o'i strwythur Llywodraethu (fel y cyfeiriwyd yn adran 4.1.1). Mae un elfen o'r adolygiad hwn wedi cynnwys edrych ar arfer da ac arfer gorau yn yr heddluoedd hynny dderbyniodd radd "Rhagorol" mewn arolygon PEEL HMICFRS. Bydd symud yr agwedd o'r gwaith hwn ymlaen i'w weld yng Nghynllun Gweithredu Datganiad Llywodraethu Blynyddol yr Heddlu.

Adran 4.5 – Cydbwyllgor Archwilio

4.5.1 Mae'r Cydbwyllgor yn parhau cyfarfod yn rheolaidd er mwyn cyflawni ei gylch gorchwyl, gan gyfarfod 4 gwaith yn hybrid yn 2022-23. Mae wedi cyhoeddi holl bapurau'r sesiwn agored. Fe wnaeth ei Gadeirydd gyhoeddi drafft yr adroddiad blynyddol yn amlinellu'r gwaith a ymgwymerwyd dros y flwyddyn ddiwethaf ac unrhyw feysydd sy'n peri pryder yng nghyfarfod mis Gorffennaf 23 yn ôl yr angen. Cynhaliwyd gwerthusiad o'r CA yn ystod 2022-23. Sefydlwyd cynllun gweithredu er mwyn gwella effeithiolrwydd y CA ymhellach. Mae'r camau hyn yn symud ymlaen yn ystod 2023-24.

4.5.2 Yn ystod 2022-23, wrth gyflawni ei gylch gorchwyl, mae ei weithgarwch wedi cynnwys:

- Adolygiad o'r datganiadau ariannol blynyddol, gan ganolbwyntio'n benodol ar bolisiau ac arferion cyfrifo. Mae hyn yn cynnwys rhoi pwyslais ar eglurder yr adroddiad naratif a'r Datganiad Llywodraethu Blynyddol, sydd unwaith eto wedi gweld mwy o eglurder.
- Derbyn sicrwydd ar y strategaeth gyfalaf a strategaeth rheoli'r trysorlys, gyda'r strategaeth gyfalaf yn parhau bod yn heriol yn yr amgylchfyd allanol presennol.
- Adolygu'r ymdriniaeth er mwyn rheoli risg a chyflawni'r gwelliannau i'r ymdriniaeth er mwyn rheoli risg a mapio sicrwydd.
- Adolygu y trefniadau a strwythurau llywodraethu effeithiol, effeithlon a chadarn.
- Adolygu a derbyn sicrwydd ar werth am arian.
- Derbyn sicrwydd ar yr hunanasesiad a ymgwymerwyd gan yr Heddlu o ran Cod Rheoli Ariannol CIPFA.
- Orlhain cynnydd o ran Llywodraethu hefo diweddariadau o'r Bwrdd Cyd Lywodraethu yn nodwedd gyson o raglen waith y CA.
- Derbyn diweddariadau sefydliadol ym mhob cyfarfod chwarterol gan yr Heddlu a SCHTh er mwyn parhau bod yn ymwybodol o ddigwyddiadau allweddol sy'n digwydd o fewn yr Heddlu a
- Sesiynau Briffio neu Adroddiadau at Wraidd y Mater ar: Datganiad Rheoli'r Heddlu, Cynaliadwyedd a Datgarboneiddio, agweddau Technoleg Digidol a Gwybodaeth amrywiol, Strategaeth Gyfathrebu, Ymchwiliad Gwrthdrawiadau Fforensig a'r Rhwydwaith Ymchwiliad Gwrthdrawiadau, ymdriniaeth i Risg, Denu Staff, Rhwydwaith Ymchwiliad Gwrthdrawiadau Fforensig, a chadernid TGCh.

4.5.3 Yn dilyn cyhoeddi'r Adroddiad Blynyddol gan Gadeirydd y CA yn 2022, datblygwyd cynllun gweithredu er mwyn gwella effeithiolrwydd y CA ymhellach lle mae'n bosibl yn ysbryd Gwelliant Parhaus. Roedd y cynllun gweithredu'n cynnwys sawl maes lle'r oedd cwmpas gwella gallu'r CA gyflawni eu cyfrifoldebau ymhellach. Roedd y rhain yn cynnwys trosolwg Archwilio Mewnol; Adborth ar gyflawniad y pwyllgor; gan ystyried anghenion hyfforddiant a'r lefelau tryloywder sy'n cael eu cyflawni. Mae'r gweithrediadau hyn wedi symud ymlaen i ddiwedd glo.

4.5.4 Ni amlygwyd meysydd ffurfiol na materion o bwys a oedd yn peri pryder gan y Cadeirydd.

Adran 4.6 – Panel Heddlu a Throsedd

4.6.1 Digwyddodd y Paneli Heddlu a Throsedd yn rheolaidd dros 2022-23, gan graffu'n effeithiol. Cynhaliwyd y cyfarfodydd yn gyhoeddus, un ai ar-lein neu'n bersonol neu fel 'hybrid'.

- 4.6.2 Cyflawnodd y panel eu cylch gorchwyl o graffu penderfyniadau neu gamau eraill a gymerwyd gan y Comisiynydd Heddlu a Throsedd mewn cysylltiad â chyflawni swyddogaethau'r comisiynydd. Gwnaeth y Comisiynydd hefyd ymgynghori gyda'r Panel ynglŷn â'i gynlluniau a'i gyllideb plismona ar gyfer blwyddyn ariannol 23-24, yn ogystal â phenodi Prif Gwnstabl newydd.

Adran 4.7 – Sicrwydd Gwybodaeth

- 4.7.1 Mae trefniadau effeithiol mewn lle er mwyn sicrhau bod data'n cael ei ddiogelu ac yn cael ei gasglu, ei ddefnyddio, ei storio a'i rannu mewn modd priodol. Mae'r holl ddata yn cydymffurfio â pholisïau cadw a gytunwyd ac mae'r cynllun dosbarthiad diogelwch ar waith trwy gydol yr heddlu.
- 4.7.2 Mae Bwrdd Diogelwch Gwybodaeth sefydledig ar waith er mwyn monitro trefniadau ac effeithiolrwydd gan gynnwys sicrhau bod Strategaeth, Polisi a Phroses i gyd wedi'u diffinio'n glir a bod unrhyw faterion cydymffurfio yn cael eu hysbysu amdanynt yn briodol. Gwaith y bwrdd gyfarfod yn rheolaidd yn ystod 2022-23.
- 4.7.3 Mae unrhyw faterion cydymffurfio o bwys yn cael eu huwchgyfeirio, at y bwrdd Cyllid ac Adnoddau Strategol i ddechrau. Mae hwnnw'n derbyn adroddiad yn rheolaidd ar unrhyw bryderon neu faterion cydymffurfio. Mae hefyd yn cael ei gadeirio gan Uwch Berchennog Risg Gwybodaeth yr Heddlu. Yn ystod y flwyddyn, mae 1 atgyfeiriad wedi bod at Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth o'i gymharu ag 1 yn y flwyddyn flaenorol. Nid oes yr un o'r atgyfeiriadau hyn wedi arwain at gamau ffurfiol gan Swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth.

Adran 5 – Materion Llywodraethu o Bwys.

- 5.1 Nid oes materion Llywodraethu ffurfiol o bwys i'w hadrodd yn y Datganiad Llywodraethu Blynyddol hwn. Fodd bynnag, mae materion llywodraethu i dynnu sylw atynt yn yr adran hon yn cynnwys:
- Tri archwiliad Sicrwydd 'Cyfyngedig' yn ystod 2022-23. Roedd y rhain ym meysydd Llywodraethu – Rheolwyr Iechyd a Diogelwch; Eiddo'n Destun Arwystl a Rheoli Absenoldeb AD sy'n gysylltiedig hefo Ystwythder. Mae'r holl argymhellion wedi derbyn ymateb rheolwyr ac mae eu cynnydd yn cael eu monitro.
  - Mae Rheoliad 10(1) Rheoliadau Cyfrifon ac Archwiliad (Cymru) 2014 (fel y diwygiwyd) yn gofyn i'r Swyddog Ariannol Cyfrifol Iofnodi a rhoi dyddiad i'r datganiad cyfrifon ac ardystio ei fod yn rhoi safbwynt gwir a theg o sefyllfa ariannol y corff ar ddiwedd y flwyddyn ariannol y mae'n berthnasol iddi. Yn yr un modd, am incwm a gwariant y corff am y flwyddyn honno. Mae'r Rheoliadau'n gofyn i hyn gael ei gwblhau erbyn 31 Mai 2023. Dangosir dyddiadau cau statudol 2022/23 yn y tabl isod ynghyd â'r dyddiadau cau estynedig gan Lywodraeth Cymru.

	Dyddiad Cau Statudol	Dyddiad Cau Estynedig
Datganiad Cyfrifon Drafft	31 Mai 2023	31 Gorffennaf 2023
Datganiad Cyfrifon Archwiliedig	31 Gorffennaf 2023	31 Rhagfyr 2023

- Yn dilyn y sylwadau yn arolwg PEEL HMICFRS, mae'r Heddlu wedi penderfynu comisiynu adolygiad ehangach o'i Lywodraethu. Mae canfyddiadau a chasgliadau'r adolygiad hwn wedi cael eu trosglwyddo i'r Heddlu. Mae'r newidiadau'n cael eu gweithredu ar hyn o bryd.

Adran 6 – Cynllun Gweithredu Llywodraethu'n deillio o 2022-23

- 6.1 Wrth asesu'r trefniadau llywodraethu sydd mewn lle, bydd y Bwrdd Llywodraethu hefyd yn datblygu ac yn monitro unrhyw gynlluniau gweithredu er mwyn ymdrin ag unrhyw faterion llywodraethu a ddaw i'r amlwg neu pan fo angen gwella trefniadau presennol.

6.2 Y cynllun gweithredu arfaethedig ydy:

Cyhoeddi	Penderfyniadau
Llywodraethu: Effeithlonrwydd ac Effeithiolrwydd Ystyried canfyddiadau'r adolygiad Llywodraethu ehangach, a gomisiynwyd yn dilyn adroddiad PEEL HMICFRS a gyhoeddwyd ym mis Chwefror 23.	Monitro cynnydd gweithredu unrhyw argymhellion cysylltiedig hefo adolygiad Llywodraethu mis Chwefror 2023

Adran 7 – Casgliad a Chrynodeb Sicrwydd

- 7.1 Ni all unrhyw ddatganiad rheolaeth fewnol roi sicrwydd diamod na cheir colledion sylweddol. Bwriad y datganiad hwn ydy rhoi sicrwydd rhesymol.
- 7.2 Fodd bynnag, ar sail yr adolygiad o ffynonellau sicrwydd a amlinellwyd yn y datganiad hwn, rydym yn fodlon bod gan Gomisiynydd Heddlu a Throsedd Gogledd Cymru drefniadau llywodraethu boddhaol mewn lle, gan gynnwys systemau priodol o ran rheolaeth fewnol a rheoli risg sy'n hwyluso ymarferiad effeithiol ei swyddogaethau.

Llofnod:

Amanda Blakeman KPM

Prif Gwnstabl

Seb Phillips

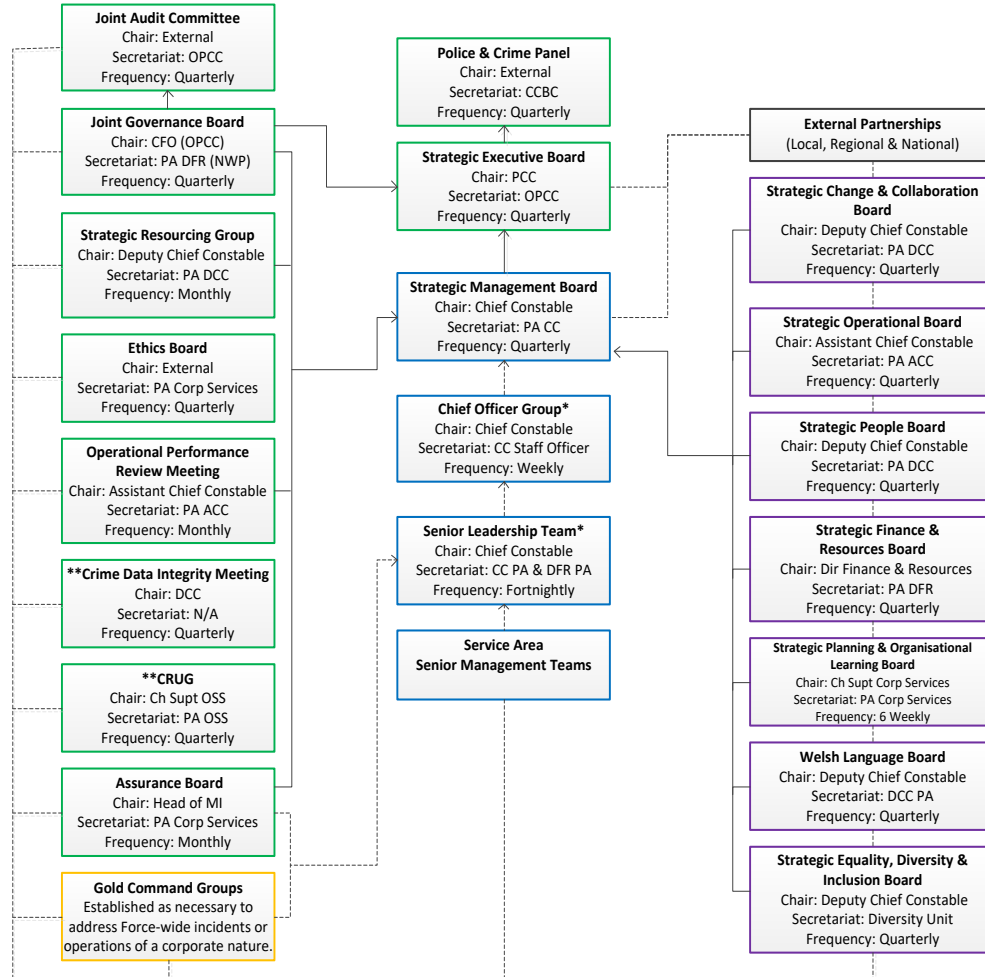
Cyfarwyddwr Cyllid ac Adnoddau

Governance Structure in place 2022-2023

North Wales Police Governance Structure – High Level Meetings

The structure below represents our current position as agreed through consultation with Chief Officers and Senior Leads.

The Governance structure will be kept under periodic review so that future governance changes are considered and where appropriate, progressed via the Governance commissioning and decommissioning process.

Board Type

Boards and Sub-groups are categorised according to their primary function in relation to the governance and management of the Force. However, each Board and Sub-group performs all of the functions below to a degree.

Decision Making Boards

These Boards have the authority to make decisions relating to the finances and resources of the Force under their direction and control.

Governance & Assurance Boards

These Boards are largely concerned with ensuring the Force (and OPCC) have appropriate strategies, plans and policies in place as well as effective systems and processes to manage finance, performance and risk.

Planning & Delivery Boards

These Boards focus primarily on managing and overseeing the delivery of the Force's vision and priorities.

Force-wide Command Groups

These Groups are established as necessary to address Force-wide incidents or operations of a corporate nature.

Reporting Arrangements

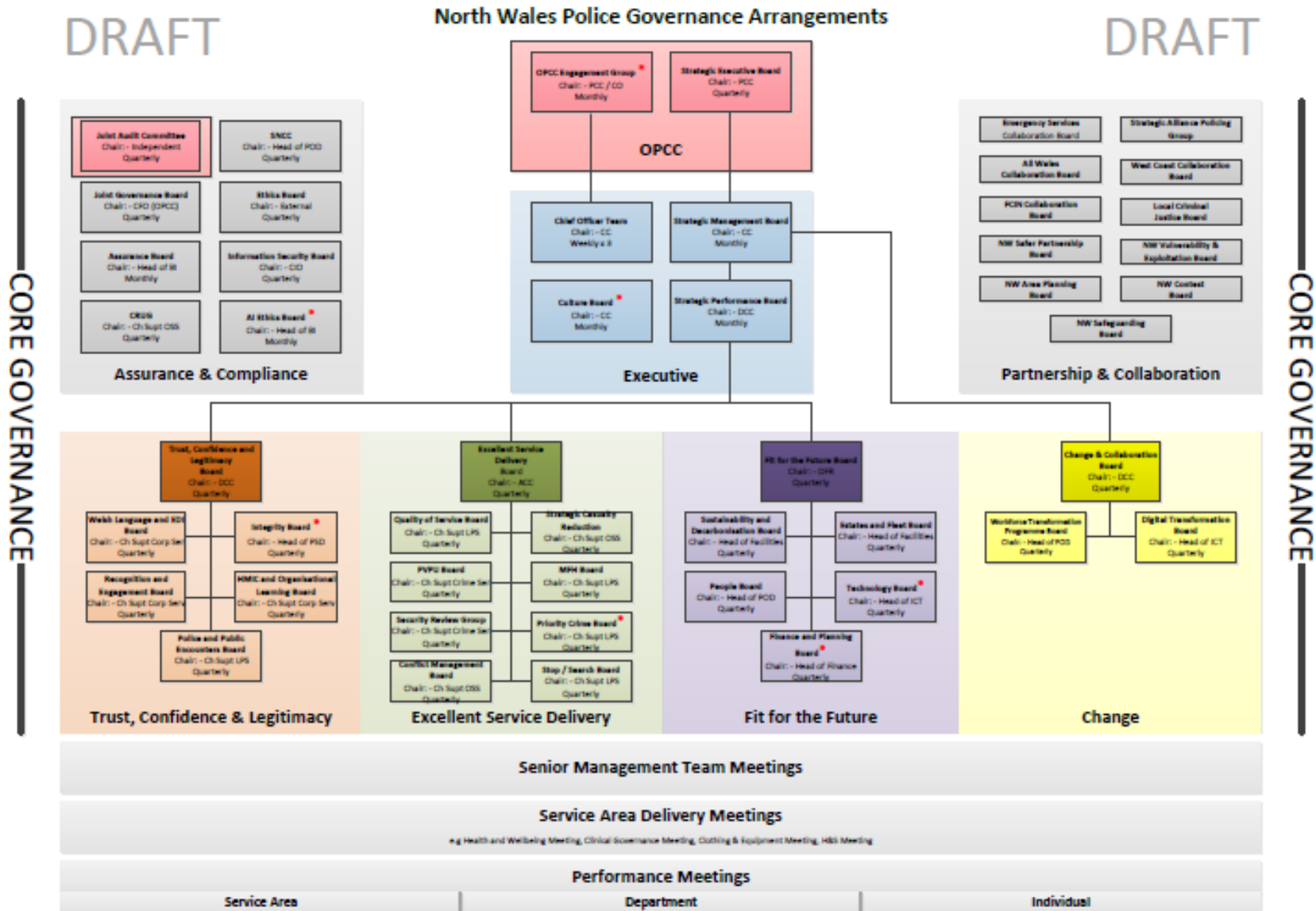
Reports To

Escalates Decisions To

Information Sharing

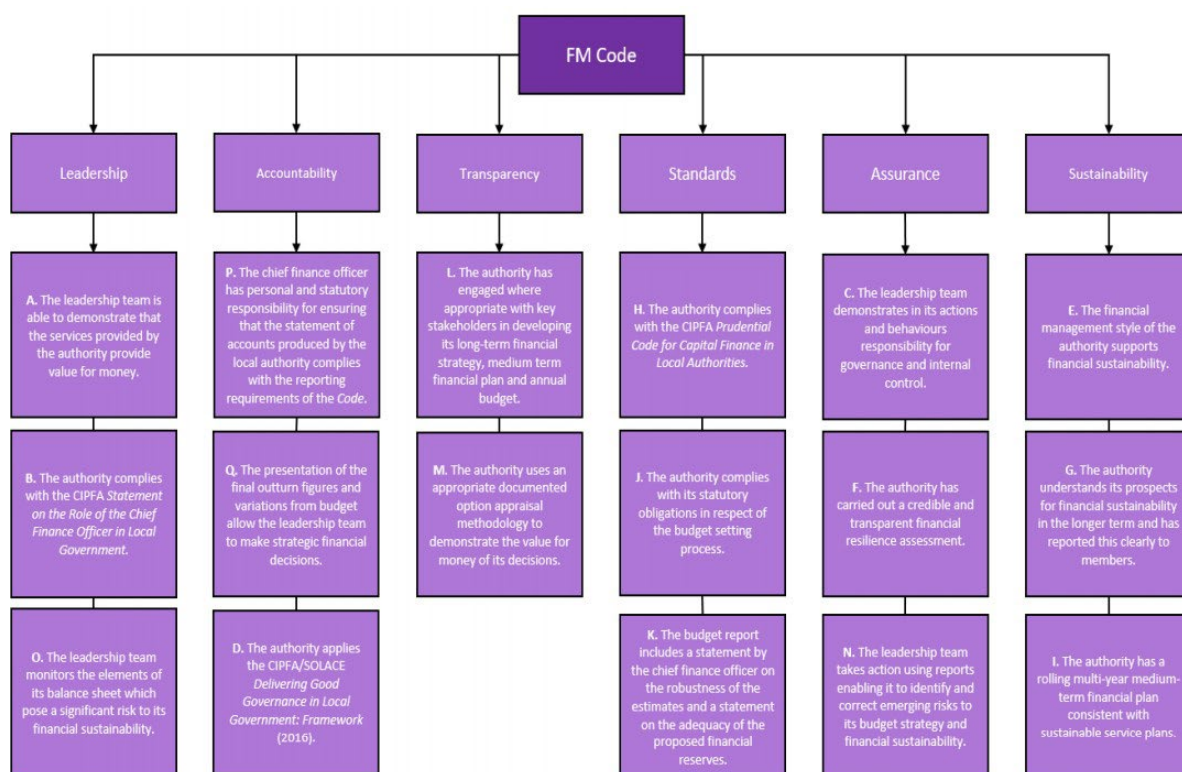
* Principal decision-making groups in the event of Force-wide incidents or operations

** Report directly to DCC

The remit of reviewing the efficiency & effectiveness of the Governance framework is ongoing but the full objectives of the Joint Governance Board are listed below with the terms of reference being reviewed and endorsed at the March22 meeting:

- To ensure a continual review of the adequacy and appropriateness of the governance arrangements ensuring that they operate Efficiently and Effectively.
- To oversee the production, management, and review (as necessary) of the high-level corporate governance documents of the Office of the Police and Crime Commissioner and Force, specifically the Manual of Governance and its constituent parts.
- To co-ordinate, oversee and review (as necessary) the corporate governance structures of the Office of the Police and Crime Commissioner and Force and their associated processes and procedures.
- To review all recommendations relating to corporate governance arising from internal and external audits and inspections and consider their implications for the corporate governance arrangements of the Office of the Police and Crime Commissioner and Force.
- To review any Client Briefing Notes issued by the Internal Auditor and consider their implications for the corporate governance arrangements of the Office of the Police and Crime Commissioner and Force.
- To oversee and co-ordinate the preparation of the Annual Governance Statements of the Police & Commissioner and Chief Constable.
To make any recommendations to the Police & Crime Commissioner and Chief Constable on any matter relating to the corporate governance arrangements of the Office of the Police and Crime Commissioner and Force, where action or improvement is required.

Issue	Actions
<p>Governance: Efficiency & Effectiveness</p> <p>Consider the findings of the Efficiency and Effectiveness review reporting in Jun 2022 to ensure any further steps are taken.</p>	<p>Monitor the progress of the recommendations associated with the Jun 2022 Governance Efficiency & Effectiveness review – Update: The recommendations have been completed. Status: Complete.</p> <p>Ensure that an annual review of the Efficiency & Effectiveness of the Force Governance occurs for 2022-23 considering any learning points regarding process. – Update: The review has been commenced and is progressing. Status: Complete.</p>
<p>Understandability of Statement of Accounts</p> <p>Different approaches are taken by different forces about the format of the AGS</p>	<p>Consider the format of the AGS and whether this continues to represent good practice and provides the appropriate level of 'Understandability' in line with our Statement of Accounts. – Update: AGS formats have been reviewed for forces graded Outstanding for Organisational Management by HMICFRS and changes reflected in the draft AGS. Status: Complete.</p>
<p>HMICFRS Inspections</p> <p>Recent Force inspections will publish reports at the proper time. Once this has occurred any governance implications will need to be considered.</p>	<p>Consider the HMICFRS inspection report once issued and any Governance implications that are presented by the report. – Update: HMICFRS Governance implications have been incorporated into the Governance review which is currently ongoing. Status: Complete.</p>

Title	Assurance Level
Governance - Yr 3 Corporate Communications	Substantial
Governance - Health & Safety Management	Limited
Risk Management – Mitigating Controls - Collaborative audit	Substantial
ICT - Cyber security	Reasonable
Payroll incl overpayments- Collaborative audit	Substantial
Creditors - Collaborative Audit	Substantial
Pensions	Substantial
Expenses & Additional payments - Collaborative audit	Substantial
Treasury Management	Substantial
Capital Programme - Collaborative Audit	Substantial
Counter Fraud Procurement - Collaborative audit	Substantial
Fleet Management - Repairs incl BMW Issues	Reasonable
Fleet Strategy - Collaborative Audit	Substantial
Estates Management - Delivery	Substantial
Command Unit - Central area	Reasonable
Contract Management – (Building/ICT/Services Project)	Substantial
Property Subject to Charge	Limited
Vetting - Uplift officers, new recruits, transferees	Reasonable
Firearms Licensing	Substantial
HR/Workforce Management – Wellbeing Strategy	Substantial
HR Absence Management linked to Agility	Limited
HR Recruitment - OLEEO - Collaborative audit	Reasonable

Assurance Levels of Reports	2022/23
Substantial Assurance	14
Reasonable Assurance	5
Limited Assurance	3
No Assurance	0
Advisory	0
	22

**HEDDLU
GOGLEDD CYMRU
NORTH WALES
POLICE**

GOVERNANCE PRINCIPLES

EXECUTIVE, STRATEGIC PILLAR LEAD AND PILLAR DELIVERY MEETINGS

1. Meetings are primarily for
  - Decisions
  - Problem solving
  - Actions
  - Horizon Scanning
  - Assurance / Awareness
2. Executive and Strategic Pillar Lead meetings will have strategic oversight and responsibility and will ensure that all work undertaken by the Force is contributing and supporting the Forces' vision.
3. Executive and Strategic Pillar Lead meetings should provide leadership, vision, and direction.
4. Executive and Strategic Pillar Lead meetings should ensure appropriate challenge and scrutiny.
5. Executive and Strategic Pillar Lead meetings should ensure work is prioritised in line with the Force Strategic Plan.
6. Those attending meetings should be at the correct level for taking part in decision making.
7. A meeting with no meaningful actions or decisions will be decommissioned.
8. Chief Officers will chair Executive and Strategic Pillar Lead meetings.
9. Service Leads or Subject Matter Experts will chair Pillar Delivery Boards.
10. Chief Officers can attend Pillar meetings they don't chair as attendees.
11. Exceptions to chairing rules will be limited and must be agreed by the Chief Constable.
12. Meetings should not be solely used to brief Chief Officers and Senior Leaders; dedicated briefings should take place through other means i.e., portfolio meetings, Chief Officer Briefing Report Template
13. Meeting attendees are obliged to cascade key messages and decisions through their reporting structure.
14. Short term task and finish or working groups may be set up below Executive or Strategic Pillar Level meetings, but they must be time bound with clear deliverables.
15. Pillar Delivery meetings will have responsibility for ensuring any strategies and performance objectives associated with the meetings theme are implemented appropriately.
16. Meetings will make appropriate use of the Force Risk Appetite to inform decision making and make appropriate use of the Risk Management processes.

SERVICE AREA DELIVERY MEETINGS

1. Service Area Delivery meetings and below are at the discretion of the relevant Service Lead
2. There will be no tactical versions of Pillar Level meetings.
3. Any duplication of meetings, attendance or papers at the Service Area Delivery meeting level and below are at the behest of the Service Lead to influence and remove.
4. Commissioning and decommissioning of meetings at the Service Area Delivery meeting and below will still follow the formal process of seeking approval from Strategic Management Board.
5. Service Area Delivery meetings and below will still need to conform to Force meeting templates but will not be considered a part of the Core Governance Structure
6. Service Area Delivery meetings and below will be subject to the Annual Governance Review for independent scrutiny.
7. Performance meetings are the exception, and the agreed levels of Force performance meetings will need to be in place and fit for purpose.

WHAT GOES WHERE?

1. Matters of strategic importance or high financial value will be taken to an Executive Level meeting before business cases or options are developed.
2. The decision-making scheme of delegation should be used as a guide to what level of meeting is appropriate for what item.
3. Pillar Delivery meetings and Service Area Delivery meetings will make operational decisions within their business area and only escalate to a higher board where the impact or financial value is beyond their remit.
4. The Governance Lead will have an oversight of all meeting agendas to identify duplication at source and have the responsibility to advise meeting Chair's and Secretariat in the interests of good governance.

BEHAVIOURS

1. Chairs and meeting members will follow the Police Code of Ethics and have due regards for the Welsh Language Standards in all their dealings.

MEETING MANAGEMENT

1. All meetings that fall within the Force Governance Structure must have Terms of Reference using the agreed corporate template and a copy should be forwarded to the Force Governance Lead.
2. Any amendments to the Terms of Reference during the year should be in consultation with the Force Governance Lead.
3. All Executive and Strategic Pillar Lead and Pillar Delivery meetings should be scheduled 12 months in advance and where possible sequenced.
4. All meetings should use the agreed Force templates i.e., agendas, minutes / action log, reports.
5. All Executive and Strategic Pillar Lead meetings should have a forward work plan (FWP) which will assist the meeting to plan for the forthcoming year and assist with the preparation of the meeting agendas.
6. All meeting agenda's and supporting papers should be submitted to the secretariat at least 10 days prior to the meeting.
7. All meeting agenda's and supporting papers should be circulated at least 7 days prior to a meeting.
8. All minutes and actions / decisions log should be circulated no later than 14 days after a meeting.

9. All Executive, Strategic Pillar Lead and Pillar Delivery meeting agenda's, minutes and actions / decisions logs should be uploaded to the central repository on the NWP Force Governance Teams site.
10. The Chairperson has overall responsibility for ensuring the meeting fulfils its purpose and achieves its objectives as set out in the Terms of Reference.
11. The Chairperson has a key role to play in providing clear leadership and direction.
12. Members have overall responsibility for collaborating with each other to fulfil the purpose and achieve the objectives of the meeting as set out in the Terms of Reference.
13. Members must be familiar with the meeting's Terms of Reference to undertake the role effectively.
14. Members must ensure colleagues within their business area are briefed on any decisions and / or actions that directly affect the business area.
15. The Secretariat has overall responsibility for managing the business of the meeting and providing professional support to the Chairperson, Vice-Chairperson (where relevant) and members.
16. Before a meeting, the Secretariat will be responsible for:
  - Setting the date and time of the meeting in consultation with the Chairperson.
  - Preparing the draft agenda based on the agreed Forward Work Plan and items submitted by Members in consultation with the Chair and Force Governance Lead.
  - Finalising the draft agenda following discussions with the Chairperson and Force Governance Lead.
  - Ensuring all the relevant papers are submitted in the appropriate format at least 10 days prior to the date of the meeting. Alternative timescale will only be agreed in exceptional circumstances.
  - Ensuring the agenda and papers are circulated no later than 7 days before the date of the meeting.
  - Noting all the apologies received for the meeting.
17. During the meeting, the Secretariat is responsible for:
  - Ensuring the Chairperson or Vice-Chairperson has all the necessary information / papers for all the items on the agenda.
  - Making a note of the names and positions of those in attendance.
  - Making a note of the apologies received for the meeting.
  - Making a note of the decisions and actions agreed by the meeting, as well as making a brief note of how the decisions and actions were reached to provide sufficient context and ensure an audit trail.
  - Seeking clarification on any decisions, actions or discussions which may be unclear.
  - Supporting the Chairperson or the Vice-Chairperson to ensure the meeting stays focussed and on-track by reminding them if an agenda item has been overlooked and highlighting any issues with the timing of agenda items to ensure the meeting doesn't overrun.
18. After the meeting, the Secretariat is responsible for:
  - Preparing draft Minutes or Decision and Action List for review by the Chairperson or Vice-Chairperson within 7 working days after the meeting.
  - Circulating the Minutes or Decision and Action List to Members and Attendees within 14 working days after the meeting (corrections to the Minutes or Decision and Actions List should be noted at the following meeting.)
  - Collating any updates received in relation to agreed actions in preparation for the next meeting.

USE OF TECHNOLOGY

1. All meetings will be held in the most efficient way possible, whether that be online, hybrid or face to face.
2. If meetings are held face to face, making best use of technology should still be a consideration i.e., sharing of documents via teams.
3. All Executive and Strategic Pillar Lead and Pillar Delivery meetings will be recorded, and the recordings and transcripts will be available to all attendees and interested parties for consideration by the Chair.

4. All Executive and Strategic Pillar Lead and Pillar Delivery meeting papers should be stored electronically on the Force Governance Teams Site and accessible to all attendees and interested parties for consideration by the Chair.
5. All meeting papers should be circulated electronically via MS Teams.

Opinion on financial statements

I have audited the financial statements of:

- Chief Constable of North Wales Police; and
- North Wales Police Pension Fund.

for the year ended 31 March 2023 under the Public Audit (Wales) Act 2004.

The Chief Constable of North Wales financial statements comprise the Expenditure and Funding Analysis, the Comprehensive Income and Expenditure Statement, the Balance Sheet, the Movement in Reserves Statement, the Cash Flow Statement and the related notes, including a summary of significant accounting policies.

The North Wales Police Pension Fund financial statements comprise the Fund Account and Net Assets Statement.

The financial reporting framework that has been applied in their preparation is applicable law and UK adopted international accounting standards as interpreted and adapted by the Code of Practice on Local Authority Accounting in the United Kingdom 2022-23.

In my opinion, in all material respects, the financial statements:

- give a true and fair view of the financial position of the Chief Constable of North Wales Police, and the North Wales Police Pension Fund as at 31 March 2023 and of its income and expenditure for the year then ended; and
- have been properly prepared in accordance with legislative requirements and UK adopted international accounting standards as interpreted and adapted by the Code of Practice on Local Authority Accounting in the United Kingdom 2022-23.

Basis for opinion

I conducted my audit in accordance with applicable law and International Standards on Auditing in the UK (ISAs (UK)) and Practice Note 10 'Audit of Financial Statements of Public Sector Entities in the United Kingdom'. My responsibilities under those standards are further described in the auditor's responsibilities for the audit of the financial statements section of my report.

My staff and I are independent of the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund in accordance with the ethical requirements that are relevant to my audit of the financial statements in the UK including the Financial Reporting Council's Ethical Standard, and I have fulfilled my other ethical responsibilities in accordance with these requirements. I believe that the audit evidence I have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for my opinion.

Conclusions relating to going concern

In auditing the financial statements, I have concluded that the use of the going concern basis of accounting in the preparation of the financial statements is appropriate.

Based on the work I have performed, I have not identified any material uncertainties relating to events or conditions that, individually or collectively, may cast significant doubt of the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund's ability to continue to adopt the going concern basis of accounting for a period of at least twelve months from when the financial statements are authorised for issue.

My responsibilities and the responsibilities of the responsible financial officer with respect to going concern are described in the relevant sections of this report.

Other Information

The other information comprises the information included in the annual report other than the financial statements and my auditor's report thereon. The Responsible Financial Officer is responsible for the other information contained within the annual report. My opinion on the financial statements does not cover the other information and, except to the extent otherwise explicitly stated in my report, I do not express any form of assurance conclusion thereon.

My responsibility is to read the other information and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or knowledge obtained in the course of the audit, or otherwise appears to be materially misstated. If I identify such material inconsistencies or apparent material misstatements, I am required to determine whether this gives rise to a material misstatement in the financial statements themselves. If, based on the work I have performed, I conclude that there is a material misstatement of this other information, I am required to report that fact.

I have nothing to report in this regard.

Opinion on other matters

In my opinion, based on the work undertaken in the course of my audit:

- the information contained in the Narrative Report for the financial year for which the financial statements are prepared is consistent with the financial statements and is in accordance with the Code of Practice on Local Authority Accounting in the United Kingdom 2022-23; and
- the information given in the Annual Governance Statement for the financial year for which the financial statements are prepared is consistent with the financial statements and is in accordance with guidance.

Matters on which I report by exception

In the light of the knowledge and understanding of the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund and its environment obtained in the course of the audit, I have not identified material misstatements in the Narrative Report or the Annual Governance Statement.

I have nothing to report in respect of the following matters, which I report to you, if, in my opinion:

- I have not received all the information and explanations I require for my audit;
- adequate accounting records have not been kept, or returns adequate for my audit have not been received from branches not visited by my team; or
- the financial statements are not in agreement with the accounting records and returns.

Responsibilities of the responsible financial officer for the financial statements

As explained more fully in the Statement of Responsibilities for the Statement of Accounts, the responsible financial officer is responsible for:

- the preparation of the statement of accounts, which give a true and fair view and comply with proper practices;
- maintaining proper accounting records;
- internal controls as the responsible financial officer determines is necessary to enable the preparation of statements of accounts that are free from material misstatement, whether due to fraud or error; and
- assessing the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund's ability to continue as a going concern, disclosing as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless the responsible financial officer anticipates that the services provided by the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund will not continue to be provided in the future.

Auditor's responsibilities for the audit of the financial statements

My responsibility is to audit the financial statements in accordance with section 13(2) of the Public Audit (Wales) Act 2004.

My objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditor's report that includes my opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs (UK) will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

Irregularities, including fraud, are instances of non-compliance with laws and regulations. I design procedures in line with my responsibilities, outlined above, to detect material misstatements in respect of irregularities, including fraud.

My procedures included the following:

- Enquiring of management, the Chief Constable of North Wales Police the Chief Constable of North Wales Police head of internal audit and those charged with governance, including obtaining and reviewing supporting documentation relating to the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund's policies and procedures concerned with:
  - identifying, evaluating and complying with laws and regulations and whether they were aware of any instances of non-compliance;
  - detecting and responding to the risks of fraud and whether they have knowledge of any actual, suspected or alleged fraud; and
  - the internal controls established to mitigate risks related to fraud or non-compliance with laws and regulations.
- Considering as an audit team how and where fraud might occur in the financial statements and any potential indicators of fraud. As part of this discussion, I identified potential for fraud by posting of unusual journals;
- Obtaining an understanding of the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund's framework of authority as well as other legal and regulatory frameworks that the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund operate in, focusing on those laws and regulations that had a direct effect on the financial statements or that had a fundamental effect on the operations of the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund; and
- Obtaining an understanding of related party relationships.

In addition to the above, my procedures to respond to identified risks included the following:

- reviewing the financial statement disclosures and testing to supporting documentation to assess compliance with relevant laws and regulations discussed above;
- enquiring of management and the Joint Audit Committee about actual and potential litigation and claims;
- reading minutes of meetings of those charged with governance;
- in addressing the risk of fraud through management override of controls, testing the appropriateness of journal entries and other adjustments; assessing whether the judgements made in making accounting estimates are indicative of a potential bias; and
- evaluating the business rationale of any significant transactions that are unusual or outside the normal course of business.

I also communicated relevant identified laws and regulations and potential fraud risks to all audit team members and remained alert to any indications of fraud or non-compliance with laws and regulations throughout the audit.

The extent to which my procedures are capable of detecting irregularities, including fraud, is affected by the inherent difficulty in detecting irregularities, the effectiveness of the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund's controls, and the nature, timing and extent of the audit procedures performed.

A further description of the auditor's responsibilities for the audit of the financial statements is located on the Financial Reporting Council's website www.frc.org.uk/auditorsresponsibilities. This description forms part of my auditor's report.

Other auditor's responsibilities

I communicate with those charged with governance regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal control that I identify during my audit.

Certificate of completion of audit

I certify that I have completed the audit of the accounts of the Chief Constable of North Wales Police and the North Wales Police Pension Fund in accordance with the requirements of the Public Audit (Wales) Act 2004 and the Auditor General for Wales' Code of Audit Practice.

Adrian Crompton
Auditor General for Wales
Date

1 Capital Quarter
Tyndall Street
Cardiff, CF10 4BZ

The maintenance and integrity of the Police and Crime Commissioner for North Wales' website is his responsibility; the work carried out by auditors does not involve consideration of these matters and accordingly auditors accept no responsibility for any changes that may have occurred to the financial statements since they were initially presented on the website